

2023-жылдын 1-январынан тартып 2024-жылдын 31-декабрына чейинки мезгил аралыгына карата “Кыргызиндустрия” ачык акционердик коомунун ишине жүргүзүлгөн шайкештик аудити жөнүндө отчет

“Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасы жөнүндө” Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамына, Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын 2024-жылга аудитордук иш планына жана Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын 2024-жылдын 4-декабрындагы №06-1/757, 2024-жылдын 23-декабрындагы № 06-1/806, 2025-жылдын 20-январындагы № 06-1/26 жана 2025-жылдын 6-февралындагы № 06-1/55 буйруктарына ылайык, Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын аудитору П.С. Батировдун жетекчилиги алдында, башкы мамлекеттик инспектор А.С. Ниязалиев, мамлекеттик инспекторлор: М.К. Нусупов, Ж.Д. Абалиев, А.А. Паязов жана курулуш боюнча мамлекеттик инспектор Д.Т. Кубанычбеков тарабынан 2023-жылдын 1-январынан тартып 2024-жылдын 31-декабрына чейинки мезгил аралыгына карата “Кыргызиндустрия” ачык акционердик коомунун (мындан ары - “Кыргызиндустрия” ААКсы же Коом) ишине шайкештик аудити жүргүзүлгөн.

Жооптуу тараптар жана аудит субъектиси

Бул аудитке карата жооптуу тарап жана аудит субъектиси болуп “Кыргызиндустрия” ААКсы жана анын туунду ишканалары эсептелет.

Жооптуу тараптын милдеттери

“Кыргызиндустрия” ААКсынын жалпы милдеттерине мыйзамдуу орган тарабынан өкүлдөлгөн ыйгарым укуктарды ишке ашыруу жана Коомдун каражаттарын тескөө, ошондой эле ушул аудиттин предметине карата жооптуу болуу.

Аудит мезгили аралыгында Коомдун жетекчилери жана каржылоону бөлүштүрүүчүлөр:

Биринчи кол коюу укугу менен:

• Коомдун президенти кызматында:

- Абдураимов Жарасул Осмоналиевич 2022-жылдын 19-январынан тартып 2025-жылдын 24-январына чейин;

• Экономика жана финансы боюнча вице-президент кызматында:

- Асанов Тургун Эмилевич 2022-жылдын 7-февралынан тартып 2023-жылдын 1-ноябрына чейин;

- Батыркулов Базарбек Дооронкулович 2023-жылдын 2-ноябрына тартып 2025-жылдын 24-январына чейин.

Экинчи кол коюу укугу менен: башкы бухгалтер жана аудитор кызматында:

- Базарбаева Айжан Шайлообековна 2022-жылдын 9-февралынан тартып 2022-жылдын 24-октябрына чейин;

- Саймасаева Айнура Сапархановна 2022-жылдын 24-октябрынан тартып 2022-жылдын 6-декабрына чейин;

- Дюшеева Эльмира Болотбековна - башкы бухгалтердин милдетин аткаруучу катары 2022-жылдын 7-декабрынан тартып 2023-жылдын 21-майына чейин;

- Душембиева Нуриля Качкыновна - финансы башкармалыгынын башчысы/башкы бухгалтердин милдетин аткаруучу катары 2023-жылдын 3-июлунан тартып 2024-жылдын 6-августуна чейин;

- Шадыханова Миргуля Токтосуновна - финансы башкармалыгынын башчысы/башкы бухгалтердин милдетин аткаруучу катары 2024-жылдын 6-августунан тартып 2025-жылдын 20-февралына чейин.

Аудитордун жана аудитордук топтун милдети

“Кыргызиндустрия” ААКсынын ишине жүргүзүлгөн аудиттин негизинде аудиттин критерийлерине аудит предметинин шайкештиги боюнча өз алдынча корутундуга келүүдө турат. Аудит корутундуларды тастыктаган, жетиштүү жана тиешелүү далилдерди алуу үчүн жол-жоболорду аткарууну камтыйт.

Аудиттин предмети

Аудиттин предмети болуп, укутук ченемдик документтерде бекитилген максаттарга жана милдеттерге Коомдун ишинин шайкеш келүүсүн изилдөө эсептелет.

Көрсөтүлгөн мезгил аралыгынын ичинде аудиттин көлөмүнө киргизилген суроолор төмөндөгүлөрдү камтыган:

- Коомдун иши боюнча финансылык, бухгалтердик жана башка маалыматтарды талдоо;

- “Кыргызиндустрия” ААКсынын активдерин талдоо;

- Милдеттемелерин талдоо;

- Киреше жана чыгышыларын талдоо;

- Ижара жана ижара мамилелери;

- Коомдун ишмердигинин жыйынтыгын талдоо.

Аудиттин критерийлери

- Кыргыз Республикасынын Жарандык кодекси;

- Кыргыз Республикасынын Эмгек кодекси;

- “Акционердик коомдор жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамы;

- “Жамааттык келишим жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамы;

- “Кыргызиндустрия” ААКсынын Уставы;

- Коомдун Бухгалтердик эсеп саясаты жана башка ички ченемдик актылары.

“Кыргызиндустрия” ААКсынын карамагындагы жоопкерчилиги чектелген коомдордо (мындан ары - ЖЧК) каралуучу маселелер:

- ЖЧКнын Уставы жана уставдык капитал боюнча маалымат;

- “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан бөлүнгөн каражаттардын максаттуу пайдаланышы;

- Уюштуруучулар тарабынан бекитилген бизнес-пландар жана алардын аткарылышы;

- Негизги финансылык-чарбалык иши жөнүндө кыскача маалыматтар.

Этикалык талаптарга туура келиши

Аудиттин стандарттары этикалык ченемдердин сакталышын, ошондой эле “Кыргызиндустрия” ААКсынын иши аудиттин предмети боюнча бардык олуттуу аспекттерде негизделген ишенимди алуу үчүн, аудитти пландоо жана жүргүзүү, мыйзамдуу жана жөнгө салуучу ченемдерге туура келишин талап кылат.

Аткарылган ишти кыскача баяндоо

Аудиттин жүрүшүндө Коомдун ишмердүүлүгүн жөнгө салган ченемдик укуктук актылар жана башка тескөөчү документтер, финансылык жыйынтыктар жөнүндө отчет, статистикалык отчет, ички ченемдик документтер, ишмердүүлүк жөнүндө отчеттер текшерилди.

Аудит Коомдун жетекчилери жана жооптуу кызматкерлери тарабынан берилген документтердин, материалдардын жана маалыматтардын негизинде жүргүзүлдү. Аудитке документтерди камсыз кылган Коомдун жетекчилери жана жооптуу кызматкерлери, берилген документтердин, финансылык отчеттуулуктун, башка отчеттордун жана маалыматтардын толуктугу жана аныктыгы үчүн жоопкерчиликти түшүрүшөт.

Документтердин агымынын чоң көлөмүнө байланыштуу, аудит тандалма негизде жүргүзүлдү жана аудит каталарды аныктабай коюунун аудитордук тобокелдигине укуктуу.

Аудит субъектисинин кыскача мүнөздөмөсү

“Кыргызиндустрия” ААКсы Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2021-жылдын 24-декабрындагы № 341 “Кыргызиндустрия” ачык акционердик коомун түзүү жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн жана Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин айрым чечимдерине өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө” токтому менен 1 000 000 000 (бир миллиард) сом өлчөмүндө мамлекеттин 100% катышуусу менен түзүлүп, токтомдун 3-пунктуна ылайык, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети акционер болуп эсептелет. “Кыргызиндустрия” ААКсын түзүүнүн негизги максаты болуп, өнөр жайды модернизациялоону жана мамлекеттин катышуу үлүшү бар чарбалык коомдорду натыйжалуу башкарууну камсыз кылуу эсептелет.

Ушул эле токтом менен “Кыргызиндустрия” ААКсынын ишенимдүү башкаруусуна өткөрүлүп берилген 8 чарбакер субъектин жана 8 мамлекеттик ишкананын тизмеси бекитилген.

“Кыргызиндустрия” ААКсын түзүүнүн негизги максаты өнөр жайды модернизациялоо жана мамлекеттин катышуусу менен чарба жүргүзүүчү субъектилерди эффективдүү башкарууну камсыз кылуу экендигине карабастан, Коом тарабынан бул субъекттерди натыйжалуу башкаруу боюнча чаралар көрүлгөн эмес.

2022-2024-жылдар мезгил аралыгында Коомдун акчалай каражатынын жалпы көлөмү 2 360,3 млн сомду түзгөн, анын ичинен: 88 % мамлекеттик бюджеттен уставдык капиталды толуктоого, 9% Кыргыз Республикасынын

Финансы министрлиги тарабынан кредитке берилген, 3 % Коомдун туунду ишканаларынын акцияларын сатуудан түшкөн. Анын ичинен:

(млн. сом)

мезгил	жалпы каражат көлөмү	анын ичинен бюджеттен	Кредит/зайым	Акция сатуудан
2022-ж.	1 000,0	1 000,0	0	0
2023-ж.	802,5	770,0	0	32,5
2024-ж.	557,8	293,0	200,0	64,8
Жалпы:	2 360,3	2 063,0	200,0	97,3

2022-2024-жылдар мезгилинде Коомдун жалпы чыгымдары 2 337,0 млн сомду түзгөн анын ичинен:

млн сом

Чыгымдардын түрлөрү	Баардыгы	2022-ж.	2023-ж.	2024-ж.
Туунду ишканаларды каржылоо	1 290,9	843,5	298,8	148,6
Пландаштырылган долбоорлор	389,9	0	75,8	314,1
Административдик чыгымдар	280,5	87,1	96,1	97,3
Капиталдык салымдар	277,3	35,6	175,3	66,3
Долбоор/смета док. түзүү	23,5	2,7	11,0	9,8
Кыймылсыз мүлктү алууга	53,2	22,1	16,8	14,2
Финан/чарбалык чыгымдар	22,0	5,0	8,5	8,4
Жалпы:	2 337,0	996,0	682,3	658,7

Жалпы 30 дан ашуун туунду ишканалар - жоопкерчилиги чектелген коомдор (мындан ары-ЖЧК) түзүлүп, алардын уставдык капиталына 1 290,9 млн сом же 56 % каражат жумшалган. Алардын ичинен эң ирилери:

(млн сом)

№	ЖЧК аталышы:	каржылоо (млн сом)	Коом үлүшү 01.01.2025 жылга карата
1	“Кыргызэлектроника”	303,3	ААК-49%; ЖЧК Ди Джи-51%
2	“Кыргызбетонкурулуш”	266,6	ААК-99% ; Акматов М.Ы.-1%
3	“Кыргызчеттранс Ош”,	205,1	ААК-80,07%; ЖЧК Элчи тр-19,9%
4	“Би Кейр Медикал”,	93,0	ААК -100%
5	“Кыргызтопчу”	69,9	ААК -100%
6	“Алай барстары”	65,9	ААК -75,25% ; Уманов Б.-26,7%
7	“Кыргызкыш”	40,4	ААК -66,9%; ЖЧК Карагат-33,2%
	Жалпы:	1 044,2	

Ошону менен бирге “Кыргызиндустрия” ААКсынын жетекчилиги, Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын 2022-жылга карата аудиттин жыйынтыгы боюнча мамлекеттин катышуусу менен түзүлгөн чарба жүргүзүүчү субъекттерди/ЖЧКларды натыйжалуу башкарууга кабыл алууну тездетүү боюнча кечиктирилгис чаралар жөнүндө сунуштарын аткаруунун ордуна, жаңыдан түзүлгөн ЖЧКлардын саны 16 ишканага же 41 ден 57ге көбөйтүлгөн.

2023-жылы болгону 6 туунду ишкана 8,3 млн сом киреше алган, алар: “Кыргызкыш” ЖЧКсы - 180,0 миң сом; “Кыргызчеттранс Ош” ЖЧКсы - 135,0 миң сом; “Кыргызтемирмык” ЖЧКсы – 5 101,4 миң сом; “Көк Алма”

ЖЧКсы - 18,6 миң сом; “Би Кей Медикар” ЖЧКсы - 460,0 миң сом; “Кыргызбетонкурулуш” ЖЧК – 2 462,4 миң сом.

2024-жылы болгону 4 туунду ишкана 56,5 млн сом киреше алган, алар: “Кыргызбетонкурулуш” ЖЧК - 101,7 миң сом; “Кыргызтемирмык” ЖЧКсы – 1 337,4 миң сом; “Кыргызчотранс Ош” ЖЧКсы – 6 297,5 миң сом; “Кыргызэлектроника” ЖЧКсы – 48 853,8 миң сом.

Аудиттин алдын ала жыйынтыктары Коомдун терс ишмердүүлүгүнө таасир этүүчү негизги факторлор болуп төмөнкүлөр саналат деп болжолдоого негиз берет:

- конкреттүү максаттарды жана милдеттерди аныктоо, каржылоо булактарын жыл боюнча чагылдыруу менен иштелип чыккан жана бекитилген стратегиянын же коомду өнүктүрүү концепциясынын жоктугу;

- конкреттүү тармакта же багытта иш жүргүзүү үчүн, туунду ишканаларды түзүү боюнча иштелип чыккан бизнес-пландар үстүртөн мүнөзгө ээ, максаттар жана милдеттер уюштуруучунун финансылык мүмкүнчүлүктөрүн эсепке албастан аныкталат, аларды ишке ашырууда терс кесепеттерге алып келүүчү мүмкүн болуучу тобокелдиктер эске алынбайт;

- туунду ишканаларга уставдык капитал катары берилген каражаттардын максаттуу пайдаланышы боюнча көзөмөлдүн жоктугу.

Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын мурдагы аудитинин жыйынтыгы боюнча жазма буйруктардын жана сунуштамалардын аткарылышы

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасы тарабынан “Кыргызиндустрия” ААКсында 2022-жылдын 1-январынан тартып 2022-жылдын 31-декабрына чейинки мезгил аралыгына карата ишине жүргүзүлгөн шайкештик аудитинин жыйынтыгы боюнча берилген:

- 5 пункттан турган 2023-жылдын 6-июнундагы № 01-20/37 жазма буйруктун 4 пункту аткарылган (1-4-пункттар) жана 1 пункту жарым-жартылай аткарылган (5-пункт);

- 23 пункттан турган 2023-жылдын 6-июнундагы № 01-20/38 сунуштаманын 16 пункту (1, 2, 4, 6, 7, 12, 14, 16-23-пункттары) аткарылган, 6 пункту жарым-жартылай аткарылган (3, 5, 8-10, 15-пункттары), 1 пункту аткарылган эмес (11-пункт).

“Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан иш-чаралар планы бекитилип, төмөндөгү чаралар аткарылды:

- жөнөтүлгөн жазма буйрук боюнча калыбына келтирүүгө тийиш болгон 22 215,7 миң сом толугу менен калыбына келтирилди.

- ички регламенттөөчү документтер, анын ичинде “Кыргызиндустрия” ААКсынын акционерлеринин жылдык жалпы чогулушунун протоколу менен бекитилген “Товарларды, жумуштарды жана кызмат көрсөтүүлөрдү жана консультациялык кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алууну жүргүзүү жөнүндө” жобо 2023-жылдын 27-апрелинде иштелип чыкты. Бирок, бул жобону бекитүү боюнча аткаруу мөөнөтү бузулган.

- “Би Кей Медикеар” ЖЧКсы, “Кыргызпластик” ЖЧКсы боюнча биргелешкен ишканалардын бухгалтердик эсеп программасында аткарылган операцияларга түзөтүүлөр киргизилип, “Дустлик” ААКсында негизги каражаттарды, ТМБларды кайрадан инвентаризациялоо, ошондой эле дебитордук жана кредитордук карыздарды талдоо жүргүзүлдү.

- Туунду ишканалардын жалпы чогулушунда тартип бузууларга жол берген адамдардын жоопкерчилигин аныктоо боюнча чечимдер кабыл алынып, “Кыргызтопчу”, “Кыргызбахча”, “Кыргызкерамзит”, “Шумкар энерго”, “Би Кей Медикеар”, “Кыргызпластик”, “Кыргызамация”, “Алай Барстары”, “Кыргызчетранс-Ош”, “Көк-Алма”, “Жемишкампа” ЖЧКлары боюнча тартиптик жаза чаралары көрүлдү.

- “Кыргызиндустрия” ААКсынын 2023-жылдын 31-мартындагы №18 буйругу менен коомдун кызмат адамдарына тартиптик жаза берилди.

“Кыргызиндустрия” ААКсында жана анын туунду ишканаларында бухгалтердик эсепти талаптарга ылайык шайкеш келтирүү боюнча жазма буйрук толук аткарылбагандыктан, “Кыргызиндустрия” ААКсынын жана анын туунду ишканаларынын финансылык абалы жана финансылык-чарбалык ишинин жыйынтыктары жөнүндө так жана өз убагында маалымат алууга мүмкүн болгон жок.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасы тарабынан “Кыргызиндустрия” ААКсында 2022-жылдын 1-январынан тартып 2022-жылдын 31-декабрына чейинки мезгил аралыгына карата ишине жүргүзүлгөн шайкештик аудитинин жыйынтыгы боюнча берилген:

- жазма буйруктун жарым-жартылай аткарылган 5-пунктунун толугу менен аткарылышы камсыздалсын;

- сунуштаманын аткарылбаган 11-пунктун, жарым-жартылай аткарылган 3, 5, 8-10, 15-пункттарын аткаруу боюнча чаралар көрүлсүн.

2023 жана 2024-жылдарга карата “Кыргызиндустрия” ААКсынын финансылык абалы

Аныкталды

2023-жылдын 31-декабрына карата “Кыргызиндустрия” ААКсынын активдери 1 651 856,6 миң сомду түзгөн, анын ичинде, узак мөөнөттүү активдер - 1 238 667,6 миң сом жана кыска мөөнөттүү активдер - 413 189,0 миң сом.

Коомдун капиталы 1 319 127,6 миң сомду түзгөн, анын ичинде уставдык капиталы 1 000 000,0 миң сом. 2023-жылдын ичинде 499 999,9 миң сом суммасында кошумча капитал (жөнөкөй энчилүү акциялар) киргизилген.

Отчеттук мезгилдин аягына карата коомдун 332 729,0 миң сом суммасындагы милдеттенмелери бар, анын ичинде узак мөөнөттүү милдеттенмелер - 39 925,9 миң сомду жана кыска мөөнөттүү милдеттенмелер - 292 803,1 миң сомду түзгөн. Демек, чогуу алгандагы капиталдын жана милдеттенмелердин жалпы суммасы 1 651 856,6 миң сомду түзгөн.

2023-жылдын кирешелер жана чыгашалар жөнүндө отчетко ылайык, операциялык иштерден кирешелер 12 155,0 миң сомду, финансылык иштерден кирешелер 214,2 миң сомду, административдик чыгымдар 96 108,3 миң сомду, финансылык иштер боюнча чыгымдар 8 558,10 миң сомду түзгөн.

Коом инвестициялык ишмердикти жүзөгө ашырат: инвестициялык ишмердиктен түшкөн кирешелер 802 504,5 миң сомду жана чыгымдар 585 539,0 миң сомду түзгөн. Операциялык, финансылык жана инвестициялык иштерден кирешелер 814 873,7 миң сомду, ал эми алар боюнча жыйынды чыгым 690 235,4 миң сомду түзгөн.

Жыйынтыгында, 2023-жылы операциялык пайда 92 327,2 миң сомду жана инвестициялык ишмердүүлүктү эске алганда кумулятивдик пайда 124 638,3 миң сомду түзгөн.

2024-жылдын 31-декабрына карата “Кыргызиндустрия” ААКсынын активдери 2 077 217,6 миң сомду түзгөн, анын ичинде, узак мөөнөттүү активдер - 1 224 066,6 миң сом жана кыска мөөнөттүү активдер - 853 150,9 миң сом.

Отчеттук жылдын аягына карата коомдун капиталы 1 822 450,6 миң сомду түзгөн, анын ичинде уставдык капиталы 2 063 000,0 миң сом. Коомдун милдеттенмелери 259 972,1 миң сомду түзгөн, анын ичинде узак мөөнөттүү милдеттенмелер - 239 925,9 миң сом жана кыска мөөнөттүү милдеттенмелер - 20 046,2 миң сом. Демек, чогуу алгандагы капиталдын жана милдеттенмелердин жалпы суммасы 2 082 422,6 миң сомду түздү.

2024-жылдагы кирешелер жана чыгашалар жөнүндөгү отчетко ылайык, операциялык иштерден кирешелер 59 215,3 миң сомду, финансылык иштерден кирешелер 1 381,5 миң сомду, административдик чыгымдар 97 383,2 миң сомду, финансылык иштер боюнча чыгымдар 8 452,0 миң сомду түзгөн.

Инвестициялык ишмердиктен түшкөн киреше 558 065,5 миң сомду жана чыгымдар 553 195,4 миң сомду түзгөн. Операциялык, финансылык жана инвестициялык иштерден кирешелер 618 662,3 миң сомду, ал эми алар боюнча жыйынды чыгымдар 659 030,6 миң сомду түзгөн.

Жыйынтыгында, операциялык пайда - 45 238,4 миң сомду жана инвестициялык ишмердүүлүктү эске алганда кумулятивдик пайда – 40 368,3 миң сомду түзгөн.

Финансылык иштин натыйжасында, 2024-жылы көрсөткүчтөр 2023-жылга салыштырмалуу жакшырды, алсак операциялык иштен түшкөн киреше 12 150,3 миң сомдон 59 215,3 миң сомго чейин өскөн, б.а. 4,9 эсеге, ал эми финансылык иштен түшкөн киреше 214,2 миң сомдон 1 381,5 миң сомго чейин (6,4 эсеге) көбөйгөн.

Инвестициялык ишмердиктен түшкөн киреше 2023-жылы 802 504,5 миң сомдон 2024-жылы 558 065,5 миң сомго чейин төмөндөгөн. Аудит кирешенин азайышы ишканалардын көпчүлүк бөлүгү бул процесске инвестиция салууну талап кылган активдүү калыптануу стадиясында тургандыгы менен байланыштуу деген тыянакка келет жана “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан долбоорлорду каржылоо жана аларды ишке ашыруу боюнча инвестициялар саясатын уставдык капиталга катышуудан дивиденддер

түрүндө келечектеги узак мөөнөттүү кирешелерди алуунун жана “Кыргызиндустрия” ААКсынын үлүшүнүн кыйла жогору наркы боюнча кызыктар инвесторлорго кайра сатуунун булагы катары карайт.

Корутунду

Инвестициялык ишмердиктен түшкөн кирешенин 2023-жылы 802 504,5 миң сомдон 2024-жылы 558 065,5 миң сомго чейин төмөндөшү “Кыргызиндустрия” ААКсында бизнес-пландарды иштеп чыгуу, аларды баалоо жана алар боюнча чечим кабыл алуу тартибин регламенттеген ички документтин жоктугу менен шартталган.

Натыйжада, “Кыргызиндустрия” ААКсы чечим кабыл алуунун баштапкы стадиясында инвестициялануучу ишкананын өнүгүү келечеги жана анын Кыргызстандын жалпы рыногундагы ролу жөнүндө так түшүнүккө ээ эмес.

“Кыргызиндустрия” ААКсы инвестициялоодо өзүнүн инвестицияларын инфляциядан сактоо максатына толук өлчөмдө жана инвестициялык каражаттын кирешелүүлүгүнүн эсебинен аларды көбөйтүүгө жетишкен эмес.

Сунуштама

- Өнөр жайды модернизациялоону камсыз кылуу жана мамлекеттик үлүш катышкан чарбакер коомдорду натыйжалуу башкаруу бөлүгүндө, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2021-жылдын 24-декабрындагы № 341 “Кыргызиндустрия” ачык акционердик коомун түзүү жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн жана Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин айрым чечимдерине өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө” токтомунун талаптарын аткаруу боюнча чаралар күчөтүлсүн.

- Инвестициялык ишти жүзөгө ашырууда, финансылык жоготуулардын тобокелдиктерин минималдаштыруу, бул үчүн биргелешкен ишканаларды түзүү жөнүндө чечимдерди, бизнес-пландарды терең талдоонун жана техникалык-экономикалык негиздемелерди иштеп чыгуунун негизинде, “Кыргызиндустрия” ААКсынын реалдуу финансылык мүмкүнчүлүктөрүн эске алуу менен кабыл алынсын.

- Бизнес-пландарды иштеп чыгуу, аларга баа берүү жана алар боюнча чечим кабыл алуу тартибин регламенттеген ички документ иштелип чыксын.

Уюштуруу структурасын, штаттык бирдикти жана эмгек акыны талдоо

Аныкталды жана корутунду

“Кыргызиндустрия” ААКсынын түзүмү жана штаттык ырааттамасы “Кыргызиндустрия” ААКсынын президентинин 2022-жылдын 1-февралындагы № 1 буйругу менен бекитилген, ага ылайык кызматкерлердин жалпы саны 85 адамды түзгөн. Эмгек акы төлөө фонду 2023-жылы - 82 985,0 миң сом, 2024-жылы - 97 299,9 миң сом суммасында бекитилген. 2022-жылдын 1-февралында бекитилген штаттык ырааттамада Коомдун президентинин кызматтык маянасы 170,0 миң сом өлчөмүндө аныкталган.

Ошол эле учурда, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2021-жылдын 24-декабрындагы № 341 токтому менен бекитилген “Кыргыз индустриясы” ААКсынын Уставынын (мындан ары Устав) 11-бөлүмүнүн

86-пунктунда, “Коомдун жалгыз акционеринин өзгөчө компетенциясына төмөнкүлөр кирет: Коомдун президентине төлөнүүчү сыйакылардын жана компенсациялардын өлчөмүн бекитүү; Коомдун текшерүүчүсүнө төлөнүүчү сыйакылардын жана компенсациялардын өлчөмүн бекитүү” деп көрсөтүлгөн. Аудитке штаттык ырааттаманын жана кызматтык маяналардын Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети - Коомдун жалгыз акционери менен макулдашылгандыгын тастыктаган маалымат берилген эмес.

Коом 2022-жылдын 23-декабрындагы № 01-25/396 каты менен Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине Коомдун текшерүүчүсүн шайлоо жана текшерүүчү үчүн ай сайын 90,0 миң сом жана президент үчүн 170,0 миң сом өлчөмүндөгү сый акыны аныктоо өтүнүчү менен кайрылган, бул өлчөмдөгү эмгек акы ансыз деле 11 айдын ичинде жетекчиге ай сайын төлөнүп турган.

Сунуштама

- “Кыргызиндустрия” ААКсынын президентинин жана текшерүүчүсүнүн эмгек акысын эсептөө жана анын өлчөмдөрү, “Кыргызиндустрия” ААКсынын Уставына ылайык, мөөнөттөрдү сактоо менен, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети - Коомдун жалгыз акционери менен макулдашылгандан кийин гана ишке ашырылсын.

- Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2021-жылдын 24-декабрындагы № 341 токтому менен бекитилген, “Кыргызиндустрия” ААКсынын Уставынын 86-пунктунун 16,17-пунктчаларынын талаптарын бузуу менен, Коомдун президентинин жана текшерүүчүсүнүн эмгек акысын төлөөгө жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

- “Кыргызиндустрия” ААКсынын каражаттарын натыйжалуу жана рационалдуу пайдалануу максатында, Коомдун жетекчилик курамына төлөнүүчү кызматтык маянанын өлчөмүнө функционалдык талдоо жүргүзүлсүн.

Кыргыз Республикасынын Эмгек мыйзамдарынын сакталышын талдоо Аныкталды

Аудит тарабынан Кыргыз Республикасынын Эмгек мыйзамдарынын сакталышы боюнча маселелерди иликтөө максатында, Кыргыз Республикасынын Социалдык фондуна (мындан ары - Соцфонд) аудит мезгили үчүн маалымат берүү боюнча суроо-талап жөнөтүлгөн. Соцфонд өзүнүн жообунда милдеттүү социалдык камсыздандыруунун социалдык чегерүүлөрү бар экендиги жөнүндө маалымат берип, “Кыргызиндустрия” ААКсынын кызматкерлери үчүн чегерүүлөрдүн суммасын көрсөтпөстөн, чегерүүлөрдү жүргүзгөн уюмдарды көрсөтүү менен гана чектелген.

“Кыргызиндустрия” ААКсынын негизги кызматкерлери түзүлгөн биргелешкен ишканалардын бир эле учурда кошо уюштуруучулары болуп саналышкан. Бул тууралуу Эсептөө палатасынын 2022-жылга жүргүзүлгөн аудитинин жыйынтыктары боюнча сунуштамаларын аткаруу катында “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан мыйзам бузуулар четтетилгендиги жана негизги кызматкерлер туунду ишканалардын штатынан

чыгарылгандыгы жөнүндө маалымдалган. Иш жүзүндө, жогоруда көрсөтүлгөн Коомдун кызматкерлери узак убакыт бою “Кыргызиндустрия” ААКсында жана анын туунду ишканаларында негизги ишти айкалыштырууну улантышкан. Бул жагдай, “Кыргызиндустрия” ААКсынын негизги кызматкерлери тарабынан ошол же башка бизнес долбоорлорду алга жылдырууда кызыкчылыктардын кагылышынын тобокелдиги бар экендигин көрсөтөт.

Аудит берилген маалыматтардан бир нече мисал келтирет. Алсак, Абдраимов Жарасул Осмоналиевич 01.01.2023-жылдан 31.12.2024-жылга чейин Коомдун президентинин кызмат ордунда иштеген, ошол эле мезгилде 13.03.2023-жылдан 31.12.2024-жылга чейин Бишкек машина куруу заводунда иштеген. Бир эле учурда Коомдун президенти болуу жана ишканада иштөө, Коом каржылаган бизнес долбоорлор боюнча чечимдерди кабыл алууда кызыкчылыктардын кагылышы бар.

Бактыбеков Базарбек Дооронкулович, 01.01.2024-жылдан 31.12.2024-жылга чейин Коомдун Экономика жана финансы боюнча вице-президенти кызмат ордунда иштеген, андан тышкары, “Дустлик” биргелешкен кыргыз-россиялык ачык типтеги акционердик коомунда 01.07.2023-жылдан 31.07.2023-жылга чейин, 01.11.2023-жылдан 30.11.2023-жылга чейин 01.01.2024-жылдан 31.01.2024-жылга чейин; “Кыргызиндустрия-РВНЛ” ЖАКсында жакында 9 ай 01.12.2023-жылдан 31.07.2024-жылга чейин; 01.09.2024-жылдан 30.09.2024-жылга чейин; “Кыргызпластик” ЖЧКсында 01.11.2024-жылдан 30.11.2024-жылга чейин; “Нур Телеком” ЖЧКсында 01.01.2024-жылдан 31.12.2024-жылга чейин. Бул жерде кызыкчылыктардын кагылышуусу жана Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин бузулушу да байкалат.

Аданбаев Бердимамат 01.01.2023-жылдан 31.12.2023-жылга чейин “Кыргызиндустрия” ААКсынын конструктордук-технологиялык башкармалыгынын начальниги болуп турганда “Кыргызбетонкурулуш” ЖЧКсында 01.11.2023-жылдан 31.01.2024-жылга чейин, 18.03.2024-жылдан 30.04.2024-жылга чейин, 01.06.2024-жылдан 30.06.2024-жылга чейин; 01.08.2024-жылдан 31.12.2024-жылга чейин “Билим стандарт көз карандысыз аккредитациялык агентти” Коомдук фондунда айкалыштырып иштеген.

Ошондой эле, Кыргыз Республикасынын Эмгек кодекси төмөнкүлөрдү аныктайт: (89-берене) *“Жумуш убактысы календардык жуманын (иш жумасынын) узактыгына жана сутканын аралыгына (жумуш күнү, жумуш кезмети) анын узактыгынын ченемдерин белгилөө аркылуу ченемдештиришет”*. (90-берене.) *“Жумуш убактысынын ченемдүү узактыгы ушул Кодексте каралган учурларды кошпогондо жумасына 40 сааттан ашпоого тийиш”*.

Эмгек кодексинин 57-беренеси боюнча Кызматкердин демилгеси боюнча жумуш убактысын ченемдүү узактыгынан тышкаркы иштөөнү (айкаштырып иштөө) жөнгө салат, *“Кызматкердин арызы боюнча иш берүүчү ошол эле уюмда башка кесипте, адистикте же кызмат орунунда жумуш убактысын ченемдүү узактыгынан тышкары ички айкалыштырып иштөө*

тартибинде бөлөк эмгек келишими менен ага иштөөгө уруксат берүүгө укугу бар.

Эгерде ушул Кодексте же башка ченемдик укуктук актыларда башкача каралбаса, кызматкер башка иш берүүчү менен тышкы айкалыштырып иштөө шарттарында иш аткаруу үчүн эмгек келишимин түзүүгө укугу бар.

Жумуш убактысынын нормалдуу узактыгынан тышкары иштөө күнүнө 4 сааттан жана жумасына 20 сааттан ашыпоого тийиш”.

Жогоруда аталган кызматкерлерге эмгек акы толук көлөмдө төлөнгөндүгүн эске алып, бул кызматкерлер негизги иштеген жери боюнча кадимки жумуш убактысынын чегинде иштеген, башкача айтканда жумасына 40 саат иштеген деген жыйынтыкка келет. Демек, алардын бир эле учурда бир нече уюмдарда айкалыштырып иштөө иши ушул Эмгек кодексине карама-каршы келет, анткени көрсөтүлгөн режимде иштөө менен күнүмдүк жүктөмдүн узактыгы күнүнө 12 сааттан жана жумасына 60 сааттан ашат, же болбосо негизги жумуш ордунда убакыт боюнча жетишпестиктер болгон, башкача айтканда жумасына 40 сааттан аз иштеген. Бул учурда, эмгек акы иштеген убактысына пропорционалдуу эсептелиши керек болчу.

Корутунду:

“Кызыкчылыктардын кагылышы жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамын бузуу менен туунду ишканаларда ишти айкалыштырып иштеген “Кыргызиндустрия” ААКсынын негизги кызматкерлери тарабынан тигил же бул бизнес долбоорлорду алга жылдырууда кызыкчылыктардын кагылышынын жогорку тобокелдиги аныкталган.

Кыргыз Республикасынын Эмгек мыйзамдарынын талаптарын бузуу менен “Кыргызиндустрия” ААКнын кызматкерлери туунду ишканаларда жана башка уюмдарда айкалыштырып иштешет, б. а. календардык жуманын белгиленген узактыгы 40 сааттан ашат.

Соцфонддон тарабынан эсептелген эмгек акынын суммасы жана милдеттүү социалдык камсыздандыруунун социалдык чегерүүлөрү жөнүндө толук маалымат алынбагандыгына байланыштуу, КР эмгек мыйзамдарын бузуу менен “Кыргызиндустрия” ААКсынын кызматкерлерине төлөнгөн эмгек акынын өлчөмүн аныктоо мүмкүн болгон жок.

Сунуштама

- “Кызыкчылыктардын кагылышуусу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын талаптарына ылайык, “Кыргызиндустрия” ААКсынын негизги кызматкерлери тарабынан тигил же бул бизнес долбоорлорду алга жылдырууда кызыкчылыктардын кагылышуусун токтотуу жана андан ары болтурбоо максатында, “Кыргызиндустрия” ААКсынын иштеп жаткан кызматкерлерин биргелешкен туунду ишканалардын уюштуруучуларынын курамынан чыгаруу процесси аягына чыгарылсын.

- “Кыргызиндустрия” ААКсынын кызматкерлеринин Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин жана “Кызыкчылыктардын кагылышуусу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын талаптарын бузууга жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

“Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан 2023 жана 2024-жылдарда берилген кредиттер жана зайымдар

Аныкталды

Коом инвестициялык ишмердүүлүктү жүзөгө ашыруу менен, туунду ишканаларга кредиттерди жана зайымдарды берип келген. Алсак, 2023-жылы 298 828,9 миң сомго жана 2024-жылы 151 597,0 миң сомго кредиттер жана зайымдар берилген, жалпы 450 425,9 миң сомду түздү, анын ичинде:

(сом менен)

№№	ЖЧКнын аталышы	2023-жыл	2024-жыл	бардыгы болуп
	Кыргызэлектроника	181 800 000,00	119 000 000,00	300 800 000,00
	Кыргыз бетон курулуш	27 500 000,00	2 003 814,91	29 503 814,91
	Би Кей Медикар	24 233 124,00	2 000 000,00	26 233 124,00
	Кыргызпластик	21 471 800,00	700 000,00	22 171 800,00
	Кыргызкыш	10 560 000,00	7 200 000,00	17 760 000,00
	Кыргызтопчу	9 963 525,00	2 000 000,00	11 963 525,00
	Кыргыззоот	10 472 000,00	1 330 000,00	11 802 000,00
	Алай-барстары	5 338 675,00	820 750,00	6 159 425,00
	Кыргыз четтранс	871 130,00	4 522 000,00	5 393 130,00
	Кыргызиндустрия -РВНЛ	4 200 000,00	0,00	4 200 000,00
	Кыргыз стиль	2 321 160,04	1 400 000,00	3 721 160,04
	Кыргыз кагаз	0	3 000 000,00	3 000 000,00
	Ташкөмүр	0	2 300 000,00	2 300 000,00
	Кыргызчеттранс-Ош	0	1 500 000,00	1 500 000,00
	Кыргызбуурчак	0	1 500 000,00	1 500 000,00
	Кыргыз анимация	50 000,00	1 100 000,00	1 150 000,00
	Кыргызсоода	10 000,00	800 000,00	810 000,00
	Кыргызлифт-Ош	0	210 400,00	210 400,00
	Кыргызтообалыгы	0	200 000,00	200 000,00
	Кыргызэнерго	100 000,00	0,00	100 000,00
	Кыргызкенчи	10 000,00	0,00	10 000,00
	Кыргызэлмаш	10 000,00	0,00	10 000,00
	Кыргызкентех	0	10 000,00	10 000,00
	Кыргызсамын	7 500,00	0,00	7 500,00
Бардыгы		298 918 914,04	151 596 964,91	450 425 878,95

2023 жана 2024-жылдары берилген 450 425,9 миң сом суммасында зайымдык каражаттарды Коомдун эсебине 3 (үч) туунду ишкана кайтарып берген, алар: “Кыргызанимация” ЖЧКсы -150,0 миң сом, “Кыргызкагаз” ЖЧКсы - 1 400,0 миң сом жана “Кыргызчеттранс-Ош” ЖЧКсы - 2 200,0 миң сом, жалпы 3 750,0 миң сом. Коом тарабынан кредиттер жана зайымдар ЖЧКнын жетекчисинин катына ылайык жүзөгө ашырылат.

Кредитор – “Кыргызиндустрия” ААКсы, зайымчыга акчалай сумманы берүүдө аны менен кредиттик келишим же зайым келишимин түзбөйт. Натыйжада, карызды толук төлөөнүн так белгиленген күнү, төлөө графиги, төлөмдөр кайтарылбаса/кечиктирилсе санкциялар каралган эмес. Коомдо кредиттик тобокелдиктерге жана зайымдык каражаттарды берүү

критерийлерине баа берүүчү регламенттеген ички документтер жок. Демек, карыз алуучу тарабынан алынган акча каражаттарын пайдалануу жөнүндө так түшүнүк жок.

Ошол эле учурда, Кыргыз Республикасынын Граждандык кодексинин 725-беренеси зайымдар боюнча мамилелерди жөнгө салат, *мында Кодекстин 1-пунктунда “Зайым келишими, эгерде анын суммасы эсептик көрсөткүчтөн он эседен кем эмес ашса, ал эми келишимдин тарабы юридикалык жак болгон учурда - суммасына карабастан жазуу жүзүндө түзүлүүгө тийиш”, 2-пунктунда “Зайым келишиминин жазуу жүзүндөгү формасын сактабоо ушул Кодекстин 178-беренесинде, б.а. 178-беренесинин 2-пунктунда каралган кесепеттерге алып келет. Мыйзамда же тараптардын макулдашуусунда түздөн-түз көрсөтүлгөн учурларда бүтүмдүн жазуу жүзүндөгү жөнөкөй формасын сактабоо анын жараксыздыгына алып келет” деп көрсөтүлгөн.*

Корутунду

“Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан, юридикалык жак болуп, зайым алуучу туунду ишканалар менен келишим түзүлбөстөн, кредиттерди жана зайымдарды берүү менен, Кыргыз Республикасынын Граждандык кодексинин 725-беренесинин талаптары бузулган.

Сунуштама

- Кредит, зайымдарды берүүдө Кыргыз Республикасынын Граждандык кодексинин 725-беренесине ылайык, зайым келишимин милдеттүү түрдө түзүү бөлүгүнүн сакталышы камсыз кылынсын;

- Кредиттерди жана зайымдарды берүүгө билдирмелерди кароонун, аларга баа берүүнүн жана алар боюнча чечим кабыл алуунун тартибин жөнгө салуучу ички документ иштелип чыксын.

- 446 675,9 миң сом суммасында берилген кредиттер жана зайымдар өндүрүлсүн.

Койдун жүнүнөн жасалуучу органикалык жер семирткичтерин колдонуунун натыйжалуулугу

Аныкталды

“Кыргызиндустрия” ААКсынын 2024-жылдын 7-мартындагы № 01-27/122 каты менен Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин төрагасынын орун басары Б.Э. Төрөбаевдин орой жүндү кайра иштетүү маселеси боюнча оозеки суроосуна жооп берилген. Коом бул маселе боюнча дүйнөлүк тажрыйбаны изилдөөнүн жүрүшүндө “Монпеллетс” Монгол компаниясы менен кир (жуулбаган) жүндөн органикалык жер семирткичтерди өндүрүү чөйрөсүндө кызматташуу жөнүндө сүйлөшүүлөрдү жүргүзүшкөнү жана алар менен өнөктөштүк мамилелерди түзүшкөнүн, “Кыргызиндустрия” ААКсы маалымдагандай, пилоттук долбоордун алкагында, Монголияга бир контейнер топтолгон кир (жуулбаган) жүндү жөнөтүү пландаштырылганы билдирилген.

Кыргызстандын аймагында жүндү кайра иштетүү аз көлөмдө ишке ашырылууда, анткени, учурда багылып жаткан койлордун тукумдарынан

алынган жүн орой жана жарым орой болот. Чарбалар өндүргөн орой жүндүн көпчүлүк бөлүгү өрттөө жолу менен жок кылынып, экосистемага баа жеткис зыян келтирет же, ыргытылып элементардык түрдө айлана-чөйрөнү булгайт.

Ал эми, 2024-жылдын 16-мартында <https://economist.kg/> сайтында Ысык-Көл областынын Ак-Суу районунда KANATO компаниясы тарабынан жүндөн органикалык жер семирткичтерди өндүрүүгө адистешкен завод курулгандыгы тууралуу маалымат жарыяланган. Компаниянын директору Бегимжан Молдобаева, заводго ошол учурда технологиялык жабдуулар коюлуп, монтаждоо иштери жүрүп жаткандыгы тууралуу маалымдаган. Эксперименталдык жабдуулар Кытайдан алынып келип, Айыл чарба министрлигинин Айыл чарба долбоорлорун ишке ашыруу бөлүмүнүн жана Кыргызстандын Күнөсканалар ассоциациясынын грантына сатып алынган.

Бирок, ата мекендик тажрыйбага жана өз өлкөсүндөгү органикалык жер семирткичтерди жакынкы келечекте алуунун келечегине карабастан, “Кыргызиндустрия” ААКсы 2024-жылдын 29-мартында койдун жүнүн кайра иштетүүгө Келишимин жана 2024-жылдын 13-майында “Монпеллетс” ЖЧКсы (Монголия) менен жүндүн 1 килограммын кайра иштетүү баасынын наркы 1 евро турган 13 200 еврого кошумча Макулдашуу түзгөн.

Коомдун бул долбоору боюнча жалпы чыгымдары 3 059,1 миң сомду түзгөн, анын ичинде: жүн сатып алуу 264,0 миң сом, эки тарапка ташуу 1 022,7 миң сом, кайра иштетүү 1 336,8 миң сом, документтерди тариздөө 98,7 миң сом, иш сапар чыгымдары 336,8 миң сом. Алынган жер семирткичтердин 1 кг. наркы 271,29 сомду түзгөн, ал эми KANATO компаниянын жер семирткичтеринин өздүк наркы болжол менен 50 сомдон 100 сомго чейин.

Аудит бул пилоттук долбоор боюнча 3 059,1 миң сом суммасындагы чыгымдар экономикалык натыйжалуулуктун төмөндүгү менен рационалдуу эмес болуп саналат деген пикирин билдирет.

Корутунду:

“Кыргызиндустрия” ААКсы орой жүндү кайра иштетүү маселелерин жетиштүү түрдө талдаган эмес жана Ысык-Көл областында жүндөн органикалык жер семирткичтерди өндүрүүнү ишке киргизүү монтаждоо иштерин жүргүзгөн ата мекендик KANATO жеке компаниянын тажрыйбасын эске алган эмес. Завод үчүн эксперименталдык жабдуулар Кытайдан алынып келинген жана Айыл чарба министрлигинин Айыл чарба долбоорлорун ишке ашыруу бөлүмүнүн жана Кыргызстандын Күнөсканалар ассоциациясынын грантына сатып алынган, демек, “Кыргызиндустрия” ААКсы маалымдалган жана башка мамлекеттик түзүмдөр менен тыгыз байланышта иштеши керек.

“Кыргызиндустрия” ААКсы орой жүндү жыйноо, ташуу жана кайра иштетүү боюнча бизнес-планын түзбөстөн иштерди жүргүзгөн, демек, ар кандай варианттар салыштырма эсептик маалыматтары жок (мисалы, Ысык-Көл областынын Ак-Суу районунда жайгашкан KANATO компаниясынын кайра иштетүү заводунун даяр продуктунун өндүрүштү ишке киргизгенден кийин алуу, же пайдалуу логистикалык маршруту бар өлкөлөрдөн органикалык жер семирткичтерди сатып алуу).

Сунуштама:

- Бизнес-планды иштеп чыкпастан жана капиталдык салымдардын натыйжалуулугун аныктабастан, кой жүнүн кайра иштетүү келишимин жана “Монпеллетс” ЖЧКсы (Монголия) менен жүндүн 1 килограммын кайра иштетүү баасынын наркы 1 еврону түзгөн 13 200 еврого кошумча Макулдашуу түзүү жөнүндө чечим кабыл алган жактардын жоопкерчилиги каралсын.

- Коомдун жооптуу кызматкерлери аналитикалык материалдарды даярдоодо дүйнөлүк тажрыйбанын материалдарын гана эмес, ошондой эле Кыргызстандын ичинде колдонулган практикалык чечимдерди пайдалануу менен маселенин маңызын кылдаттык менен изилдесин.

- Коомдун бизнес-пландарды иштеп чыгуу, аларды баалоо жана алар боюнча чечим кабыл алуу тартибин регламенттеген ички документ иштелип чыксын.

- Кыргызстандын аймагында койдун орой жүнүнөн органикалык жер семирткичтерди өндүрүп, массалык түрдө пайдалануу жөнүндө чечим кабыл алынган жана экономикалык натыйжалуулугун тастыктаган учурда, чийки затты жана даяр продукцияны ташууга чыгымдарды азайтуу үчүн өлкөнүн түштүк бөлүгүндө да заводду сатып алуу жана орнотуу мүмкүнчүлүгү иштелип чыксын.

2023-жылы тышкы аудитор менен түзүлгөн келишимдин анализи

Аныкталды:

“Акционердик коомдор жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 63-беренесине ылайык, “Финансылык отчеттуулукту жыл сайын аудитордук текшерүүдөн өткөрүп турууга милдеттүү болгон коомдор көз карандысыз аудиторду тартууга тийиш” деп көрсөтүлгөн. “Кыргызиндустрия” ААКсы Кыргыз Республикасынын мыйзамын аткаруу максатында, тышкы аудит кызматтарын сатып алуу жол-жобосун жүргүзүшкөн, анын жыйынтыгы боюнча аудитордук кызматтарды көрсөтүү жөнүндө “Кыргызаудит” Аудитордук-консультациялык фирмасы” ЖАКсы менен 2023-жылдын 17-августундагы № 34 келишими түзүлгөн. Келишим боюнча төлөм 800,0 миң сомду түзгөн.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Финансы рыногун жөнгө салуу жана көзөмөлдөө мамлекеттик кызматынын 2020-жылдын 30-декабрындагы № 263-П буйругу менен жактырылган, Кыргыз Республикасынын корпоративдик башкаруу кодексине ылайык, жылдык отчетто эң аз дегенде төмөнкүдөй маалыматтар камтылууга тийиш: *активдердин түзүмү, анын ичинде бардык деңгээлдеги компаниянын туунду / көз каранды уюмдары, обзор жана алардын финансылык жана өндүрүштүк иш-аракеттеринин негизги жыйынтыктары .*

Ушуга байланыштуу “Кыргызаудит” АКФ ЖАКсынын техникалык тапшырмасы (мындан ары - ТТ) боюнча “Кыргызиндустрия” ААКсынын жана анын туунду ишканаларынын финансылык жана салык отчеттуулугунун аудитин аткарууга зарыл болгон. Кызмат көрсөтүүнү сатып алуу учурунда иштеп жаткан туунду ишканалардын тизмеси ТТ тиркемесинде көрсөтүлгөн.

Эсептөө палатасынын суроо-талабына “Кыргызаудит” АКФ ЖАКтын 2025-жылдын 25-февралындагы № 4 чыгыш каты боюнча “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан берилген толук эмес документтер/маалыматтар боюнча алардын финансылык, салык отчеттуулугуна аудит жүргүзүүгө туура келген. Жогорудагы катка ылайык, “Кыргызаудит” АКФ ЖАКсы тарабынан “Кыргызиндустрия” ААКсынын 2022 жана 2023-жылдарга аудитин жүргүзгөн, алар тарабынан эскертүү менен аудитордук корутунду берилген. Ал эми “Кыргызстиль” ЖЧКсы боюнча 2023-жылдын 9-айына гана аудит жүргүзүлүп, отчет берилген. Тиркелген тизмедеги калган объектилер боюнча аудит жүргүзүлгөн эмес. “Кыргызчеттранс” ЖЧКсы жана “Кыргызфарфор” ЖЧКсы боюнча берилген маалыматтын, документтердин көлөмү жана электрондук базасы боюнча толук кандуу аудит жүргүзүүгө мүмкүндүк болгон эмес. Калган ЖЧКлар боюнча документтер/ маалыматтар жоктугунан аудит жүргүзүүгө мүмкүнчүлүк болгон жок. Баштапкы документациянын жоктугуна байланыштуу “Кыргызаудит” АКФ ЖАКсы тарабынан Келишимде каралган иштин көлөмүн толук аткарууга мүмкүнчүлүгү берилген эмес.

Келишим боюнча төлөм 400,0 миң сом суммасында жүргүзүлгөн. “Кыргызиндустрия” ААКсы жана “Кыргызаудит” АКФ ЖАКсынын ортосундагы өз ара эсептешүүлөрдү салыштыруу актысынын маалыматтары боюнча 2024-жылдын аягына карата “Кыргызаудит” АКФ ЖАКсынын пайдасына Коомдун 400,0 миң сом карыз бар.

Мында, эки тарап тең кол койгон иштерди кабыл алуу актысында жүргүзүлгөн иштердин тизмеси жок. Алгач көз карандысыз аудитордук текшерүү кызматтарынын сметасы түзүлгөн эмес жана макулдашылган эмес. Сметанын болушу жалпысынан жана ар бир туунду компания боюнча өзүнчө кызматтардын наркын аныктайт, аткарылган кызматтын көлөмү боюнча акыркы сумманы эсептөөгө мүмкүндүк берет. Смета болгон учурда “Кыргызиндустрия” ААКсында “Кыргызаудит” АКФ ЖАКсынын иш жүзүндө аткарган иштеринин наркын эсептөө үчүн негиздер болмок. Жыйынтыгында, “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан тышкы аудиттин кызмат көрсөтүүлөрүнө акы төлөөгө жумшалган акча каражаттарын сарамжалдуу пайдаланууга, ошондой эле алардын карамагындагы ишканалардын иш жүзүндөгү финансылык абалын аныктоого кызыкдар эместигин көрсөтөт.

Корутунду

“Кыргызиндустрия” ААКсынын жетекчилиги Коомдун жана туунду ишканалардын финансылык-чарбалык иши боюнча толук кандуу финансылык жана башка маалыматтарды бербестен, алардын карамагындагы экономикалык субъекттердин иш жүзүндөгү финансылык абалын аныктоого кызыкдар эместигин көрсөткөн.

Аткарылуучу кызматтардын бардык түрлөрү боюнча алдын ала смета түзүлбөстөн, “Кыргызаудит” АКФ ЖАКсы менен аудитордук кызматтарды көрсөтүү жөнүндө 2023-жылдын 17-августундагы № 34 түзүлгөн келишим, аудитке ар бир туунду ишкана боюнча өзүнчө аудит кызматтарынын наркын аныктоого жана тышкы аудит үчүн төлөмдөрдүн тууралыгы жөнүндө тыянак чыгарууга мүмкүндүк берген жок.

Аудит жүргүзүүгө зарыл болгон техникалык тапшырманын тиркемесинде көрсөтүлгөн 41 туунду ишкананын ичинен 1 эле иш аткарылгандыгын эске алуу менен (“Кыргызстиль” ЖЧКсында), 400,0 миң сом суммасында төлөө натыйжасыз чыгымдалды деп эсептөө зарыл.

Сунуштама

- Келишим боюнча “Кыргызаудит” АКФ ЖАКсына 400,0 миң сом акча каражатын төлөө менен натыйжасыз чыгымдарга жана 400,0 миң сом суммасындагы карыздын пайда болушуна жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

- Тышкы аудитордук кызматтарды көрсөтүүгө келишим түзүүдө ар бир туунду ишкана боюнча аудит кызматынын наркын өзүнчө аныктоо менен аткарылуучу иштердин бардык түрлөрү боюнча алдын ала сметаны түзүү камсыздалсын.

- Жүргүзүлгөн аудит боюнча аткарылган иштерди кабыл алуу алдын ала сметада көрсөтүлгөн кызматтардын наркына ылайык аткарылган иштерди кабыл алуу актысын тариздөө менен жүргүзүлсүн;

- Көз карандысыз тышкы аудитке Коомдун жана туунду ишканаларынын финансылык иши жөнүндө жалпы консолидацияланган отчетту даярдоо үчүн Кыргыз Республикасынын корпоративдик башкаруу кодексине ылайык туунду ишканалардын финансылык-чарбалык иши боюнча толук ишенимдүү маалыматтардын берилиши камсыз кылынсын.

Сатып алууларды уюштуруу жана ишке ашыруунун тартиби

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 10-июнундагы №301 “Мамлекеттик жана муниципалдык ишканалар, уставдык капиталдагы катышуу үлүшүнүн 50 жана андан ашык пайызы мамлекетке таандык болгон чарбакер коомдор, анын ичинде алардын туунду чарбалык коомдору тарабынан сатып алууларды уюштуруунун жана ишке ашыруунун типтүү тартибин бекитүү тууралуу” токтомунун талаптарына ылайык,, “Кыргызиндустрия” ААКсынын уюштуруучусу жана жалгыз акционери болуп саналган Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан сатып алууларды уюштуруунун жана ишке ашыруунун тартибин регламенттөөчү ички документтердин кабыл алуусу жана ачык жеткиликтүү жайгаштыруусу камсыздалган эмес.

“Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан товарларды, жумуштарды жана кызмат көрсөтүүлөрдү жана консультациялык кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алуу жөнүндө жобонун долбоору иштелип чыгып, жобонун долбоорун бекитүү үчүн жалгыз акционер Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине 2022-жылдын 23-июнундагы чыгыш №01-03/160 каты менен жөнөтүлгөн. Бирок, иштелип чыккан жобо 2023-жылдын 27-апрелинде гана “Кыргызиндустрия” ААКсынын акционерлеринин жылдык жалпы чогулушунун протоколу менен бекитилген. “Кыргызиндустрия” ААКсы, ошондой эле ишенимдүү башкарууда турган туунду жана ведомстволук ишканалары тарабынан 10 ай бою (2022-жылдын июнунан тартып 2023-жылдын апрелине чейин), сатып алууларды уюштуруунун жана ишке

ашыруунун тартибин жөнгө салуучу бекитилген жобосу жок товарларды, жумуштарды, кызмат көрсөтүүлөрдү жана консультациялык кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алуулар жүргүзүлгөн.

Аныкталды жана корутунду

Аудиттин жүрүшүндө, “Кыргызиндустрия” ААКсынын штатында 2023-жылы 2 юрист (юридикалык бөлүмдүн жетекчиси жана эксперти) бирдик болгонуна карабастан, адвокаттык кызматтарды сатып алуу боюнча 2 келишим түзүлгөнү аныкталган, алар:

1. 2023-жылдын 10-майындагы № 13/1 келишими боюнча адвокат Кадыров Айваз Саматович менен ай сайын 36,0 миң сомго эмгек акы төлөө каралып, 2023-жылдын май айынан тартып 2024-жылдын октябрына чейин адвокаттын эсебине 600,1 миң сом которулган. Аткарылган жумуш актыларына ылайык, адвокат тарабынан төмөндөгүдөй кызматтар көрсөтүлгөн: берилген документтерди изилдөө, кылмыш иштеринин материалдары боюнча кызматкерлер менен консультациялар өткөрүү, Кыргыз Республикасынын Улуттук коопсуздук мамлекеттик комитетинин кызматкерлери тарабынан алынган документтерди кайра алуу маселелери боюнча жолугушууларын өткөрүү.

2. 2023-жылдын 24-июлундагы № 26 келишим боюнча адвокат Мамытов Закирбай Торулуевич менен ай сайын 36,0 миң сомго эмгек акы төлөө каралып, 2023-жылдын августунан 2024-жылдын октябрына чейин адвокаттын эсебине 494,5 миң сом которулган. Аткарылган жумуш актыларына ылайык, адвокат тарабынан төмөндөгүдөй кызматтар көрсөтүлгөн: Аудиттик текшерүү дайындоо жөнүндө токтомго, Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын корутундусуна түшүндүрмө даярдоо, “Кыргызиндустрия” ААКсынын ишмердүүлүгүнө жүргүзүлгөн аудиттин корутундусуна каршы пикир жазуу, Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын аудиторунун корутундусуна каршы пикир жазуу, Кыргыз Республикасынын Улуттук коопсуздук Мамлекеттик комитетинин Башкы тергөө башкармалыгы менен иш кагаздар боюнча кат жазышуу.

Жогоруда көрсөтүлгөн келишимдердин аткаруу мөөнөттөрү 1 жылга түзүлүп, келишимдердин мөөнөттөрү аяктаганына карабастан, келишимдер узартылбастан же жаңы келишимдер түзүлбөстөн, ашыкча 296,6 миң сом суммасында төлөмдөр жүргүзүлгөн.

Сунуштама

- “Кыргызиндустрия” ААКсынын штатында 2 юрист бирдик болгонуна карабастан, адвокат кызматтарынын алынышынын максатка ылайыктуулугу каралсын.

- Адвокаттык кызматтарды сатып алуу боюнча келишимдердин мөөнөтү бүткөнүнө карабастан, келишимдер узартылбастан, же жаңы келишим түзүлбөстөн негизсиз төлөмдөрдү жүргүзгөн кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды

“Кыргызиндустрия” ААКсы 2022-жылдын 14-июнундагы №38 буйругуна ылайык, товарларды, жумуштарды жана кызмат көрсөтүүлөрдү

сатып алуу жөнүндө Жобо бекитилгенге чейин, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 10-июнундагы №301 токтому менен бекитилген, Типтүү тартипке ылайык, сатып алууларды жүргүзүшкөн. Жогоруда көрсөтүлгөн Типтүү тартипте 2024-жылдын 30-апрелине чейин жана 2023-жылдын 27-апрелинде бекитилген Товарларды, жумуштарды, кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алуулар жөнүндө Жободо, алкактык макулдашууну түзүүнүн тартиби так көрсөтүлгөн эмес.

Бирок, 2022-жылдын май айында “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан долбоорлоо жана курулуш монтаждоо иштерине сынак жарыяланып, конкурстук комиссиянын 2022-жылдын 31-майындагы протоколуна, ошондой эле квалификациялык жана техникалык талаптарга ылайык, 2 подрядчы “Металл Строй” ЖЧКсы жана “ТМА Чынгыз” ЖЧКсы менен Алкактык келишим түзүү чечими кабыл алынган. Бул этапта аталган подрядчылардын ишинин баасы жана наркы боюнча сунуш болгон эмес жана эч кандай баалоо жүргүзүлгөн эмес.

“Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан Алкактык макулдашууну түзүүнү жөнгө салуучу ички документтердин жоктугуна карабастан, подряддык уюмдар “Металл Строй” ЖЧКсы жана “ТМА Чынгыз” ЖЧКсы менен Алкактык макулдашуу түзүлгөн. Алкактык макулдашуунун тараптарынын ортосунда төмөнкү баа боюнча тандоо жүргүзүлбөстөн, 2022-2024-жылдары долбоордук-сметалык документтерди иштеп чыгуу кызматтарын сатып алууда, Алкактык макулдашуунун бир гана катышуучусу “Металл-Строй” ЖЧКсы менен 49 468,0 миң сом суммасында 17 келишим түзүлгөн. Демек, “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан долбоордук-сметалык документтерди иштеп чыгуу кызматын сатып алууда, подряддык уюмдарга карата атаандаштык, адилеттүү, бирдей жана калыс мамиле камсыз кылынган эмес.

Сунуштама

“Металл Строй” ЖЧКсы жана “ТМА Чынгыз” ЖЧКсы менен түзүлгөн Алкактык макулдашуунун тараптарынын ортосунда төмөнкү баа боюнча тандоо жүргүзүлбөстөн, келишим түзгөн кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды жан корутунду

2022-жылдын сентябрь айында “Кыргызиндустрия” ААКсы курулуш-монтаждоо, оңдоо иштери жана долбоордук-сметалык документтерди даярдоо иштерин аткарууга Алкактык келишим түзүү үчүн сатып алуу жарыялаган. Конкурстук комиссиянын 2022-жылдын 16-сентябрындагы протоколуна ылайык, катышуучулардын жоктугуна байланыштуу, сатып алууну ишке ашкан жок деп таануу чечими кабыл алынган. Кайра жарыялоо 2022-жылдын октябрь айында болуп, конкурстук комиссиянын 2022-жылдын 11-октябрындагы протоколуна ылайык, “Корпорация Строй Ресурс” ЖЧКсы жана “Окен Курулуш Сервис” ЖЧКсы конкурстук сунуштарын беришкен. Бирок, конкурстук комиссия тарабынан, катышуучулардын сунуштары коюлган квалификациялык жана техникалык талаптарга ылайык келбегендигине байланыштуу, конкурсту четке кагуу менен сатып алууну

ишке ашкан жок деп таануу чечими кабыл алынган. 2022-жылдын 11-октябрында, ошол эле күнү конкурстук комиссия тарабынан дагы бир протокол түзүлүп, анда Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 10-июнундагы №301 токтому менен бекитилген, Мамлекеттик жана муниципалдык ишканалар, уставдык капиталдагы катышуу үлүшүнүн 50 жана андан ашык пайызы мамлекетке таандык болгон чарбакер коомдор, анын ичинде алардын туунду чарбалык коомдору тарабынан сатып алууларды уюштуруунун жана ишке ашыруунун Типтүү тартибинин 20.1-пунктунун 12-пункчасына таянуу менен “Корпорация Строй Ресурс” ЖЧКсы менен Алкактык макулдашууну түзүү жөнүндө чечим кабыл алынып, “Корпорация Строй Ресурс” ЖЧКсы менен “Кыргызиндустрия” ААКсы ортосунда 2022-жылдын 11-октябрында №62/1 сандуу Алкактык макулдашуу түзүлгөн.

“Кыргызиндустрия” ААКсы аталган Алкактык макулдашууга таянуу менен, сатып алуу жол-жобосун өткөрбөстөн, келишимде жумуштун түрлөрү, көлөмү, графиги, баасы жана наркы көрсөтүлбөстөн, “Корпорация Строй Ресурс” ЖЧКсы менен 2022-жылдын 12-октябрында №63 келишими түзүлгөн. Курулуш-монтаждоо иштери, долбоордук-сметалык документтерди иштеп чыгуучу “Металл-курулуш” ЖЧКсы тарабынан берген смета, баа жана наркы боюнча жүргүзүлгөн. Жогоруда аталган келишимдин негизинде “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабына өзүнчө сметалар боюнча 17 объектиде жалпысынан 505 559,18 миң сомго курулуш-монтаждоо иштерин жүргүзүүгө “Корпорация Строй Ресурс” ЖЧКсына тапшырылган.

Бирок, аудит Типтүү тартибинин 20.1 пунктунун 12-пункчасы түздөн-түз келишим аркылуу сатып алууну гана жөнгө салаарын, ал эми Алкактык макулдашууну түзүүнү жөнгө салбайт деген пикирин билдирет. Ушуга байланыштуу, “Корпорация Строй Ресурс” ЖЧКсы менен Алкактык макулдашуу түзүү боюнча комиссиянын чечими негизсиз болгон, анткени бул катышуучу ошол эле күнү квалификациялык жана техникалык талаптарга жооп бербегендиктен, четке кагылган. Андыктан сатып алуу жол-жоболорун жүргүзбөстөн, ошондой эле иштин түрлөрүн, көлөмүн, баасын жана наркын көрсөтпөстөн келишим түзүү дагы негизсиз болгон.

Ошондой эле 2022-жылдын 12-октябрындагы №63 Контракттык келишимдин 7.1.1-пунктуна ылайык, сатып алуучу мекеме (заказчы) подрядчыга материалдарды, жабдууларды жана башка нерселерди сатып алуу жана жеткирүү үчүн, Келишимдин конкреттүү тиркемелеринде (сметаларында) көрсөтүлгөн өлчөмдөрдө жана мөөнөттөрдө алдын ала төлөм (эгерде мындай алдын ала төлөө каралса) жүргүзөт деп каралган.

Бирок, “Корпорация Строй Ресурс” ЖЧКсы менен түзүлгөн келишимдин тиркемелеринде (сметалар) алдын ала төлөөлөр каралган эмес. Андыктан текшерүү учурунда 2022-2024-жылдар аралыгында “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан “Корпорация Строй Ресурс” ЖЧКсынын эсебине 280 312,1 миң сом суммасында акча каражаты которулган, анын ичинен 2024-жылдын 31-декабрына карата 209 777,7 миң сом негизсиз алдын ала которулуп, дебитордук карыз пайда болгон.

Сунуштама

- Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 10-июнундагы № 301 токтому менен бекитилген, Мамлекеттик жана муниципалдык ишканалар, уставдык капиталдагы катышуу үлүшүнүн 50 жана андан ашык пайызы мамлекетке таандык болгон чарбакер коомдор, анын ичинде алардын туунду чарбалык коомдору тарабынан сатып алууларды уюштуруунун жана ишке ашыруунун Типтүү тартибинин талаптарын бузуу менен, “Корпорация Строй Ресурс” ЖЧКсы менен Алкактык макулдашууну, андан кийин контракттык келишимди түзгөнгө жана “Корпорация Строй Ресурс” ЖЧКсына алдын ала төлөмдөрдү негизсиз которууга жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын.

- Курулуш-монтаждоо иштерин жана оңдоо кызматтарын сатып алуу, “Кыргызиндустрия” ААКсынын Директорлор кеңешинин 2024-жылдын 11-июлундагы № 4 токтому менен бекитилген, “Товарларды, жумуштарды, кызмат көрсөтүүлөрдү жана консультациялык кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алуу жөнүндө” Жобонун талаптарына ылайык жүргүзүлсүн.

- 209 777,7 миң сом суммасындагы дебитордук карыз өндүрүлсүн.

Капиталдык салымдарга чыгымдар боюнча аудитордук жана эксперттик-аналитикалык иш-чаралар

Аныкталды жана корутунду

Капиталдык салымдарга чыгымдар боюнча аудитордук жана эксперттик-аналитикалык иш-чараларды жүргүзүүнүн, аткарылган иштердин актылары боюнча жүргүзүлгөн контролдук өлчөөлөрдүн жыйынтыгында, жалпы курулуш- оңдоо жумуштардын баалары жана көлөмдөрү жалпы 7 371,0 миң сомго жогорулатылгандыгы аныкталган, анын ичинен:

- Бишкек шаарындагы Ч. Айтматов көчөсү, №1 дарегинде жайгашкан “Бишкек штамп заводу” мамлекеттик ишканасынын аянтында жайгашкан цехтердин курулуш-оңдоо иштерин аткарган подрядчы “Корпорация Строй ресурс” ЖЧКсынын 3 720,7 миң сомго;

- Бишкек шаарындагы Ч. Айтматов көчөсү, №1 дарегинде жайгашкан “Бишкек штамп заводу” мамлекеттик ишканасынын аянтында жайгашкан цехтердин курулуш-оңдоо иштерин аткарган подрядчы “Корпорация Строй ресурс” ЖЧКсы, аткарылган иштердин актысында сметада каралбаган ашыкча 3 651,0 миң сомго (демонтаж) иштери негизсиз кабыл алынган.

Сунуштама:

Подрядчы “Корпорация Строй ресурс” ЖЧКсынан 7 371,0 миң сомго аныкталган иштердин жогорулатылган бааларын жана көлөмдөрүн калыбына келтирилсин.

“Кыргызиндустрия” ачык акционердик коомунун бухгалтердик эсебинин абалы

Аныкталды жана корутунду

Коом уюшулгандан бери 2022-жылдын 9-февралынан тартып 2025-жылдын 20-февралына чейинки мезгилде 6 жолу башкы бухгалтертер 1 айдан 1 жылга чейин иштешип, улам алмаштырылга. Атап айтканда: А.Ш. Базарбаева - 8 ай, А.С. Саймасаева - 1 ай, Э. Б. Дюшеева - 6 ай, башкы бухгалтердин милдетин аткаруучу болушп: Н.К.. Душембиева - 12 ай жана М.Т. Шадыханова - 6 ай иштеген.

Аудитке башкы бухгалтерлер алмашкан учурда иштерди кабыл алуу-өткөрүп берүү актылары берилген жок, себеби жогоруда белгиленгендей “Кыргызиндустрия” ААКсында 6 жолу башкы бухгалтер алмашканда бир да жолу кабыл алуу-өткөрүп берүү актылары түзүлгөн эмес. Мындан тышкары, “Кыргызиндустрия” ААКсында жана анын туунду ишканаларында талдоо үчүн зарыл болгон ишенимдүү финансылык/бухгалтердик жана статистикалык маалыматтар, алгачкы документтер берилген жок. Натыйжада, бул аудитке “Кыргызиндустрия” ААКсында жана анын туунду ишканалары-ЖЧКлардын финансылык-чарбалык иши боюнча да ички көзөмөлдүн абалынын тууралыгы жөнүндө бир беткей пикир билдирүүгө мүмкүндүк бере турган көлөмдө зарыл бухгалтердик жана статистикалык маалымат берилген эмес. Аудит корутунду берилген/табылган материалдардын негизинде гана негизделген жана каталар аныкталбай калуу коркунучу чоң.

“Кыргызиндустрия” ААКсынын жетекчилиги тарабынан “Бухгалтердик эсеп жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын талаптарына ылайык, бухгалтердик эсептин жана отчеттуулук системасынын иши камсыз кылынган эмес.

Аудит бухгалтердик эсептин белгиленген тартибинен четтөөлөрдү аныктады, жана алар финансылык отчеттуулуктун ишенимдүүлүгүнө олуттуу таасир этиши мүмкүн.

Сунуштама

“Бухгалтердик эсеп жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын талаптарынын сакталышы камсыз кылынсын жана туунду ишканалардын финансылык эсепке алуу саясатына карата мамиле кайра каралып чыксын.

“Кыргызиндустрия” ААКсында жана анын туунду ишканаларында реалдуу убакыт режиминде Кыргызстандын ишканалары үчүн 1С программалык продуктуну колдонуу менен бухгалтердик эсептин жалпы автоматташтырылган системасын түзүү маселеси каралсын.

“Кыргызиндустрия” ААКсынын иши, Кыргыз Республикасынын Корпоративдик башкаруу кодексине ылайык, бухгалтердик эсептин инструменттерин колдонуу менен коомду узак мөөнөттүү туруктуу өнүктүрүүгө жана анын рыноктук наркын жогорулатууга багытталган акционердик коомдордун ишинин негизги принциптеринин сакталышы менен уюштурулсун.

“Би Кей Медикар” жоопкерчилиги чектелген коому

Аныкталды жана корутунду

“Би Кей Медикар” ЖЧКсы 2022-жылдын 16-августундагы №2 “Кыргызиндустрия” ААКсы уюштуруучусунун чечими менен түзүлгөн,

Уставдык капиталдын өлчөмү 100 000,0 миң сом. Уставдык капитал 49 593,1 миң сом суммасында сатып алынган негизги каражаттардын, 10 001,0 миң сом өлчөмүндөгү мурда которулган каражаттардын жана 40 405,8 миң сом өлчөмүндө болжолдонгон акча каражаттарын которуулардын эсебинен түзүлгөн. 2024-жылдын 1-октябрына карата уюштуруучунун уставдык капиталына салым боюнча карызы 9 075,0 миң сомду түзгөн. “Би Кей Медикаер” ЖЧКсынын мамлекеттик каттоодон өткөргөнүнө 2 жыл болгон жагдайга карабастан, Коомду уюштуруучулар тарабынан Кыргыз Республикасынын Граждандык кодексинин 130-беренесинин *“Катышуучулар тарабынан уюштуруу документтеринде аныкталган уставдык капиталдын өлчөмү мамлекеттик каттоодон өткөн учурдан тартып коомдун ишмердүүлүгүнүн биринчи жылы ичинде анын катышуучуларына толук көлөмүндө төлөнүп берилет. Ушул милдет бузулган учурда коом өзүнүн капиталынын азайгандыгын белгиленген тартипте каттатышы же өзүнүн ишин жоюу жолу менен токтотушу керек”* 3-пункту бузулган.

Сунуштама

Уюштуруучунун уставдык капиталга салым боюнча карызы 9 075,0 миң сомду түзгөн “Би Кей Медикаер” ЖЧКсынын уставдык капиталынын өлчөмүн өндүрүү, же Кыргыз Республикасынын Граждандык кодексинин 130-беренесинин 3-пунктунун талаптарына ылайык тиешелүү чаралар көрүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

2024-жыл үчүн лейкопластырларды сатуу боюнча отчеттогу маалыматтарга ылайык, сатылган продукциянын өздүк наркы 1 747,8 миң сомду түзгөн, ошол эле учурда сатуудан түшкөн акча каражаты 1 553,4 миң сомду түзгөн же өздүк нарктан 194,4 миң сомго төмөн сатылган.

Коом 2024-жылы продукцияны сатууну өздүк наркынан төмөн жана соодалык үстөк бааны колдонбостон жүргүзгөндүгүнө байланыштуу, өздүк нарктын суммасы менен сатылган продукциянын ортосундагы айырма 194,4 миң сомду түзгөн. Аудиттин жүрүшүндө коом тарабынан өздүк нарктан төмөн баада сатуу үчүн негиз берүүчү иш кагаздары же маалыматтар берилген эмес.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине караштуу Мамлекеттик салык кызматына:

Кыргыз Республикасынын салык мыйзамдарынын ченемдерине ылайык, продукцияларды анын салыктык милдеттенмелерине таасир этүүчү өздүк наркынан төмөн сатуу фактысы боюнча “Би Кей Медикаер” ЖЧКсына (ИСН 00108201810069) салыктык администрациялоо чаралары көрүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

“Кыргызиндустрия” ААКсы 2024-жылдын 17-октябрындагы кайтарымсыз зайым (финансылык жардам) жөнүндө түзүлгөн келишимдин алкагында, “Би Кей Медикаер” ЖЧКсына 2 000,0 миң сом зайым түрүндө которгон, кайтаруу мөөнөтү келишимде каралган эмес. Зайым “Би Кей Медикаер” ЖЧКсынын жетекчисинин 2024-жылдын 8-октябрындагы № 93 катынын негизинде 6,0 млн. сом өлчөмүндө бажы жыйымдарын төлөө, контейнерлерди сактоо жана жүгүртүү каражаттарын толуктоо үчүн берилген.

Ошол эле учурда 2024-жылдын 18-октябрында түшкөн 2 000,0 миң сом өлчөмүндөгү зайым келип түшкөн учурдан тартып 2024-жылдын аягына чейинки мезгилде эмгек акыга 387 964,5 сом, салыктарды төлөөгө - 1 727,4 миң сом (жылдын башындагы сальдону эске алуу менен) жумшалган. Иш жүзүндө, уюштуруучудан насыя алуу үчүн негиз болуп, бажы төлөмдөрү боюнча карыздарды төлөө жана ZHEJIANG AILEBAO MEDICAL TECHNOLOGY Co. LTD компаниясы тарабынан импорттолгон жана 948,7 миң сом ташып кирүү алымы, 1 742,4 миң сом КНС, 54,2 миң сом бажы жыйымдары төлөнбөгөндүгүнө байланыштуу “СВХ Кыргызмебель” ЖЧКсына таандык бажы кампасында убактылуу сактоодо турган жүктүн контейнерлерин сактоо үчүн төлөө болгон. Коомдун жетекчисинин зайым алуу үчүн кайрылуу катында чагылдырылган маалыматтарга ылайык, 2024-жылдын 8-октябрына карата “СВХ Кыргызмебель” ЖЧКсына жүктү сактоо үчүн карыз 1 240,0 миң сомду түзгөн.

Коомдун жетекчилиги тарабынан сатып алынган чийки заттын бажы кампасында туруп калуусуна, аны сактоо үчүн ири суммаларды төлөөгө алып келген 2 000,0 миң сом суммасындагы зайымдык каражаттарды максатсыз пайдаланууга жол берилген.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттигине:

Бөлүнгөн 2 000,0 миң сом суммасындагы зайымдык каражаттарды максатсыз пайдаланууга жана бажы кампасында жүктөрдүн импорттолгон чийки затын 10 айдан ашык сактоо үчүн, ири суммадагы карыздын пайда болушуна жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Бекитилген бизнес-пландын аткарылышы

Аныкталды

“Кыргызмедбренд” медициналык буюмдарды өндүрүү боюнча бизнес-пландын долбоору “Кыргызиндустрия” ААКсынын кызматкерлери тарабынан иштелип чыккан. Иштелип чыккан бизнес-планга ылайык негизги максаттары:

- импортту алмаштыруу жолу менен медициналык буюмдарга болгон ички суроо-талапты канааттандыруу (1-2 жыл);
- медициналык буюмдардын жана шаймандарды ата мекендик өндүрүүчүсүн (брендин) түзүү, рынокту ээлөө (2-3 жыл);
- пайданын өсүшүн жогорулатуу жана тышкы рынокко чыгуу (3-5 жыл).

“Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан “Бизнес-пландын долбоорун” жактыруу жана бекитүү жөнүндө буйрук чыккан эмес. Долбоорду ишке ашыруу боюнча финансылык чыгымдар 540 140,2 миң сом өлчөмүндө пландаштырылган, 60 жумуш ордун түзүү болжолдонгон. Ишкананы толук кандуу ишке киргизүү, ошондой эле долбоордук кубаттуулукка (18 млн.медициналык чаптагыч) чыгуу менен ишкананы иштетүү болжол менен 1 жылга болжолдонгон.

2022-жылдын 26-майындагы “Би Кей Медикар” ЖЧКнын уставдык капиталындагы үлүшүн өткөрүп берүү жөнүндө макулдашуу боюнча “Кыргызиндустрия” ААКтын бизнес-планын ишке ашыруу үчүн Коом

Кыргыз Республикасынын жараны Хегай Александр Константиновичтен (Корея Республикасынын жараны Пак Енгчжундун атынан ишеним кат боюнча иш жүргүзгөн) 100% үлүшүн жана негизги каражаттарын 49 593,1 миң сомго сатып алган. Макулдашуунун шарттары боюнча үлүштү сатып алуу үчүн төлөп кайра алуу 3 транш менен төлөнүшү керек, атап айтканда:

Төлөмдүн суммасы	Шарттары	Сатуучунун шарттарды аткаруусу
17 400 000	3 жумушчу күндүн ичинде	
17 400 000	- сатуучу өз каражаттарынын эсебинен ишке киргизүү иштерин уюштуруу жана персоналды сатылып жаткан жабдууларда иштөөгө үйрөтүү үчүн Корея Республикасынан инженерин тартууну камсыз кылат.	Берилген эмес
14 793 124,59	- сатуучунун негизги өндүрүшүн үзгүлтүксүз ишке киргизүүнү жана жабдуулардын 15 күн бою үзгүлтүксүз иштешин камсыз кылуу	Берилген эмес

Жабдуу пластырь тибиндеги медициналык буюмдарды - сууга туруктуу пластырь, гигиеналык пластырь, локалдуу инъекциялык-катетердик бандаждар жана жара таңгычтарын чыгаруу боюнча 3 технологиялык станоктон турган өндүрүштүк линия менен берилген. Мындан тышкары Кореяда өндүрүлгөн ар кандай багыттагы пластырдын 20 түрүн таңып салуу жана комплекттөө каралган.

Корутунду

Уюштуруучу тарабынан (“Кыргызиндустрия” ААК) түзүлгөндөн бери 90 921 млн сом өлчөмүндө каржылангандыгына карабастан, 2 жылдан ашык убакыттан кийин Коом бекитилген бизнес-планда каралган максаттарга жана милдеттерге жеткен эмес. Тактап айтканда, 2023-жылы болгону 168 788 даана медициналык пластырь өндүрүлгөн, 2024-жылы 698 000 даана жана 60 000 (маркаланбаган) суу өткөрбөй турган пластырь, 910 697 жана 120 000 даана гигиеналык пластырь өндүрүлгөн, өндүрүштүк кубаттуулугу жылына 18,0 млн даана пластырь же өндүрүштүк кубаттуулуктан 9,93% (1 788 697 \ 18 000 000) түзгөн.

Мындан тышкары, бир жолу колдонулуучу пластырь өндүрүү боюнча ВКРД-80 маркасындагы технологиялык станок толук кандуу иштеген эмес, жагдайга карабастан, “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан 2023-жылдын 27-июлундагы № 586 төлөм тапшырмасы менен 6 000,0 миң сом жана 2023-жылдын 26-октябрындагы № 534 төлөм тапшырмасы менен 6 793,1 миң сом, жалпы суммасы 12 793,1 миң сом А.К. Хегайга которулган, бирок 3 траншты которуу үчүн негиз болуп сатуучу негизги өндүрүштүн үзгүлтүксүз ишке киришин жана жабдуулардын 15 күн бою үзгүлтүксүз иштешин камсыз кылуу аткарылган эмес.

Сунуштама

Медициналык буюмдарды өндүрүүнүн буга чейин бекитилген “Би Кей Медикар” ЖЧКсынын бизнес-планын уюштуруучулардын финансылык мүмкүнчүлүктөрүнө жараша кыйла реалдуу иш-чараларды чагылдыруу менен кайра каралып чыксын.

Кыргыз Республикасы Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттигине:

12 793,1 миң сом акча каражаттарын негизсиз бөлүүгө жана белгиленген мөөнөттө коюлган максаттардын жана милдеттердин ишке ашпай калуусуна алып келген, “Би Кей Медикеар” ЖЧКсын түзүү жана каржылоо жөнүндө чечим кабыл алган жана Келишимде каралган шарттарды аткарбастан, сатып алуучуга (А.К. Хегай), 2 жана 3 транш боюнча акча каражаттарын которууга жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

“Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан “Би Кей Медикеар” ЖЧКсына бөлүнгөн акча каражаттарын максаттуу пайдаланылышы

2023-жылы Коомдун уставдык капиталына салым катары 13 005,0 миң сом которулган. Мындан тышкары, 2023-жылы эсептешүү эсебине келип түшүүлөр 5808,1 миң сомду түзгөн.

Аныкталды жана корутунду

2023-жылы эсептешүү эсебинен чыгымдар 25 757,1 миң сомду түзгөн, анын ичинен жеткирүүчүлөргө төлөөгө 6 265,2 миң сом. Конвертациялоого 11 673,6 миң сом жумшалган. Эсептешүү эсебинен башка чыгымдар 7 818,2 миң сомду түзгөн.

“Би Кей Медикеар” ЖЧКсы бухгалтердик эсеп боюнча мыйзамдын талаптарды бузуу менен жылдын жыйынтыгы боюнча сатып алуучулар, жана кызмат көрсөткөн субъекттер менен салыштыруу актыларын түзгөн эмес. Мындан тышкары, иш жүзүндө же алдын ала төлөө жүргүзүлбөстөн “Адан транс” ЖЧКсынын дарегине 3 386,6 миң сом суммасында жөнөтүлгөн продукция дебитордук карыздын пайда болушуна алып келген.

Сунуштама

- “Адан транс” ЖЧКсынын дарегине 3 386,6 миң сом суммасында жөнөтүлгөн продукция боюнча салыштыруу актылары түзүлсүн жана айырмачылык болгон учурда финансылык отчеттуулукка тиешелүү түзөтүүлөр киргизилсин.

- 3 386,6 миң сом суммасындагы дебитордук карызды өндүрүү боюнча тиешелүү иш-чаралар жүргүзүлсүн.

“Кыргызанимация” жоопкерчилиги чектелген коому

Бизнес-пландын аткарылышы

Аныкталды

Мультипликациялык студияны ачуу боюнча долбоордун демилгечиси Сарыгулова Нурзат Жолдошбековна. Мультипликациялык кино студиясын түзүү боюнча бизнес-план “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан жактырылып, 2022-жылдын 29-августундагы № 71 буйрук менен бекитилген. Долбоорду ишке ашырууга макулдук “Кыргызиндустрия” ААКсынын кызматкерлеринен турган комиссиянын 2022-жылдын 13-декабрындагы № 10 протоколу менен таризделген. Долбоорду ишке ашыруу мөөнөтү бизнес-планга ылайык - 3,5 жыл деп аныкталып, долбоор 8 этапка бөлүнгөн, атап айтканда:

№	Долбоордун негизги этаптары	Аудит учурунда иш жүзүндө ишке ашырылганы
---	-----------------------------	---

1	Коммерциялык долбоорлор үчүн "Кыргызимация" анимация студиясынын ачылышы, уюштуруу учурлары	Жарым-жартылай ишке ашкан
2	«2D анимация», «3D анимация» курстарынын ачылышы, Сценаристика жана режиссура, стажировка жана ишке орноштуруу	Ишке ашырылган эмес
3	Үн жаздыруу студиясын ачуу	Ишке ашырылган эмес
4	Кинотеатралдык прокатка толук метраждуу анимациялык мультфильм түзүү	Ишке ашырылган эмес
5	Мультсериалдарды түзүү	Ишке ашырылган эмес
6	"Бейпил түн бөбөктөр" берүүсүн чыгаруу	Ишке ашырылган эмес
7	Москир студиясын ачуу	Ишке ашырылган эмес
8	Эл аралык конкурстарга жана көргөзмөлөргө катышуу	Ишке ашырылган эмес

Иштелип чыккан бизнес-план боюнча долбоорду ишке ашыруу үчүн 34 426,1 миң сом өлчөмүндө финансылык каражат каралган. 2023-2024-жылдарга толук метраждуу жана кыска метраждуу мультипликациялык фильмдерди тартуу боюнча долбоорлорду ишке ашыруу, коммерциялык долбоор боюнча буйрутмаларды кабыл алуу, мастер-класстарды өткөрүү жана башка иш-чаралар бардыгы 28 пункттан турган. 2023 жана 2024-жылдары 12 265,0 жана 39 576,6 миң сом суммасында киреше алуу пландаштырылган. Долбоордун өзүн-өзү актоо мөөнөтү 2-3 жылдын ичине пландаштырылган.

Корутунду

Уюштуруучу тарабынан коомду түзүү жөнүндө чечим бул тармактагы ички рынокту толук талдоосуз жана изилдөөсүз, анын үзгүлтүккө учурашынын жана финансылык мүмкүнчүлүктөрүнүн мүмкүн болуучу тобокелдиктерин эске албастан кабыл алынган. Мындай пикирди билдирүү үчүн төмөндөгү жагдайлар далил болот:

- аталган 8 негизги этаптын ичинен Коом түзүлгөн учурдан тартып 2 жылдын ичинде коммерциялык долбоорлор үчүн “Кыргызанимация” анимация студиясын ачуу боюнча 1 гана пункттун уюштуруу учурлары жарым-жартылай ишке ашырылган;

- долбоорду каржылоого 34 426,1 миң сом өлчөмүндө каражат бөлүү болжолдонгон, иш жүзүндө уставдык капиталга киргизүү катары - 1 000,0 миң сом же 2,9 % каржыланган;

- 2 жылга пландалган киреше 51 841,6 миң сом суммасында (12 265,0 + 39 576,6) болсо, алдын ала төлөм катары иш жүзүндө түшкөн акча 513,0 миң сомду түзгөн (анын ичинен 200,0 миң сом кайтарылган) же 0,4 %;

- 2 жылдын ичинде иш жүргүзүү үчүн пландаштырылган жабдуулардан 3 289,1 миң сомго уюштуруу техникалары, эмерек жана турмуш-тиричилик техникасы сатып алынган;

- долбоорду ишке ашыруу мөөнөттөрү сакталган эмес, себеби бизнес-план боюнча долбоорду ишке ашыруу мөөнөтү 2-3 жылга каралган, ошол эле учурда коом түзүлгөн учурдан тартып пландаштырылган иш-чаралардын 1 пункту гана аткарылган;

- коомдо мурда белгиленген иш-чаралардан тышкары аны андан ары өнүктүрүү боюнча так план жок, ишти каржылоо үчүн каражаттардын түшүүсүнүн болжолдонгон финансылык божомолдору жок.

Сунуштама

“Кыргызанимация” ЖЧКсы мультипликациялык кинону тартуу боюнча мурда бекитилген бизнес-планды уюштуруучулардын финансылык мүмкүнчүлүктөрүнө жараша кыйла реалдуу иш-чараларды чагылдыруу менен кайра каралып чыксын.

Кыргыз Республикасы Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттигине:

“Кыргызанимация” ЖЧКсын түзүү жана каржылоо жөнүндө чечим кабыл алган, акча каражаттарын негизсиз бөлүүгө жана белгиленген мөөнөттө коюлган максаттардын жана милдеттердин ишке ашпай калуусуна алып келген адамдардын жоопкерчилиги каралсын.

“Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан “Кыргызанимация” ЖЧКсына бөлүнгөн акча каражаттарынын максаттуу пайдаланылышы боюнча

2023 жана 2024-жылдар мезгилинде акча каражаттарынын түшүүсү 3560,9 миң сомду түзгөн, анын ичинде уюштуруучулардан уставдык капиталды толуктоо түрүндө 2 360,9 миң сом, зайымдар - 400,0 миң сом, кызмат көрсөтүүлөр үчүн - 413,0 миң сом.

“Кыргызсоода” жоопкерчилиги чектелген коому

2023-жылы “Кыргызсоода” ЖЧКсы тарабынан товарларды сатуу же кызмат көрсөтүү иштери жүргүзүлгөн эмес.

Аныкталды жана корутунду

2023-жылдын 20-декабрындагы № 0002023-998-0034584 электрондук эсеп-фактурасынын негизинде “Кыргызпластик” ЖЧКсы “Кыргызсоода” ЖЧКсына 2 832,4 миң сомдук товар жеткирген. Коомдун жетекчиси М.Т. Ибаковдун түшүндүрмөсүнө ылайык, инвентаризациялык комиссиянын жыйынтыгы боюнча “Кыргызпластик” ЖЧКсынан берилген продукциялардын ичинен 97,2 миң сом суммасындагы кем чыгуулар аныкталган, жараксыз же кемчиликтери барлары 18,6 миң сомду түзгөн.

“Кыргызсоода” ЖЧКсы 2024-жылдын 1-июлундагы н\жок түзүлгөн келишимдин жана 2024-жылдын 14-октябрындагы № 0002024-004-1164304 электрондук эсеп-фактурасынын негизинде “Кыргызпластик” ЖЧКсынан алынган продукцияны жеке ишкер Саитов Маметжан Сабыржановичтин (ИСН 21209198601315) дарегине салыктарды эске алуу менен 1 258,1 миң сом суммасында жеткирген. Ошол эле учурда, жеткирилген товар боюнча эсеп-фактуранын маалыматтарына ылайык, товар сатып алынгандан төмөн баада сатылганы аныкталган, алсак:

Товардын түрү	Кыргызпластиктен алынган бирдик үчүн баа	ЖИ М.С.Саитовго сатылган бирдик үчүн баа	Айырма
ПВХ түтүк 2, мм 110*1000	120,036 сом	69,13 сом	50,91 сом
ПВХ түтүк 2, мм 110*500	67,87 сом	35 сом	32,87 сом

ПВХ түтүк 2, мм 110*3000	338,67 сом	207,21 сом	131,46 сом
ПВХ түтүк,2, мм 110*2000	232,21 сом	138,16 сом	94,05 сом
Бардыгы 14 позиция			

“Кыргызпластик” ЖЧКсынан сатып алынган товарларды сатуу баасы жана андан ары М.С Саитовго сатуу баасы 783,4 миң сомго төмөндөтүлгөн. Берилген өз ара эсептешүүлөр боюнча салыштыруу актысына ылайык, 31.12.2023-жылга карата жеке ишкер М.С. Саитовдун карызы 376,0 миң сомду түзгөн.

Коомдун уюштуруучулары жана жетекчилиги тарабынан 18,6 миң сомго кемчилдиги бар продукциянын пайда болушуна жол берген жооптуу, же күнөөлүү адамдар аныкталган эмес, 97,2 миң сом суммасындагы кем чыгуулардын суммасын аныктоо жана күнөөлүү адамдардан өндүрүү боюнча чаралар көрүлгөн эмес.

2024-жылы № 2 форма отчетуна ылайык (кирешелер жана чыгашалар жөнүндө отчет) түшкөн акча – 1 340,2 миң сомду, сатылган продукциянын өздүк наркы – 2 193,5 миң сомду, дүң пайда - 853,2 миң сомду түзгөн. Жалпы административдик чыгымдар - 772,9 миң сомду, башка операциялык эмес чыгымдар - 34,6 миң сомду түзгөн, иштин жыйынтыгы боюнча чыгашалар бардыгы - 1 660,8 миң сомду түзгөн.

Сунуштама

“Кыргызсоода” ЖЧКсы боюнча товарды сатып алуу баасынан төмөн баада негизсиз сатууга (783,4 миң сомго төмөндөтүлгөн), 18,6 миң сомдук продукцияны кемчилиги менен кабыл алууга жол берген жактарды аныктоо боюнча чараларды көрбөгөн, кем чыгууларга жол берген жана аны калыбына келтирүү боюнча чараларды көрбөгөн кызмат адамдардын жоопкерчилиги каралсын.

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине караштуу Мамлекеттик салык кызматына

Кыргыз Республикасынын салык мыйзамдарынын ченемдерине ылайык, жеке ишкер М.С. Саитовдун (ИСН 21209198601315) дарегине товарларды коомдун салык милдеттенмелерине таасирин тийгизген сатып алуу баасынан төмөн баада жеткирүү фактысы боюнча “Кыргызсоода” ЖЧКсы боюнча салыктык администрациялоо чаралары көрүлсүн.

Бизнес-пландын аткарылышы

Аныкталды жана корутунду

“Кыргызиндустрия” ААКнын кызматкерлери тарабынан иштелип чыккан концепцияга ылайык, “Кыргызсоода” ЖЧКсын түзүү үчүн негиздердин бири болуп продукциянын ар кандай түрлөрүн сатып алуу, сактоо, ташуу жана дүң сатуу боюнча кызмат көрсөтүүлөрдү борборлоштуруу боюнча иш саналат.

“Кыргызсоода” ЖЧКсынын андан аркы натыйжалуу иши боюнча долбоорду ишке ашыруу үчүн каржылоонун зарыл көлөмү 200 000,0 миң сом деңгээлинде пландаштырылган. Натыйжада 100 жумуш ордун түзүү пландаштырылган, күтүлгөн дүң киреше 500 000,0 миң сом деңгээлинде, жылдык орточо пайда 200 000,0 миң сом, пландык рентабелдүүлүк - 55%,

бюджетке салык жана чегерүүлөр түрүндө 170 000,0 миң сом деңгээлинде түшүүлөр пландаштырылган.

“Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан “Кыргызсоода” ЖЧКсы түзүлгөн учурдан тартып уставдык капитал катары 810,0 миң сом же иш жүргүзүү үчүн каржылоонун болжолдонгон көлөмүнөн 1% жумшалган. 2023-жылдан 2024-жылга чейинки мезгилде түшкөн акчанын жалпы көлөмү 1 340,2 миң сомду же пландаштырылган дүң кирешенин көлөмүнүн 0,67%ын түзгөн, иштеп жаткан персоналдын саны 2 кызматкерди же жумуш орундарынын пландалган санынын 2% ын түзөт, 2024-жылдын аягына карата пландаштырылган 8 негизги милдеттердин ичинен иш жүзүндө алардын бирөө да ишке ашырылган эмес, алар: жеткирүүчүлөрдүн маалымат базасын, кампа, соода маркет-плейсин түзүү, дистрибьютерлик, импорт, экспорт, логистика, мониторинг жана талдоо.

Аудит жогорудагы факторлордун негизинде коюлган милдеттер ишке ашпай, максаттарга жетишилген эмес деген пикирге келген. “Кыргызсоода” ЖЧКсын түзүү жана уюштуруучулар тарабынан финансылык каражаттарды бөлүү рынокту ар тараптуу талдоосуз, финансылык мүмкүнчүлүктөрдү жана долбоорду ийгиликтүү ишке ашыруу үчүн терс кесепеттерге алып келиши мүмкүн болгон тобокелдиктерди эсепке албастан жүргүзүлгөн.

Сунуштама

“Кыргызсоода” ЖЧКсы боюнча мурда бекитилген бизнес-план, уюштуруучулардын финансылык мүмкүнчүлүктөрүнө жараша кыйла реалдуу иш-чараларды чагылдыруу менен, кайра каралып чыксын.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттигине:

“Кыргызсоода” ЖЧКсын түзүү жана каржылоо жөнүндө чечим кабыл алган, акча каражаттарын негизсиз бөлүүгө, коюлган максаттарга жана милдеттерге жетпей калууга алып келген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

“Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан “Кыргызсоода” ЖЧКсына бөлүнгөн акча каражаттарынын максаттуу пайдаланылышы

2023-2024-жылдар аралыгында уюштуруучулар тарабынан уставдык капиталды толуктоо түрүндө 810,0 миң сом түшкөн, чыгымдар 1120,8 миң сомду түзгөн.

Аныкталды жана корутунду

2024-жылдагы банк көчүрмөсүнүн маалыматтарына ылайык, “Кыргызсоода” ЖЧКсынын жетекчиси М.К. Телтаев тарабынан 2024-жылдын 12-январындагы № 15 төлөм тапшырмасы боюнча - 20,0 миң сом, 2024-жылдын 17-январындагы № 16 төлөм тапшырмасы боюнча - 190,0 миң сом жана 2024-жылдын 8-февралындагы № 17 төлөм тапшырмасы боюнча - 13,5 миң сом, ЖЧКсынын эсептешүү эсебинен отчет берүү катары 223,5 миң сом алынган. “Кыргызсоода” ЖЧКсынын уюштуруучулары тарабынан коомдун финансылык-чарбалык ишине контролдук болгон эмес. Ушул аудиттин жүрүшүндө ЖЧК тарабынан эсептешүү эсебинен акча каражаттары кандай максатта алынгандыгынын негиздүүлүгүн жана багытын

ырастаган баштапкы бухгалтердик документтер берилген жок, жүргүзүлгөн чыгымдардын негиздүүлүгүн ырастаган аванстык отчеттор жок.

“Кыргызсоода” ЖЧКсынын жетекчиси М.К. Телтаев ЖЧКнын катышуучуларынын 2024-жылдын 13-июнунда өткөн жалпы чогулушунун № 5 протоколунун негизинде кызматынан бошотулган.

Коомдун уюштуруучулары “Чарбалык шериктештиктер жана коомдор жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын III-главасынын 41-беренесине ылайык, жетекчинин (коомдун аткаруу органынын) алмашуусуна байланыштуу отчет берүүчү адамдын карызын же ТМЗ кем чыгууларын тастыктоо, аныктоо максатында коомдун финансылык-чарбалык ишин текшерүү үчүн ревизиялык комиссия түзүшү керек.

Сунуштама

“Кыргызсоода” ЖЧКсынын мурдагы жетекчиси М.К. Телтаевден отчеттуулукка берилген 223,5 миң сом суммасын өндүрүү боюнча чаралар көрүлсүн.

Кыргыз Республикасы Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттигине:

Жумуштан кеткен жетекчинин жоопкерчилигиндеги 223,5 миң сом кем чыгуу /карыздын пайда болушуна алып келген “Кыргызсоода” ЖЧКсынын аткаруу органына контролдун жоктугу үчүн, “Кыргызиндустрия” ААКсынын жооптуу кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

“Кыргызстиль” жоопкерчилиги чектелген коому

“Кыргызстиль” ЖЧКсы уюштуруучунун 2022-жылдын 15-августундагы №1 чечими менен түзүлгөн, Мамлекеттик каттоо жөнүндө чечим, уставдык капиталдын өлчөмү уюштуруу учурунда 60 000,0 миң сомду түзгөн, анын ичинен “Кыргызиндустрия” ААКнын үлүшү 95 % (57 000,0 миң сом) түзгөн. О.Н.Рыбалкинанын үлүшү 5% түзгөн (3 000, 0 миң сом).

Коомдун юридикалык дареги Бишкек ш., Сүйүмбаев көч. 5, бул даректе жайгашкан жай 10.01.2023-жылдын № 01\1 ижара келишиминин негизинде “2023-жылдын 1-январынан тартып тараптар милдеттенмелерин толук аткарганга чейин” мөөнөткө ижарага “Кыргызстиль” ЖЧКсына өткөрүлүп берилген. 771 чарчы м. жер утилкесиндеги имараттын жалпы аянты 815,4 чарчы метрди түзөт. “Айыл Банк” ААКсы менен 01.11.2022-жылы түзүлгөн келишимге ылайык бөлүп төлөө менен сатып алуу-сатуу келишими боюнча “Кыргызиндустрия” ААКсына таандык.

Аныкталды жана корутунду

Ижара келишиминин 2027-жылдын 3-кварталына чейин төлөө мөөнөтү менен жалпы суммасы, салыктарды эске алуу менен, 5 183,2 миң сомду түзгөн.

2024-жылдын 31-декабрына карата “Кыргызиндустрия” ААКсынын алдында “Кыргызстиль” ЖЧКсынын ижарага карызы 3 559,9 миң сомду түзгөн.

Сунуштама

“Кыргызстиль” ЖЧКсы менен салыштыруу актысы түзүлсүн, жыйынтыгы боюнча ижара акысы боюнча карыздын 3 559,9 миң сом суммасын өндүрүлсүн.

“Кыргызстиль” ЖЧКсынын финансылык-чарбалык иши боюнча кыскача маалымат

Аныкталды жана корутунду

№ 2 формасынын отчетуна (Пайда жана чыгашалар жөнүндө отчетко) ылайык, 2023-жыл үчүн киреше - операциялык иштен негизги киреше - 10 465,7 миң сомду, товарларды сатуунун өздүк наркы - 2 350,7 миң сомду, жалпы дүң пайда – 8 115,0 миң сомду, операциялык чыгымдар – 4 585,5 миң сомду жана салыктарды чыгарып салууга чейинки пайда - 3 274,8 миң сомду түзгөн. Салык кызматынын органдарына 2023-жылга берилген “Бирдиктүү салык декларациясына” ылайык, товарларды, жумуштарды жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатуудан түшкөн киреше – 6 480,1 миң сомду, же № 2 формасындагы отчетунун (Пайда жана чыгашалар жөнүндө отчет) маалыматтары менен айырма 3 985,6 миң сомду түзгөн.

“Кыргызстиль” ЖЧКсы сатуудан түшкөн акчаны аныктоодо жана Бирдиктүү салык декларациясында чагылдырууда 2023-жыл үчүн салык милдеттенмелери тийиштүү суммаларын эсептөө үчүн түшкөн акча 3 985,6 миң сомго азайтылган.

Сунуштама:

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине караштуу Мамлекеттик салык кызматына

“Кыргызстиль” ЖЧКсынын сатуудан түшкөн акчаны аныктоодо жана Бирдиктүү салык декларациясында чагылдырууда, 2023-жыл үчүн салык милдеттенмелери тийиштүү суммаларын эсептөө үчүн түшкөн акча 3985,6 миң сомго азайтылгандыктан, 2023-жыл үчүн салык милдеттенмелеринин суммасын аныктоо жана өндүрүү үчүн колдонуудагы салык мыйзамдарында каралган зарыл жол-жоболор жүргүзүлсүн.

Аныкталды

“Кыргызиндустрия” ААКсы менен “Кыргызаудит” аудитордук-консультациялык фирма” ЖАКынын ортосунда түзүлгөн 17.08.2024-жылдын № 23 келишимдин негизинде, 2023-жылдын 1-январынан тартып 30-сентябрына чейин “Кыргызстиль” ЖЧКсынын ишине бухгалтердик эсептин абалын баалоо жана финансылык отчеттуулуктун аныктыгын тастыктоо предметине аудит жүргүзүлгөн. Аудиттин жыйынтыгы менен ой-пикирлерди жана сунуштарды эске алуу менен отчет берилген, атап айтканда:

- эсепке алуу системасына киргизилген маалыматтардын көбү бухгалтерияга келип түшкөн баштапкы документ менен тастыкталган эмес;
- бардык баштапкы документтерде бул операцияны жүргүзүүгө уруксат берүүчү бардык реквизиттер жок (жетекчи жана башкы бухгалтер визалары);
- бардык эле чарбалык операциялар баштапкы документтер менен таризделген эмес жана бухгалтердик регистрлерде чагылдырылган эмес;
- чарбалык операциялар өз убагында чагылдырылган эмес.

Ошондой эле аудиттин жыйынтыгы боюнча төмөндөгү сунуштар берилген:

аудит зонасы	Сунуштар	Аткаруу
Кассадагы жана банктагы акча каражаттары	-- кассалык эсепти жүргүзүү эрежеси сакталсын, накталай формада эсептешүүлөрдү азайтсын, чыгыш жана кириштөө кассалык ордерлеринин бардык реквизиттерин ченемге ылайык толтурулсун; - 235 000 жана 117 005 сом суммасындагы акча каражаттарынын берилишин тастыктасын; - "КИ" ААКнын ревизорун тартуу менен кассаны дайыма ревизиялап турсун	- аудит жүргүзүлгөн учурдан тартып 1 жылдан ашык убакыт өтсө дагы бул сунуштар аткарылган эмес. Акча каражаттарынын берилиши тастыкталган эмес.
Дебитордук карыз (1410)	- берилген маалыматты тастыктоо үчүн жетиштүү көлөмдө өз убагында жана ишенимдүү далилдер алынган жок; - контрагенттердин адекваттуу маалымдамалары жана тапшырыкчылар менен келишимдердин реестри жүргүзүлсүн; - дебитордук карызды жабуу боюнча маселени чечсин (1 832,1 БС.) компаниянын жетекчилигинин өзгөрүү фактысын эске алуу менен;	Аткарылган эмес, карызды өндүрүү боюнча чаралар көрүлгөн эмес, жетекчилик алмашканда өткөрүп берүү актылары таризделген эмес
Башка дебитордук карыз (1520)	-- директордун жана кызматкер Б.С.Раимбаевдин дебитор карызы - 930,9 тс; -о. Н. Рыбалкина - 641,0 тс. - Бул бөлүм боюнча калдык(документтер менен тастыкталбаган чыгымдар) оңдолушу керек; - отчет берүүчү адамдар отчет берилүүчү суммалардын ордун толтурсун;	Аткарылган эмес
Товардык-материалдык запастар (1600)	13.09.23-ж. инвентаризациялоо актысына ылайык “Кыргызиндустрия” ААКнын жана коомдун кызматкерлеринин комиссиясынын курамында ашыкча жана кем чыгуулар бар, өндүрүштүк эсепте материалдарды эсептен чыгаруу боюнча түзөтүүлөрдү жүргүзүү зарыл, Мындан тышкары кем чыгууларды иргеп жана салыштырып текшерүү зарыл	Аткарылган эмес
Берилген аванстар (1800)	- “Кыргызиндустрия” ААКнын коомдун негизги имаратын субижарага алуу үчүн ижара мамилелерин төлөөнү эсепке алууну оңдоо зарыл	Аткарылган эмес

Мындан тышкары, бул аудит тарабынан Коом берген маалыматты тастыктоо үчүн өз убагында жана ишенимдүү документтердин көлөмүнүн жетишсиздигине байланыштуу төмөнкү позициялар боюнча сын-пикирлер жана сунуштар берилген, эсеп 1900-(уюштуруучулардын карызы), 3190-(төлөөгө башка эсептер), 5100-(уставдык капитал), 2000-(негизги каражаттар), 3100-(төлөнүүчү эсеп), 3200-(Берилген аванстар), 3300-(кыска мөөнөттүү карыздык милдеттенмелер), 3400 - (төлөнүүчү салыктар), 3500 - (кыска мөөнөттүү чегерилген милдеттенмелер), 5000 - (ээсинин капиталы), 6000-(түшкөн акча), 7000-(өздүк наркы), 8000-(жалпы жана административдик чыгымдар), 9000 - (операциялык эмес иштерден түшкөн кирешелер жана чыгымдар) аудитордук компаниянын берген сунуштары да аткарылган эмес.

2024-жылдын 31-декабрына карата Коом тарабынан “Кыргызаудит” аудитордук-консультациялык фирма” ЖАКсы берген аудитордук отчетто баяндалган сунуштар аткарылган эмес.

2023-жылдын 9 айындагы финансы/чарбалык ишинин жыйынтыктары жөнүндө аудитордук компаниянын баштапкы маалыматтары Коом тарабынан 2023-жылга жылдык финансылык отчетту түзүүдө колдонулган.

Ошол эле учурда 2023-жылга карата жылдык финансылык отчетто эсептешүү эсебине каражаттардын түшүүсү камтылган эмес. Тактап айтканда, 2023-жылдын 1-октябрынан 31-декабрына чейинки мезгилге Кыргыз Республикасынын Айыл чарба министрлигинин Жер-суу көзөмөлдөө кызматынан 2023-жылдын 22-ноябрындагы № 0336 келишими боюнча 2 449,0 миң сом өлчөмүндө каражат түшкөн, 27.11.2023-ж. - 1100,0 миң сом, 20.12.2023-ж. - 899,0 миң сом жана 27.12.2023-ж. - 450,0 миң сом.

Ушул эле мезгилде эсептешүү эсебинен 2 451,8 миң сомго төлөмдөр жүргүзүлгөн, анын ичинде:

№	Сумма	Дата	Төлөмдүн багыты	Алуучу
1	800 000	15.12.23	Тигүү үчүн	Арулла ЖЧК
	965 000	22.12.23	Тигүү үчүн	Арулла ЖЧК
2	452 000	29.12.23	Чек боюнча накталай акча	
3	97 395	14.12.23	Эмгек акы	3 кызматкерге
	42 185	14.12.23	Эмгек акы	1 кызматкерге
4	95 247,8	декабрь	интернет, эл.энерг, суу	

“Кыргызстиль” ЖЧКсынын мурдагы директору Н.К. Дуйшембиеванын түшүндүрмөсүнө ылайык, 2023-жылдын 1-октябрынан 31-декабрына чейинки мезгил ичинде баштапкы бухгалтердик документтер мурунку жетекчилик тарабынан берилген эмес, ушуга байланыштуу аудиттин объекти жүргүзгөн төлөмдөрдүн негиздүүлүгү берилген эмес.

Корутунду:

"Бухгалтердик эсеп жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 2-2-пунктчасында белгиленген критерийлерге ылайык, Коом чакан ишкердик субъекти болуп саналат. Ишкананын уюштуруучулары тарабынан Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 26-августундагы № 505 токтому менен бекитилген, Чакан ишкердик субъекттери тарабынан бухгалтердик эсеп жүргүзүү эрежелеринин 2-главасынын 7-пунктунун 2-абзацы бузулган.

2023-жылдын 1-октябрынан 31-декабрына чейинки мезгил ичинде баштапкы бухгалтердик документтердин, келишимдердин, аванстык отчеттордун жоктугуна, “Кыргызаудит” аудитордук-консультациялык фирма” ЖАКсы тарабынан аудитордук текшерүүнүн жыйынтыктары боюнча сунуштамалардын аткарылбагандыгына байланыштуу, ушул аудит өз пикирин билдирүүдөн баш тартуу жөнүндө пикирге келет.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттигине

“Кыргызиндустрия” ААКсынын төмөнкүлөргө жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын:

- “Кыргызаудит” аудитордук-консультациялык фирма” ЖАКсы тарабынан берилген аудитордук отчетто баяндалган сунуштарды аткарбоого;
- ырастоочу документтери жок финансылык каражаттарды чыгымдоого алып келген “Кыргызстиль” ЖЧКсынын ишине контролдун жоктугуна;

- жетекчилердин жана бухгалтерлердин кабыл алуу-өткөрүп берүү жол-жоболорун өткөрбөстөн алмашуусуна жол берген, анын ичинде бухгалтердик документтердин жоктугуна же жоголушуна.

“Кыргызстиль” ЖЧКсы тарабынан бекитилген бизнес-пландын аткарылышы

Аныкталды

Экспортко чыгуучу фирмалык сырт кийимдердин бизнес-планынын долбоору “Кыргызиндустрия” ААКсынын президентинин 2022-жылдын 25-августундагы №6-т тескемеси менен жактырылган. Бул тескеменин 2-пунктуна ылайык, юридикалык бөлүмгө жаран О.Н.Рыбалкина менен биргеликте “Кыргызстиль” ЖЧКсын түзүү үчүн уюштуруу документтеринин пакетин даярдоо тапшырылган.

Долбоордун негизги этаптары	Аудит учурунда иш жүзүндө ишке ашканы
Соода түйүндөрүн жана тигүү цехтерин ачуунун эсебинен кирешенин өсүшү, кирешени 270 000,0 миң сомго жеткирүү.	2023-2024-жылдарга жалпы түшкөн акча 12 242,8 миң сомду же пландалган сумманын 5%ын түздү. Чекене соода точкалары ачык эмес.
Жаңы рынокторго кирүү, өнүмдөрдү жылдыруу жана учурдагы кардарларды сактап калуу аркылуу туруктуу өсүү темптерине жетишүү	2023-жылга салыштырмалуу 2024-жылы түшкөн акча 8688,6 миң сомго же 6 эсеге азайган.
Сапаттуу жана арзан баада продукция чыгаруу менен кардарларды тартуу, кардар базасын 2 эсеге көбөйтүү	Аткарылган эмес
Товардык белгини өнүктүрүү жана жайылтуу	Аткарылган эмес
Бизнес процесстерин башкаруу	Аткарылган эмес
Персоналды окутуу	Аткарылган эмес
Штатты кеңейтүү	Ишкананын 2,5 жыл ичинде жетекчинин тез-тез алмашып турушу, 5 жетекчи жана _____ бухгалтер алмашты.

Иштелип чыккан бизнес-планга ылайык, жабдыктарды монтаждоону 2022-жылдын августунда аяктап, 2022-жылдын сентябрында өндүрүштү ишке киргизүү күтүлгөн. Өндүрүштү ишке киргизүү үчүн зарыл болгон каржылоо 60 000,0 миң сом пландаштырылган. Долбоор 2023-2024-жылдары ишке ашырылып, 500 жумушчу орун түзүлөт деп күтүлгөн. 2023-2024-жылдарга 216 000,0 миң сом суммасында каражат түшүү, 42 000,0 миң сом өлчөмүндө пайда алуу пландаштырылган. Долбоордун өзүн актоо мөөнөтү 2-3 жыл деп пландалган.

Корутунду:

Уюштуруучу тарабынан “Кыргызстиль” ЖЧКсын түзүү жөнүндө чечим бул тармактагы ички рынокту толук кандуу талдоосуз жана изилдөөсүз, анын үзгүлтүккө учурашынын жана финансылык мүмкүнчүлүктөрүнүн мүмкүн болуучу тобокелдиктерин эске албастан кабыл алынган. Бул пикирди билдирүү үчүн төмөндөгү жагдайлар кызмат кылат:

- коом түзүлгөн учурдан тартып долбоордун 7 негизги этабынын бири да 2 жыл ичинде ишке ашырылган эмес;

- 2 жылга пландалган түшкөн каражат 216 000,0 миң сом суммасында болсо, иш жүзүндө 2 жылда түшкөн каражат 10 465,7 миң сомду же 4 ,84% түзгөн;

- 500 жумуш ордун түзүү боюнча пландаштырылган иш-чаралардын ичинен 2 жылдын ичинде кызматкерлердин орточо саны 11 орунду түзгөн;

- долбоорду ишке ашыруу мөөнөттөрү сакталган эмес, анткени бизнес план боюнча долбоорду ишке ашыруу мөөнөтү 2-3 жылды түзгөн;

- коомдо мурда белгиленген иш-чаралардан тышкары аны андан ары өнүктүрүү боюнча так план жок, ишти каржылоо үчүн каражаттардын түшүүсүнүн болжолдонгон финансылык булактары жок.

Сунуштама

“Кыргызстиль” ЖЧКсынын уюштуруучуларынын финансылык мүмкүнчүлүктөрүнө жараша кыйла реалдуу иш чараларды чагылдыруу менен мурда бекитилген бизнес-план кайра каралып чыксын.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттиги:

“Кыргызстил” ЖЧКсын түзүү жана каржылоо жөнүндө чечим кабыл алган, акча каражаттарын негизсиз бөлүүгө жана белгиленген мөөнөттө коюлган максаттардын жана милдеттердин ишке ашпай калуусуна жол берген кызмат адамдардын жоопкерчилиги каралсын.

“Кыргызиндустрия” ААК тарабынан “Кыргызстил” ЖЧКсына бөлүнгөн акча каражаттарынын максаттуу пайдаланылышы

2023 жана 2024-жылдар аралыгында уюштуруучулар тарабынан уставдык капиталды толуктоо жана зайым түрүндө 3 521,1 миң сом түшкөн. Келишим боюнча зайымдарды алуунун эсебинен түшүүлөр 1 700,0 миң сом. Чарбалык иш жүргүзүүдөн 3 879,0 миң сом түшкөн. 2023-2024-жылдар үчүн банктык көчүрмө боюнча чыгымдар 6 173,6 миң сомду түзгөн. Башка субъекттерге салыктар жана чегерүүлөр, эмгек акы 2 927,9 миң сомго которулган.

Аныкталды жана корутунду

“Кыргызаудит” АКФ ЖАКсы тарабынан 2023-жылдын 9 айынын жыйынтыгы боюнча аныкталган кемчиликтер менен катар, атап айтканда, 2024-жылдын ишин тандап текшерүүдө “эсепке алуу системасына киргизилген бардык маалыматтар бухгалтерияга келип түшкөн баштапкы документтер менен тастыкталган эмес” деген пикирлер, 2024-жыл үчүн ишмердүүлүктү тандап текшерүүдө да Коомдун отчет берүүчү суммалар боюнча карызы бар кызматкерлери аныкталган, атап айтканда:

- Сыдыгалиева Нуржанга 2024-жылдын 29-майында кассалык чыгаша ордери менен 95,0 миң сом берилген, 2024-жылдын 18-июнунда н\жок 100,0 миң сом берилген, *аванстык отчеттор берилген эмес*;

- Рыбалкина Ольга Николаевна 125,9 миң сомго кездеме сатып алуу жөнүндө 2024-жылдын 1-апрелиндеги № 12 аванстык отчетун (*отчет берүүчү адамдын колу жок*), сатуучунун жана сатып алуучунун колтамгасы жок сатып алуу актысын, Кенсе Мухаммеддин атына электрондук патенттин көчүрмөсүн берген;

- Рыбалкина Ольга Николаевна 114,8 миң сомго кездеме сатып алуу жөнүндө 2024-жылдын 31-майындагы № 24 аванстык отчетун (*отчет берүүчү адамдын колу жок*), сатуучунун жана сатып алуучунун колтамгасы жок сатып алуу актысын, Маматкулов Рысбек Жолошевичтин атына электрондук патенттин көчүрмөсүн берген;

Коомдун уюштуруучулары тарабынан коомдун финансылык-чарбалык ишине контролдук болгон эмес, ал отчет берүүчү адамга 435,7 миң сом өлчөмүндө карыздын пайда болушуна алып келген. Коомдун уюштуруучулары "Чарбалык шериктештиктер жана коомдор жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын III-главасынын 41-беренесине ылайык, жетекчинин (коомдун аткаруу органынын) алмашуусуна байланыштуу отчет берүүчү адамдардын карыздарын же ТМЗ кем чыгууларын тастыктоо, аныктоо максатында коомдун финансылык-чарбалык ишин текшерүү үчүн ревизиялык комиссия түзүшү керек эле. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 07.10.2010-ж. № 231 токтому менен бекитилген Ишкердик субъекттеринин, коммерциялык эмес уюмдардын (бюджеттик мекемелерди албаганда) бухгалтердик эсебиндеги документтердин жүгүртүлүшү жөнүндө жобонун 1-параграфынын 18-пунктуна ылайык "баштапкы эсептик документте милдеттүү реквизиттердин биринин жоктугу бухгалтердик эсепти жүргүзүү эрежесин бузгандык болуп эсептелет жана субъектке каржылык санкция колдонууга себеп болушу мүмкүн, анткени тийиштүү түрдө жол-жоболоштурулбаган документтер **чарбалык операция жасалганынын фактысына ырастама боло албайт**". Отчеттуу суммалар боюнча карыздын болгонуна карабастан, жогоруда көрсөтүлгөн кызматкерлер буйруктардын негизинде "өз каалоосу боюнча" деген жүйөө менен иштен бошотулган, отчеттуу суммалар өндүрүлгөн эмес.

Сунуштама

- "Кыргызстиль" ЖЧКсы боюнча отчет берүүчү суммалар боюнча 435,7 миң сом суммасындагы карыздары болгон жана аны жоюу, же аванстык отчетторду берүү боюнча чаралар көрүлбөгөн учурда коомдун кызматкерлеринин иштен бошотулушуна жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын;

- Мурда иштен бошогон кызматкерлерден отчеттуулукка берилген 435,7 миң сом суммасын өндүрүү боюнча чаралар көрүлсүн.

“Кыргызэлектроника” жоопкерчилиги чектелген коому

“Кыргызэлектроника” ЖЧКсы, анын уюштуруучуларынын чечими менен, 2022-жылдын 26-апрелинде 100,0 миң сом өлчөмүндөгү уставдык капитал менен түзүлгөн. Коомдун жалгыз уюштуруучусу - “Кыргызиндустрия” ААКсы. Бекитилген Уставга ылайык, коомдун негизги иши компьютерлерди жана перифериялык түзүлүштөрдү өндүрүү, электрондук компоненттерди жана башка приборлорду өндүрүү болуп саналат.

Аныкталды жана корутунду

2023-жылдын 17-ноябрына чейин “Кыргызиндустрия” ААКсынын үлүшү 99,33%, “Ди Джи” ЖЧКсынын үлүшү 0,67% түзгөн. “Кыргызэлектроника” ЖЧКсынын уюштуруучуларынын 2023-жылдын 17-ноябрындагы № 4, 2023-жылдын 21-ноябрындагы № 5, 2024-жылдын 5-июнундагы № 6, 2024-жылдын 11-июлундагы № 7 жана 2024-жылдын 15-июлундагы № 9 чечимдерине ылайык, 2023-2024-жылдары сатып алуу-

сатуу келишимдеринин негизинде, “Ди Джи” ЖЧКсы тарабынан “Кыргызэлектроника” ЖЧКсынын үлүшү сатып алынып, 2024-жылдын 15-июлуна карата уюштуруу документтеринде “Кыргызиндустрия” ААКсынын уставдык капиталда үлүшү 49% же 36 407,0 миң сом, “Ди Джи” ЖЧКсынын үлүшү 51,0% же 37 893,0 миң сом суммасында көрсөтүлгөн. Бирок, Коомдун үлүшүн сатуунун жыйынтыгы боюнча үлүштөрдү аныктоодо жана эсептөөдө арифметикалык ката кетирилгени аныкталган. Алсак, иш жүзүндө 2023-жылдын 17-ноябрына карата “Ди Джи” ЖЧКсы тарабынан үлүш катары 38 220,2 миң сом берилип, бул пайыздык катышта 51,5% түзмөк, тиешелүүлүгүнө жараша “Кыргызиндустрия” ААКсынын үлүшү 48,5% же 36 079,7 миң сомду түзмөк.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2006-жылдын 3-апрелиндеги № 217 токтому менен бекитилген, Баалоонун негизги түшүнүктөрүнүн жана принциптеринин стандартынын 2-главасынын 6-пунктуна ылайык, сатуу же сатып алуу учурунда, башкаруу чечимдерин кабыл алууда, баалоо объектилерине карата рыноктук же башка наркты белгилөө максатында, мүлккө баалоо жүргүзүлөт. Бирок, “Кыргызиндустрия” ААКсынын жетекчилиги тарабынан “Кыргызэлектроника” ЖЧКсынын үлүшүн “Ди Джи” ЖЧКсына сатуу жөнүндө чечимдерин кабыл алууда, коомдун бардык активдерине көз карандысыз баалоону жүргүзүү демилгеленген эмес, үлүштүн реалдуу наркын аныктоо үчүн, уставдык капиталдан тышкары, активдер эске алынган эмес. Алсак, 18 489,7 миң сом суммасында негизги каражаттар, 30 810,0 миң сом суммасында товардык-материалдык запастар, анын ичинде даяр продукция - 28 172,2 миң сом, комплекттөөчүлөр - 2 575,8 миң сом, жалпы 49 299,7 миң сомго активдер.

Мындан тышкары, ККМди жеткирүүгө 270,0 млн сом суммасында алдын ала келишим болгон.

Сунуштама

“Кыргызэлектроника” ЖЧКсынын катышуучуларынын үлүшүн аныктоодо жана эсептөөдө кетирилген арифметикалык каталарды эске алуу менен, уюштуруу документтерине тиешелүү өзгөртүүлөр киргизилсин.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттигине:

- 49 299,7 миң сом суммасында мүлккө жана оң активдерге баалоо жүргүзүлбөстөн, “Кыргызэлектроника” ЖЧКсынын үлүшүн сатуу жөнүндө чечим кабыл алган кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын;

- үлүштү сатуу боюнча бүтүмдөн алынбай калган пайданы аныктоо максатында, “Кыргызэлектроника” ЖЧКсынын мүлкүнө жана оң активдерине көз карандысыз баалоону дайындоо тууралуу “Кыргызиндустрия” ААКсына сунуш киргизилсин.

“Кыргызэлектроника” ЖЧКсынын финансылык-чарбалык иши

2023-жылдагы “Пайдалар жана чыгашалар жөнүндө” № 2 формасынын отчетуна ылайык, түшкөн акча – 12 630,3 миң сомду (приставкаларды сатуу), өздүк наркы – 11 081,9 миң сомду, дүң пайда - 1 548,3 миң сомду, башка чыгымдар - 99,1 миң сомду, жалпы административдик чыгымдар – 11 083,8

миң сомду жана 2023-жылдагы иштин жыйынтыгы боюнча Коомдун ишинен кеткен чыгаша - 9 634,7 миң сомду түзгөн.

2024-жылдагы “Пайдалар жана чыгашалар жөнүндө” № 2 формасынын отчетуна ылайык, түшкөн акча – 288 433,8 миң сомду (266 681,1 миң сом ККМ аппараттар), товарларды сатуунун өздүк наркы – 218 869,5 миң сомду, дүң пайда 69 564,2 миң сомду, башка кирешелер - 0,9 миң сомду, башка чыгымдар - 5 765,3 миң сомду, административдик чыгымдар - 9 392,0 миң сомду жана 2024-жылдагы иштин жыйынтыгы боюнча салык төлөгөнгө чейинки пайда – 53 643,2 миң сомду түзгөн.

Аныкталды

2023 жана 2024-жылдары түзүлгөн келишимдерге ылайык “Кыргызэлектроника” ЖЧКсына төмөнкүдөй ККМ аппараттары алынып келинген:

№ МЖД	Дата	Саны	Жалпы наркы	
41714106\151223\0050848	15.12.23	2000 x 80 дол	160 000 долл.	Башка кассалык аппараттар
41714106\140224\0008812	14.02.24	10 080 x 68	685 440	Орнотулган чек принтери бар түзүлүш
41714106\180324\0017312	18.03.24	2 000 x 68	136 000	Орнотулган чек принтери бар түзүлүш
41714106\180324\0017311	18.03.24	10 080 x 68	685 440	Орнотулган чек принтери бар түзүлүш
41714106\250324\0018442	25.03.24	7 840 x 68	533 120	Орнотулган чек принтери бар түзүлүш
Жалпы		32 000	2 200 000	

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 13-мартындагы № 92-т тескемесинин 2-пунктуна ылайык, “Кыргызиндустрия” ААКсына “Кыргызэлектроника” ЖЧКсынын өндүрүштүк базасына ККМ аппараттарын чогултууну уюштуруу сунушталган.

Аудиттин жүрүшүндө Кыргыз Республикасынын Соода-өнөр жай палатасынын корутундусунда (Товардын келип чыгышын экспертизалоонун 24.09.2024-ж. № 1-1279\1 актысы) ККМ аппараттары “Кыргыз Республикасында чогултулган, чыгарылган өлкө - Кытай” деп көрсөтүлгөн.

Мындан тышкары, 2024-жылдын 28-февралында CLOVER INDUSTRIAL CO. LTD менен түзүлгөн № L240228001 келишимге ылайык жана №41781002\120724\0010815 товардык декларациясынын маалыматтарынын негизинде, жөнөтүүчү CLOVER INDUSTRIAL CO. LTD тарабынан 75 ноутбук жеткирилип, алар “Товарлар” жана “Даяр продукциялар” эсептеринде чагылдырылган.

Корутунду

ККМ аппараттарын “Кыргызэлектроника” ЖЧКсынын базасында чогултулбастан, даяр продукция түрүндө импорттоо ыктымалдуулугу бар. Мындай пикирди билдирүү үчүн төмөнкү белгилер негиз болуп саналат:

1. 2023-жылдын 27-декабрында Telepower Communication Co Ltd (Кытай) менен түзүлгөн ККМди жеткирүү келишиминин бардык пункттарында жабдууга комплекттөөчү буюмдарды жеткирүү боюнча

эскертүү жок. Келишимде көрсөтүлгөн эскертүүгө ылайык, “жабдуу”, бул келишимдин жоболоруна жана шарттарына ылайык, Pantum компаниясы тарабынан сатып алуучуга жеткириле турган “Telpro” маркасындагы жабдууларды билдирет.

2. Кыргыз Республикасынын Соода-өнөр жай палатасынын (КР СӨП) экспертизалоо актысынын корутундусу 2024-жылдын 2-сентябрында “өндүрүштүк линияны жана берилген документтерди” кароонун жыйынтыгы боюнча жасалган, ошол эле учурда Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине караштуу Мамлекеттик салык кызматы менен 2024-жылдын 2-апрелинде (10 000 бирдик) жана 2024-жылдын 15-апрелинде (22 000 бирдик) түзүлгөн кабыл алуу-өткөрүп берүү актыларына ылайык, ККМ аппараттары 2024-жылдын 15-апрелине чейин жүктөлүп жөнөтүлгөн, б.а. КР Соода-өнөр жай палатасынын экспертизалоо актысы продукцияны жөнөткөн күндөн тартып 4 ай өткөндөн кийин жүргүзүлгөн.

3. Жүктүн бажы декларациясынын жана инвойстордун маалыматтары ККМдин жеткирилиши жөнүндө күбөлөндүрөт, мында ККМдин комплекттөөчү буюмдары жөнүндө маалыматтар тиркелген эмес.

4. ККМ аппараттарын биринчи жеткирүү жүктүн бажы декларациясынын маалыматтарына ылайык, 2023-жылдын 15-декабрында 160,0 миң АКШ доллары суммасында же 89,07 сом курсу боюнча 14 251,2 миң сомго жеткирүү жүргүзүлгөн. 2023-жыл үчүн жылдык баланстын маалыматтарына ылайык, 1640 “Даяр продукция” эсеби боюнча 28 172,2 миң сом суммасындагы калдык, анын ичинде аталган ККМ аппараттарды кириштөө 14 251,2 миң сом суммасында эсептелген. 1620 “Чийки жана негизги материалдардын запастары” эсеби боюнча 2023-жылдын аягына карата калдык – 2 575,8 миң сомду түзгөн. Жогоруда баяндалгандарга байланыштуу ККМ аппараттары даяр продукция катары кириштелген.

Сунуштама

“Кыргызэлектроника” ЖЧКсынын өндүрүштүк базасында ККМ аппараттарынын түзүлүштөрүн чогултууну уюштуруу боюнча Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 13-мартындагы 92-т тескемесинин 2-пунктун бузууга жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Жалпысынан коом тарабынан ККМ аппараттарын сатуудан 69 991,1 миң сом пайда алынган, атап айтканда:

Аталышы	Саны	Сатып алуу баасы	Сатуу баасы	Пайда
Орнотулган чек принтери бар ККМ	2000	7 126,32	9 835,0	$2708,68 \times 2000 = 5\,417,3$
Эквайринг жок ККМ	30000	6081,24	8 233,70	$2152,46 \times 30000 = 64\,573,8$
Жалпы	32 000			69 991,1

“Кыргызэлектроника” ЖЧКсынын катышуучуларынын 2024-жылдын 21-августунда өткөн жалпы чогулушунун № 10 протоколунун чечими менен, 2024-жылдын 1-жарым жылдыгынын жыйынтыгы боюнча 57 135,8 миң сом

өлчөмүндө пайда бекитилип, катышуучулардын үлүшүнө ылайык, коомдун катышуучуларынын арасында бөлүштүрүлгөн: “Кыргызиндустрия” ААКсына - 38 268,6 миң сом, “Ди Джи” ЖЧКсына - 9 227,4 миң сом.

“Кыргызэлектроника” ЖЧКсынын Уставынын 6.1-пунктунун 3-пунктчасында “коомдун катышуучусу коомдун мүлкүндөгү үлүшүнүн өлчөмүнө жараша жылдын жыйынтыгы боюнча коомдун ишинен пайда алууга укуктуу” деп каралганына карабастан, жыл жыйынтыкталбастан “Кыргызэлектроника” ЖЧКсы тарабынан 2024-жылдын 8-октябрындагы төлөм тапшырмасы менен “Ди Джи” ЖЧКсына негизсиз 4 000,0 миң сом которулган.

2024-жылдын жыйынтыгы боюнча 1410 “Товарлар, кызмат көрсөтүүлөр үчүн алууга” эсебинде 266 681,0 миң сом дебитордук карыз (ККМ үчүн эсептешүүлөр), мындан тышкары ККМ үчүн каражаттардын толук түшпөгөндүгүнөн улам кредиттик сальдо - 228 000,0 миң сом өлчөмүндө аныкталган.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттигине:

“Кыргызэлектроника” ЖЧКсынын Уставынын 6.1-пунктунун 3-пунктчасын бузуу менен пайданы бөлүштүрүү жөнүндө чечим кабыл алган “Кыргызиндустрия” ААКсынын жооптуу кызматкерлеринин жоопкерчилиги каралсын.

“Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан “Кыргызэлектроника” ЖЧКсына бөлүнгөн акча каражаттарынын максаттуу пайдаланылышы Аныкталды жана корутунду

2023-жылы “Кыргызэлектроника” ЖЧКсынын директорунун каттарынын негизинде “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан уставдык капиталды толуктоо багыты боюнча 181 800,0 миң сом суммасында акча каражаты которулган, анын ичинде:

№	Дата	Которуу үчүн негиз	Суммасы
1	01.06.23	КЭ 01.06.23-ж. № 31-104 каты	29 000,0
2	06.07.23	КЭ 05.07.23-ж № 38-44 каты	21 000,0
3	20.10.23	КЭ 19.10.23-ж. № 61-44 каты	21 800,0
4	28.12.23		78 000,0
5	28.12.23		32 000,0
			181 800,0 миң сом

Которулган акча каражаттарынын жалпы суммасынан 71 800,0 миң сом уюштуруучулардын чечимдерине ылайык, уставдык капиталды көбөйтүүгө багытталган, ал эми 2023-жылдын 28-декабрында которулган 110 000,0 миң сом суммасындагы төлөмдөргө уюштуруучулардын уставдык капиталды көбөйтүү тууралуу чечими жок “Кыргызэлектроника” ЖЧКсынын 1800 “Алынган аванстар” эсебине киргизилген.

Кыргыз Республикасынын Граждандык кодексинин 131-беренесинин 1-пунктуна ылайык, жоопкерчилиги чектелген коомдун жогорку органы болуп анын катышуучуларынын жалпы чогулушу эсептелет,

ал эми 3-пунктуна ылайык, жоопкерчилиги чектелген коомдун жогорку органынын өзгөчө компетенциясына “коомдун уставын өзгөртүү, анын уставдык капиталынын өлчөмүн өзгөртүү” жөнүндө чечим кабыл алуу кирет. Жогоруда көрсөтүлгөн ченемдерди бузуу менен, “Кыргызиндустрия” ААКсынын жетекчилиги тарабынан уставдык капиталды көбөйтүү жөнүндө уюштуруучулардын тиешелүү чечими жок уставдык капиталды көбөйтүүгө 110 000,0 миң сом которулган.

“Кыргызиндустрия” ААКсынын жетекчилигинин түшүндүрмөсүнө ылайык, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине 2023-жылдын 8-декабрындагы №01-22\581 жолдонгон катка “Кыргызиндустрия ААКсынын вице-президентинин милдетин аткаруучу, “Кыргызэлектроника” ЖЧКсына 110 000,0 миң сом “Уставдык капиталды толуктоо жана ККМдин өндүрүшүн каржылоо үчүн” которулгандыгы жөнүндө виза коюлган.

Сунуштама

“Кыргызэлектроника” ЖЧКсынын уставдык капиталын көбөйтүү максатында которулган 110 000,0 миң сом акча каражаты боюнча 2023-жылдын жыйынтыгы боюнча финансылык отчетко өзгөртүүлөр киргизилсин.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттигине:

“Кыргызэлектроника” ЖЧКсынын уставдык капиталын көбөйтүү жөнүндө уюштуруучулардын тиешелүү чечими жок болгондугуна карабастан, 110 000,0 миң сом суммасындагы акча каражаттарын которууга жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды жана корутунду

2023-2024-жылдар аралыгында “Кыргызэлектроника” ЖЧКсы тарабынан түзүлгөн келишимдердин негизинде төмөнкү активдер сатып алынган:

№	продукциянын түрү	Суммасы	Келишим	Жеткирүүчү	Чыгарган өлкө
1	Принтер	83 741 АКШ доллары	21.06.23	Pantum International Limt (Китай)	Кытай
2	Телевизионные приставки	492 000 АКШ доллары	22.06.23	Shenzhen Elebao Technology Co Ltd (Китай)	Кытай
3	ККМ аппараты	200 000 АКШ доллары	27.12.23	Telepower Communication Co Ltd (Китай)	Кытай
4	Сборочная линия	200 000 АКШ доллары	20.06.23	Pantum International Limt (Китай)	Кытай
5	Ноутбук	2 975 741 сом		CLOVER IND. Ltd (Китай)	Кытай

Берилген маалыматтарга ылайык, 2024-жылдын 11-июлуна чейин “Кыргызиндустрия” ААКсы “Кыргызэлектроника” ЖЧКсынын үлүшүнүн 60% ээси болгондугуна байланыштуу, товарларды, жумуштарды, кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алууда, “Кыргызэлектроника” ЖЧКсы тарабынан Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 10-июнундагы № 301 токтому менен бекитилген, Мамлекеттик жана

муниципалдык ишканалар, уставдык капиталдагы катышуу үлүшүнүн 50 жана андан ашык пайызы мамлекетке таандык болгон чарбакер коомдор, анын ичинде алардын туунду чарбалык коомдору тарабынан сатып алууларды уюштуруунун жана ишке ашыруунун типтүү тартиби жетечиликке алынышы керек болчу. Бирок, коом тарабынан аталган тартиптин талаптарын бузуу менен, негизги сатып алуу ыкмаларын колдонбостон, 2023-жылы жана 2024-жылдын 6 айында 2 998,4 миң АКШ доллары (261 795,2 миң сом) суммасында товарларды жана жабдууларды түздөн-түз сатып алуу жүргүзүлгөн.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 10-июнундагы № 301 токтому менен бекитилген, Мамлекеттик жана муниципалдык ишканалар, уставдык капиталдагы катышуу үлүшүнүн 50 жана андан ашык пайызы мамлекетке таандык болгон чарбакер коомдор, анын ичинде алардын туунду чарбалык коомдору тарабынан сатып алууларды уюштуруунун жана ишке ашыруунун типтүү тартибинин талаптарын бузуу менен, рынокко мониторинг жүргүзүлбөстөн, негизги сатып алуу ыкмаларын колдонбостон сатып алууларга жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилигин каралсын.

“Кыргызчеттранс-Ош” жоопкерчилиги чектелген коому

“Кыргызчеттранс-Ош” ЖЧКсы алгачкы мамлекеттик каттоодон Ош шаардык юстиция башкармалыгында 2022-жылдын 11-февралында өткөн.

Бекитилген Уставга ылайык, коомдун негизги максаты жүк ташуучу автомобиль транспорту, эл аралык жүк ташуулар, жүктүн бардык түрлөрүн сактоо жана кампалоо үчүн инфратүзүм боюнча иш-аракеттерди жүзөгө ашыруунун эсебинен пайда табуу, эркин соода аймактарында товарларды сактоо болуп саналат.

Уюштуруучулары жана уставдык капиталы боюнча маалыматтар төмөнкүдөй:

№	чечим №№, датасы	Устав/кап (м. сом)	Уюштуруучулар	Устав/капитал төгүмү
1	25.02.22-ж.	99 440,0	- “Кыргызиндустрия” ААКсы 48,8 % же 48 526,7 мс.; - “Элчи Транс” ЖЧКсы 51,2 % же 50 913,2 миң с;	07.03.22-ж..№ 6
2	06.04.22-ж.	164 540,0	- “Кыргызиндустрия” ААКсы 69,06 % или 113 626,7 тс; - “Элчи Транс” ЖЧКсы 30,9 % же 50 913,2 миң с;	28.04.22-ж. №73
3	13.05.22-ж. №4 прот.	206 540,0	-“Кыргызиндустрия” ААКсы 75,35 % же 155 626,7 тс; -“Элчи транс” ЖЧКсы 24,65 % же 50 913,2 миң с;	25.05.22-ж. № 113
4	01.07.22-ж. №5 прот.	256 540,0	- “Кыргызиндустрия” ААКсы 80,15% же 205 626,7 миң с; -“Элчи транс” ЖЧКсы 19,85% же 50 913,2 м.с.	07.07.22.№197; 17.08.22.№275; 07.09.22.№275
5	08.09.22-ж. № 6	500 000,0	- “Кыргызиндустрия” ААКсы-89,82% же 243 460,0тс; -“Элчи транс” ЖЧКсы-10,18 % или 50 913,2 тс;	
6	11.12.23-ж. № 7	255 520,1	- “Кыргызиндустрия” ААКсы -80,07 % же 204 606,8 тс; -“Элчи транс” ЖЧКсы -19,93% же 50 913,2 миң с.	

“Элчи транс” ЖЧКсы (ИСН 01102202210061) 2022-жылдын 17-мартындагы, нотариус Ж.К. Токторбаев тарабынан күбөлөндүрүлгөн, уставдык фондду түзүү үчүн жер участогун өткөрүп берүү жөнүндө макулдашуунун негизинде, уставдык капитал катары “Кадастр” мамлекеттик мекемесинин Ош филиалында № 511-2022-17789 мамлекеттик каттоодон өткөн, Ош шаарында Ноокат тракт, 27 дарегинде жайгашкан идентификациялык коду 5-11-05-0060-0370 болгон 39775,80 чарчы м. түзгөн жер участогун койгон.

Аныкталды жана корутунду

“Кыргызчеттранс-Ош” ЖЧКсынын уюштуруучулары тарабынан 2023-жылдын 11-декабрындагы протоколдун негизинде, уставдык капиталдын өлчөмү 255 520,1 миң сомго чейин азайтылган, анын ичинен “Кыргызиндустрия” ААКсынын үлүшү - 80,07% же 204 606,8 миң сом, “Элчи транс” ЖЧКсынын үлүшү - 19,93% же 50 913,2 миң сом.

Коомдун маалыматтарына ылайык, 2024-жылдын 31-декабрына карата уюштуруучу “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан уставдык капиталга салым катары жалпы 203 626,7 миң сом которулган, ошол эле учурда уюштуруу маалыматтарына ылайык, негизги уюштуруучу тарабынан коомдун уставдык капиталына 204 606,8 миң сом киргизилгени көрсөтүлгөн, же айырма 980,1 миң сомду түзгөн. Бул айырма, “Кыргызиндустрия” ААКсынын продукциясын Сочи шаарында эл аралык ташуу боюнча кызмат көрсөтүүнүн наркы. “Чарбалык шериктиктер жана коомдор жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамын бузуу менен Коом тарабынан уставдык капиталдын өлчөмү 980,1 миң сомго эч кандай чечимсиз, негизсиз көбөйтүлгөн. Ошол эле учурда, Коомдо бул кызмат боюнча түзүлгөн келишимдер же жазуу жүзүндөгү тапшырмалар жок. Аудитке, Коом тарабынан 980,1 миң сомго ташуу наркынын калькуляциясы боюнча “Кыргызиндустрия” ААКсынын дарегине 2023-жылдын 22-майындагы №37 каты жана 2023-жылдын 22-майындагы № 159874 “Кыргызиндустрия” ААКсынын ташуу кызматтары үчүн 980,1 миң сомго төлөм тапшырмасы берилген.

Сунуштама

“Кыргызиндустрия” ААКсынын үлүшүн 980,1 миң сомго азайтуу тууралуу уюштуруу келишимдерине өзгөртүүлөр киргизилсин.

“Кыргызчеттранс-Ош” ЖЧКсынын финансылык-чарбалык иши

2023-жылдагы “Пайдалар жана чыгашалар жөнүндө отчет” № 2 форма отчетуна жана иштин жыйынтыгы боюнча жүгүртүү-сальдо ведомостторуна ылайык, түшкөн акча – 28 176,8 миң сомду, товарларды сатуунун өздүк наркы - 25 670,9 миң сомду, дүң пайда – 2 505,9 миң сомду түзгөн. Жалпы административдик чыгымдар – 2 370,9 миң сомду, анын ичинде амортизация - 936,9 миң сом. Салыктарды чыгарып салууга чейинки пайданын жыйынтыгы - 135,0 миң сом.

2024-жылдагы “Пайдалар жана чыгашалар жөнүндө” №2 форма отчетунун алдын ала маалыматтарына ылайык, түшкөн акча – 28 376,3 миң сомду, товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатуунун өздүк наркы –

13 379,8 миң сомду, дүң пайда – 14 996,5 миң сомду түзгөн. Жалпы административдик чыгымдар – 7 999,3 миң сомду, анын ичинде амортизация - 910,3 миң сом. Салык төлөөгө чейинки пайда - 6 997,1 миң сом.

Бизнес-пландын аткарылышы

Транспорттук-логистикалык компанияны уюштуруу боюнча инвестициялык долбоордун бизнес-планы “Кыргызиндустрия” ААКсынын 2022-жылдын 7-мартындагы № 1 буйругу менен жактырылган.

Долбоордун негизги милдеттери жана анын аткарылышы:

Милдеттер	Аткаруу	Эскертүү
Долбоорду ишке ашыруу үчүн “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан долбоорду каржылоону алуу (инвестициянын болжолдуу көлөмү - 515 978,0 миң сом)	2022-жылы “Кыргызиндустрия” ААКсы уюштуруучусу тарабынан уставдык капиталга салым катары 203 626,7 миң сом каржыланган	Уюштуруучу (“Кыргызиндустрия” ААКсы) тарабынан түзүлгөн учурдан тартып пландаштырылган инвестициялардын көлөмүнүн 39% уставдык капиталга салым катары каржыланган.
Долбоорду ишке ашыруунун алкагында 55 жарым чиркегичи менен Shacman жана 10 жарым чиркегичи менен Камаз сатып алуу пландаштырылууда.	2022-жылы 10 Камаз алынган	Уюштуруучу тарабынан каржыланбагандыктан 55 жүк ташуучу унаа сатып алуу долбоору ишке ашкан эмес..
Ички жана эл аралык жүк ташуу боюнча кызмат көрсөтүүлөрдүн көлөмүн көбөйтүү	2023-жылы жүк ташуу көлөмү 28176,8 миң сомду, 2024-жылы 28376,3 миң сомду түзгөн.	2023-жылга салыштырмалуу жүк ташуу көлөмү 199,5 миң сомго өскөн.

Бекитилген бизнес-план боюнча 65 жаңы унаа сатып алуу үчүн 515 978 миң сом өлчөмүндө инвестиция көлөмү каралган. Мындан тышкары, Уставга ылайык, иш жүргүзүү үчүн Ноокат шаары, 1/1 дарегинде жайгашкан жер участогунда ондоо бокстору боюнча база, унаа токтотуучу жай, ашыкча жүктөө үчүн аянтча, май куюучу жай жана башка көрктөндүрүү иштери жүргүзүү болжолдонгон. Бизнес долбоор 40 ай же 3,3 жыл аралыгында акталышы болжолдонгон. 2023-жылга чейин “Кыргызиндустрия” ААКсынан 205 626,7 миң сом алынган, анын ичинен чыгымдар:

Транспорт каражаттары	109 437 228,00
Бүтпөгөн курулуш	86 203 879,00
Негизги каражаттар	4 076 598,00
Жалпы жана административдик чыгымдар	3 586 016,00
Башка чарбалык чыгымдар	957 232,00
Калдыгы	1 365 767,00

“Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан коомго бөлүнгөн акча каражаттарынын максаттуу пайдаланылышы

Банктык көчүрмөнүн маалыматтарына ылайык, 2024-жылы уюштуруучу (“Кыргызиндустрия” ААКсы) тарабынан 2015-жылдын 24-мартындагы №4 каттын негизинде, Коомго 1500,0 миң сом суммасындагы кыска мөөнөттүү карыз которулган (19.03.24-ж. №17 төлөм тапшырмасы). Бул суммадан:

№	Датасы	Төлөм суммасы	Төлөмдүн багыты	Алуучу
---	--------	---------------	-----------------	--------

1	19.03.24-ж.	656,9	ГОКЗ төлөмү	Ош МАП
2		918,0	Контейнер сатып алуу	Жеке жактар

Коом 2024-жылдын 31-декабрындагы № 77433 төлөм тапшырмасы менен зайым боюнча карызын төлөгөн. Мындан тышкары, Коом тарабынан зайымды төлөө үчүн 2024-жылдын 4-декабрындагы № 40278 төлөм тапшырмасы менен “Кыргызиндустрия” ААКсына 500,0 миң сом жана 2024-жылдын 18-декабрындагы № 65603 төлөм тапшырмасы менен 200,0 миң сом которулган.

Аныкталды жана корутунду

2025-жылдын 11-февралына карата 1110 “Касса” эсеби боюнча жүгүртүү-сальдо ведомостторунун маалыматтарына ылайык, кассадагы акча каражаттарынын калдыгы 197,3 миң сомду түзгөн. Жүгүртүү-сальдо ведомостторунун маалыматтарын кассадагы иш жүзүндөгү калдык менен салыштырууда иш жүзүндө акча каражаттары болгон эмес. Башкы бухгалтер Н. Кочкаровдун түшүндүрмөсүнө ылайык, акча каражаттары коомдун жетекчиси тарабынан өндүрүштүк муктаждыктар үчүн алынган. Кассадан 197,3 миң сом накталай акча каражаты Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 12-июнундагы № 281 токтому менен бекитилген, Кыргыз Республикасында чарбакер субъекттердин жана бюджеттик мекемелердин кассалык операцияларды жүргүзүү тартибинин 3-главасынын 9-пунктун бузуу менен, кассалык чыгымдоо ордери таризделбестен берилген *(аудиттин жүрүшүндө 197,3 миң сом калыбына келтирилди).*

Сунуштама

“Кыргызчеттранс-Ош” ЖЧКсы тарабынан кассалык операциялар Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 12-июнундагы № 28 токтому менен бекитилген, Кыргыз Республикасындагы чарбакер субъекттердин жана бюджеттик мекемелердин кассалык операцияларды жүргүзүү тартибине ылайык жүргүзүлсүн.

“Жемишкампа” ачык акционердик коому

“Жемишкампа” АККсы Ош областынын Алай районунун Жаңы-Алай айыл Өкмөтүнүн Жаңы-Алай айылында, Алтай көчөсү, 97 дарегинде жайгашкан. Коом 2022-жылдын 20-июлунда Ош юстиция башкармалыгында алгачкы мамлекеттик каттоодон өткөн.

Коомдун уставдык капиталы жөнүндө кыскача маалымат:

№	чечим дата №№	Устав/кап (миң сом)	уюштуруучу	Устав капитал дата	Директор
1	13.07.22-ж. № 1	23 100 000	- “Кыргызиндустрия” ААКсы -15 000 000; - Жаны Алай а/ө- 8 100 000	“Кыргызиндустрия” ААКсы - 15 000 000 сом; -А\Ө жер участогу -3700 ч.м. (5 100 000 сом), 3 000,0 млн сом акчалай.	1. Макенов М.И. 2. Тогаев Б.А. 05.03.24-ж.

Коомдун Уставына, иш жүргүзүү максатында иштелип чыккан жана бекитилген бизнес-планына ылайык, Алай районунун Жаңы-Алай айыл өкмөтүнүн аймагына жашылча сактоочу жай куруу пландаштырылган.

Аныкталды жана корутунду

“Кыргызиндустрия” ААКсы уставдык капиталга өзүнүн үлүшү катары 15 000,0 миң сом берип, анын көпчүлүк бөлүгү Коом тарабынан жашылча-жемиштерди сактоо үчүн имарат курууга пайдаланылган. Алай районунун Жаңы-Алай айыл өкмөтүнүн атынан Коомдун тең негиздөөчүсү 5 100,0 миң сомго бааланган жер аянтынын үлүшүнүн бир бөлүгүн кошкон. Ошол эле учурда калган 3 000,0 миң сом өлчөмүндөгү акча каражатынын төлөнгөндүгү жөнүндө тастыктоочу документтер жок. Алай районунун Жаңы-Алай айыл өкмөтүнүн 2024-жылдын 27-ноябрындагы №109 катына ылайык, айыл өкмөтү тарабынан “Жемишкампа” ААКсы үчүн 3 816,5 миң сом каржыланган, анын ичинен 3 000,0 миң сомго 3 даана муздаткыч агрегаты, 569,5 миң сомго электр генератору жана 247,0 миң сомго трансформатор алынган.

“Акционердик коомдор жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 36 жана 38-беренелеринин талаптарын бузуу менен, “Жемишкампа” ААКсынын акционерлеринин чогулушунун, Алай районунун Жаңы-Алай айыл округунун атынан акционердин каражатына сатып алынган 3 816,5 миң сом суммасындагы жабдууларды Коомдун уставдык капиталына киргизүү жөнүндө чечими жок.

Сунуштама

“Жемишкампа” ААКсы боюнча “Акционердик коомдор жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын талаптарына ылайык, Алай районунун Жаңы-Алай айыл округу тарабынан алынган 3 816,5 миң сом суммасындагы жабдууларды Коомдун уставдык капиталына киргизүү боюнча маселе “Жемишкампа” ААКсынын акционерлеринин жалпы чогулушунун кароосуна киргизилсин.

Финансылык-чарбалык иш боюнча кыскача маалымат

“Жемишкампа” ААКсынын жетекчисинин түшүндүрмөсүнө, жылдык баланстарына жана тиркелген финансылык отчетторуна, акционерлеринин чогулушунун 2024-жылдын 5-апрелиндеги протоколуна ылайык, 2023-2024-жылдар аралыгында коом тарабынан экономикалык иш жүргүзүлгөн эмес. Ошол эле учурда, жеке жак М.А. Маткалыков менен түзүлгөн келишимге ылайык (датасы жана номери жок), аянты 285 чарчы метрди түзгөн муздаткыч камерасы, 2024-жылдын 15-октябрынан тартып 31-декабрына чейинки мөөнөткө узартуу укугу менен, 40 тонна алманы сактоо үчүн ижарага алынган. Келишимге ылайык, 1 кг. үчүн 10 сом белгиленген. Жеке адам М.А. Маткалыков тарабынан муздаткыч камерасынын ижара акысын төлөөнүн эсебинен 23,0 миң сомго жарым-жартылай оңдоо иштери жүргүзүлгөн.

Аныкталды жана корутунду

2024-жылдын бухгалтердик маалыматтарга ылайык, “Жемишкампа” ААКсында 23 099,4 миң сом суммасындагы негизги каражаттар болгон, анын ичинен: жер үлүшү - 5 100,0 миң сом, имараттар, курулмалар - 15 000,0 миң сом, жабдуулар - 2 999,4 миң сом. “Жемишкампа” ААКсы тарабынан жылдык финансылык отчетту жана жылдык балансты түзүүдө ФОЭСтин стандарттары боюнча талаптарды бузуу менен, укук белгилөөчү документтери жок (шайкеш келтирүү актысы, имараттын техникалык паспорту) наркы 15 000,0 миң сом болгон “жашылча жана жемиштерди сактоо боюнча кампа” негизги каражат

катары баланска алынган. Бул имарат “Куб Курулуш” ЖЧКсы менен түзүлгөн келишимдин негизинде курулган жашылча-жемиштерди сактоо боюнча кампа, анда Архитектура-курулуш иши чөйрөсүндө көзөмөлдөө жана контролдоо боюнча ыйгарым укуктуу орган тарабынан жүргүзүлүүчү “Объекттин шайкештигин баалоо боюнча акт” жок.

Сунуштама

“Жемишкампа” ЖЧКсы боюнча ФОЭСтин стандарттарынын талаптарына ылайык (стандарт 16), 2024-жылдын жыйынтыгы боюнча, бухгалтердик баланстын “Имараттар жана курулмалар” эсебинде чагылдырылган 15 000,0 миң сом суммасындагы жашылчаларды жана жемиштерди сактоо боюнча кампага техникалык паспорт алуу жана киргизүү актысы кабыл алынганга чейин, 2024-жылдын жыйынтыгы боюнча бухгалтердик баланстагы “Бүткөрүлбөгөн курулуш” эсебине киргизүү менен бухгалтердик баланска өзгөртүүлөр киргизилсин.

Бизнес-пландын аткарылышы

Алай районунун аймагында “Жемишкампа” жашылча сактоочу жайын куруу боюнча инвестициялык долбоордун бизнес-планы “Кыргызиндустрия” ААКсынын 2022-жылдын 11-августундагы №61 буйругу менен жактырылган.

Иштелип чыккан бизнес-план боюнча, Жаңы Алай айыл өкмөтү муздаткыч жабдууларынын көлөмү 400 м² болгон жалпы көлөмү 2000 м³ жашылча сактоочу жайдын жана 600 м² өлчөмүндө кампа жайларынын курулушуна инвестициялык салымдардын көлөмү 18 914,0 миң сом өлчөмүндө болжолдонгон. Экономикалык натыйжалуулукту талдоого ылайык, курулуштун мөөнөтү - 4 ай, штаттык саны - 16 бирдик, сатуудан түшкөн каражат - 19 800,0 миң сом, өздүк наркы - 17 300,0 миң сом, жалпы пайда - 17 300,0 миң сом каралган.

“Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан бөлүнгөн акча каражаттарынын максаттуу пайдаланылышы

2023-2024-жылдарда уюштуруучулар тарабынан каржылоо жүргүзүлгөн эмес. 2022-жылы каржылоонун көлөмү 15 000,0 миң сомду түзгөн. Бул суммадан: 2022-жылы - 10 000,0 миң сом, 2023-жылы - 4 993,0 миң сом, бардыгы 14 993,0 миң сом “Куб-курулуш” ЖЧКсына жашылча-жемиштерди сактоо үчүн имарат курууга которулган. Мурдагы директор М.И. Макенов жана директор Б.А. Тогаев аркылуу эсептешүү эсебине салынган каражаттардан жеке ишкер М.Ж. Акматовго 142,0 миң сом суммасында техкөзөмөл кызматы үчүн чыгымдар төлөнгөн.

“Кыргызлифт-Ош” жоопкерчилиги чектелген коому

Коомдун жетекчисинин түшүндүрмөсү боюнча, жана аудитке берилген №2 формасындагы отчетторуна (Кирешелер жана чыгашалар жөнүндө отчет), 2023-2024-жылдардагы ишмердигинин жыйынтыгы боюнча обороттук-калдык ведомостторуна ылайык, коом экономикалык иш-аракеттерди жүргүзгөн эмес.

Финансылык-чарбалык ишмердик боюнча кыскача маалымат Аныкталды жана корутунду

Бухгалтердик эсепке ылайык, коомдун директору Б. Айдаралиевге 2024-жылдын январь-апрель айларында 92,0 миң сом эмгек акы эсептелинген, анын ичинен 15,6 миң сом киреше салыгы жана социалдык камсыздандыруу төгүмдөрү. Натыйжада, 76,4 миң сом эмгек акы төлөнүш керек болсо, анын банк эсебине 100,0 миң сом которулуп, 23,6 миң сом ашыкча которулган. Ал эми 2024-жылдын башка айларында эмгек акы эсептелинген эмес.

Мындан сырткары, директор Б. Айдаралиевдин банк эсебине ар кандай чыгымдар үчүн 50,0 миң сом акча которулуп, директор тарабынан бул каражатка аванстык отчеттор берилген эмес. Бул отчеттуулукка берилген сумма, эмгек акы эсептелинбегенине карабастан, эмгек акыга аванс катары эсепке алынган.

Сунуштама

“Кыргызлифт-Ош” ЖЧКсынын директору Б. Айдаралиевден 23,6 миң сом суммасында ашыкча которулган эмгек акы жана тастыктоочу документтери жок отчеттуулукка берилген 50,0 миң сом, жалпы 73,6 миң сом өндүрүлсүн.

“Кыргызтообалыгы” жоопкерчилиги чектелген коому

Аныкталды жана корутунду

“Кыргызтообалыгы” ЖЧКсынын уставдык капиталына салым катары келип түшкөн 200,0 миң сомдун эсебинен коомдун жетекчиси К. Бектиров тарабынан 2024-жылдын апрель айында (датасыз жана номерсиз) түзүлгөн авансалык отчетто ылайык, “Акватор” ЖЧКсынан 199,4 миң сомго балык жем алынган.

Бирок, “Акватор” ЖЧКсы тарабынан эсеп-фактура же кассалык чек берилген эмес, ошол эле учурда 2024-жылдын 14-март, 26-март, 9-апрель күндөрүнө (номерсиз жана мөөрсүз) “Акватор” ЖЧКсынын кирешелердин кассалык ордерлери тиркелген.

“Кыргызтообалыгы” ЖЧК жетекчиси К.А. Бектиров тарабынан Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2010-жылдын 7-октябрындагы № 231 токтому менен бекитилген “Ишкердик субъекттеринин, коммерциялык эмес уюмдардын (бюджеттик мекемелерди кошпогондо) бухгалтердик эсебинде документ жүгүртүү жөнүндө” жобонун 18-пункту бузулган. Ага ылайык, баштапкы эсептик документте милдеттүү реквизиттердин биринин жоктугу бухгалтердик эсепти жүргүзүү эрежесин бузгандык болуп эсептелет жана субъектке каржылык санкция колдонууга себеп болушу мүмкүн, анткени тийиштүү түрдө жол-жоболоштурулбаган документтер чарбалык операция жасалганынын фактысына ыраस्ताма боло албайт.

Сунуштама

“Кыргызтообалыгы” жоопкерчилиги чектелген коому тарабынан “Акватор” ЖЧКсы менен жүргүзүлгөн өз ара эсептешүүлөр боюнча салыштыруу актыларын түзүү жана баштапкы бухгалтердик документтер (эсеп-фактуралар, кирешелердин кассалык ордерлери жана акча каражаттарын алуу тууралуу документтер) такталганга чейин 199,4 миң сом суммасын 1520

“Кызматкерлер жана директорлор боюнча дебитордук карыз” эсебине өткөрүү камсыздалсын.

“Кыргызбетонкурулуш” жоопкерчилиги чектелген коому

Коомдун Уставы жана уставдык капиталы жөнүндө кыскача маалымат:

№	Дата № чечим	Устав/ капитал (миң. сом)	Уюштуруучулар	Устав/ капитал төлөө	Директор	Каттоо дата
1	03.08.22-ж. № 1	10,0	“Кыргызиндустрия” ААКсы -10,0 м.с.		Аданбаев Бердимамат	08.08.22-ж. ГРЮ 0081985
2	05.09.22-ж. № 2	100 000,0	“Кыргызиндустрия” ААКсы -100 000,0		Аданбаев Бердимамат	09.09.22-ж. ГПЮ 0053535
3	14.09.22-ж.	300 000,0	“Кыргызиндустрия” ААКсы -300 000,0		Аданбаев Бердимамат	22.09.22-ж. ГПЮ 0053668
4	26.12.24-ж.	300 000,0	-“Кыргызиндустрия” ААКсы 297 000,0 м.с. же 99,0 %; -жаран М.Ы. Акматов - 3 000,0 м.с. же 1%	11.12.24-ж. №4585-1,0 м.с.; 26.12.24-ж. № 4585-2,0 м.с	18.03.24-ж. № 4 Акматов Медетбек Ысаевич	30.12.24-ж.

Аныкталды жана корутунду

Коомдун түзүлүшүнө 2 жыл өткөнүнө карабастан, негиздөөчү тарап “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан Кыргыз Республикасынын Граждандык кодексинин 130-беренесинин 3-пунктунун талаптарын бузуу менен, уставдык капиталдагы 35 159,1 миң сом жетпеген көлөмүн толуктоо боюнча иш чаралар камсыз кылынган эмес.

Сунуштама

“Кыргызбетонкурулуш” жоопкерчилиги чектелген коомунун уставдык капиталы Кыргыз Республикасынын Граждандык кодексинин 130-беренесинин талаптарына ылайык келтирилсин.

Аныкталды жана корутунду

Коомду негиздөөчүлөрү тарабынан М.Ы. Акматовко “Кыргызбетонкурулуш” ЖЧКсынын үлүшүн сатуу боюнча чечим кабыл алууда, уставдык капиталдан тышкары оң активдер эске алынган эмес, жана аларга көз карандысыз баалоо жүргүзүлгөн эмес.

Сунуштама

“Кыргызбетонкурулуш” ЖЧКсынын үлүшүн сатууда алынбай калган пайданы аныктоо үчүн, мүлккө жана оң активдерине көз карандысыз баалоо жүргүзүлсүн.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттигине:

- “Кыргызбетонкурулуш” ЖЧКсынын мүлкүнө жана оң активдерине көз карандысыз баалоо өткөрбөстөн, сатуу чечимин кабыл алган “Кыргызиндустрия” ААК жетекчилеринин жана жооптуу кызматкерлердин жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Уставда бекитилген ишмердүүлүгүн жүргүзүү максатында, EMMEDUE S.p.A-Via Toniolo (Италия) ишкана менен кол коюлган меморандумдун негизинде 2022-жылдын 7-сентябрында түзүлгөн келишимге ылайык,

“Кыргызбетонкурулуш” ЖЧКсына 3 050,0 миң еврого үй куруучу панелдердин өндүрүш линиясы жеткирилген. Бул өндүрүш линиясы 2023-жылдын 11-сентябрында түзүлгөн №1 Актысы (негизги жабдууларды эксплуатацияга киргизүү жабдуулар инв. № 0000001) менен өндүрүшкө киргизилген. Бирок, бул ишке киргизилген жабдуу боюнча тийиштүү көзөмөл мекемелеринин уруксат берүүчү документация/паспорту жок болуп чыкты.

Сунуштама

“Кыргызбетонкурулуш” ЖЧКсы боюнча баасы 3 050,0 миң еврого үй куруучу панелдердин өндүрүш линиясын эксплуатацияга киргизүү боюнча тийиштүү көзөмөл мекемелеринин уруксат берүүчү документация/паспортун талапка ылайык кабыл алууну уюштуруу камсыздалсын.

“Алай Барстары” жоопкерчилиги чектелген коому

Иштин түрү	Коопсуздук агенттиги
Жайгашкан орду	Алай району Сопу Коргон айыл өкмөтү
Уставдык капитал	77 623,6 миң сом
Уюштуруучулар	- “Кыргызиндустрия” ААКсы -65 983,6 миң сом же 85%; - жаран Усманов Б.К. – 11 640,0 миң сом же 15%; (анын ичинен: 4 615,0 миң сомдук жер аянты менен)

“Алай Барстары” ЖЧКсы Алай районунун Сопу Коргон айылында жайгашкан кичи ГЭСтин куруу максатында түзүлгөн. Алай райондук мамлекеттик администрациясынын 2025-жылдын 19-февралындагы № 01-16\177 катына ылайык, Алай мамлекеттик администрациясынын жана райондук прокуратуранын өкүлдөрүнөн турган комиссиянын корутундусу менен кичи ГЭСтин курулушу пландаштырылган жерге 2,5-3,0 метр жер тилкесин артка тартуу боюнча чечими чыккан.

Коом түзүлгөндөн тартып “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан коомдун уставдык капиталына салым катары 65 983,7 миң сом каржыланган, анын ичинен 2023-2024-жылдар мезгилинде эсептешүү эсеби боюнча 6 161,6 миң сом чыгымдалган, алар: турбинаны төлөөгө -4 430,0 миң сом, Б.К. Усмановго – 1 319,0 миң сом, менчик ээлеринин ортосундагы которуу - 408,0 миң сом, бардыгы 6 157,0 миң сом алынган.

Аудиттин жүрүшүндө Коомдун жетекчиси жана бухгалтери жок болгондугуна байланыштуу, уюштуруу, баштапкы бухгалтердик документтер, финансылык отчеттуулук документтер жоктугунан аудит жүргүзүүгө мүмкүнчүлүк болгон жок.

“Кыргыззоот” жоопкерчилиги чектелген коому

Аныкталды жана корутунду

Аудитке берилген финансылык-отчеттуулук маалыматтары боюнча (Форма № 2 “Пайда жана чыгымдар боюнча отчет”) жана жүгүртүү-сальдо ведомостуна ылайык, коом тарабынан 2023-жылда продукция сатуу же кызмат көрсөтүү иштери жүргүзүлгөн эмес. Бирок, эсептик эсеп боюнча акча каражаттарынын кыймылы тууралуу маалыматка ылайык, 2023-жылы эсепке жалпы суммасы 1 432,8 миң сом акча каражаттары түшкөн, анын ичинен:

• 8 700 АКШ доллары же 773,4 миң сом – “Simurg” компаниясынан (Казакстан Республикасы);

• 624,0 миң орус рубли же 608,4 миң сом – “Долматовдук тигүү фабрикасы” ЖЧКсы тарабынан тигүү кызматтары үчүн алдын ала төлөм катары;

• 51,0 миң сом - Кыргыз Республикасынын Санариптик өнүктүрүү министрлигинин алдындагы Атайын байланыш кызматынан.

Форма № 3 “Акча каражаттарынын кыймылы боюнча отчетунда” продукцияны ишке ашыруудан түшкөн 51,0 миң сом көрсөтүлүп, Казакстан менен Россия компанияларынан түшкөн 1 381,8 миң сом отчетто көрсөтүлгөн эмес.

Демек, коомдо финансылык отчеттуулукту түзүүдө “Бухгалтердик эсеп жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын, финансылык отчеттуулуктун эл аралык стандарттарынын (МСФО) талаптары сакталган эмес.

Сунуштама

“Кыргыззоот” ЖЧКсынын 2023-жыл үчүн Форма № 3 “Акча каражаттарынын кыймылы боюнча отчетунда” “Simurg” компаниясынан түшкөн 773,4 миң сом жана “Долматовдук тигүү фабрикасы” ЖЧКсынан түшкөн 608,4 миң сом суммаларын эске алуу менен тиешелүү толуктоо, өзгөртүүлөрдү киргизүү камсыздалсын.

Аныкталды жана корутунду

2024-жылы “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан келишим түзүлбөстөн, насыя катары түшкөн 1 330,0 миң сом бухгалтердик баланста жана жүгүртүү-сальдо ведомостторунда чагылдырылган эмес.

Сунуштама

“Кыргыззоот” ЖЧКсы тарабынан “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан келишим түзүлбөстөн, насыя катары түшкөн 1 330,0 миң сом суммасындагы акча каражаттарын “Башка узак мөөнөттүү милдеттемелер” катары чагылдыруу менен 2024-жыл үчүн бухгалтердик баланста жана жүгүртүү-сальдо ведомостторунда тиешелүү толуктоо өзгөртүүлөрдү киргизүү камсыздалсын.

“Кыргызчеттранс” жоопкерчили чектелген коому

Аныкталды жана корутунду

“Кыргызиндустрия” ААКсынын 2022-жылдын 29-июлундагы №1 чечими менен “Кыргызчеттранс” ЖЧКсы 100% Уставдык капиталдагы үлүшү менен түзүлгөн. “Кыргызиндустрия” ААКсынын 2022-жылдын 7-мартындагы №1-Р буйругу менен бекитилген Бизнес-планга ылайык, Кыргыз Республикасынын чегинде жана анын чегинен тышкары автомобиль транспорту менен жүк ташуу кызматтарды көрсөтүү боюнча ири транспорттук-логистикалык компанияны түзүү долбоорунун ишке ашыруучусу болуп “Кыргызчеттранс” ЖЧКсы каралган. Бул максатты ишке ашыруу үчүн, “Кыргызчеттранс” ЖЧКсы тарабынан “SHACMAN” маркасындагы “Тягач жарым прицептүү” транспорт каражаттары сатып

алынган. Аталган автотранспорттук каражаттарга пландуу техникалык тейлөө жүргүзүү, майда ремонтко жана унаа токтотуучу жай катары колдонуу максатында, “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан Чүй областынын Ысык-Ата районундагы Новопокровка айылында Строительная көчөсү №2 дарегинде жайгашкан жалпы аянты 715,18 кв.м, жер аянты 11 265,00 кв.м түзгөн турак жай эмес кыймылсыз мүлк (административдик-өндүрүштүк цех) “Керемет Банк” ААКсынан 5 жылдык мөөнөткө бөлүп төлөө жолу менен 2022-жылдын 18-июлундагы №44 сатып алуу-сатуу келишими аркылуу сатып алынган. Кыймылсыз мүлктүн наркы 17 432,49 миң сом өлчөмүндө аныкталган. Аудит учурундагы төлөнгөн сумма 10 227,29 миң сом болуп, калган карыздын суммасы 7 205,59 миң сомду түзгөн.

Бирок, “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан бул кыймылсыз мүлккө көз карандысыз баалоо жүргүзүлбөстөн, банктын өзүнүн наркы боюнча сатып алынган.

Ошондой эле, аудит учурунда бул кыймылсыз мүлк максаттуу багыты боюнча пайдаланылбай, бош жаткандыгы аныкталган. Жүк ташуучу унаалар Балыкчы - Кумтөр кенинин каттамы менен “Кумтөр Голд Компани” ААКсынын жүктөрүн ташуу боюнча кызмат көрсөтүшүп, транспорт каражаттарынын техникалык тейлөө иштери автомашиналардын токтотуучу жайында, б.а. Балыкчы шаарында жүргүзүлөт.

Натыйжада, Бизнес-план ички рынокту толук талдоосуз, изилдөөсүз жана мүмкүн болгон тобокелдиктерди жана финансылык мүмкүнчүлүктөрдү эске алынбастан түзүлгөндүктөн, “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан кыймылсыз мүлктү сатып алууга чыгымдалган 10 227,29 миң сом суммасындагы акча каражаттары натыйжасыз пайдаланылган. Ошондой эле кырдаал өзгөрбөгөн учурда төлөнүүгө тийиш болгон 7 205,59 миң сом суммасындагы карыздын калдык каражаттары дагы натыйжасыз пайдалануу катары классификацияланууга тийиш.

Сунуштама

Чүй областынын Ысык-Ата районундагы Новопокровка айылында Строительная көчөсү №2 дарегинде жайгашкан жалпы аянты 715,18 кв.м, жер аянты 11 265,00 кв.м түзгөн турак жай эмес кыймылсыз мүлктү (административдик-өндүрүштүк цех) максаттуу багыты боюнча андан ары пайдаланбаган учурда, төлөнгөн акча каражаттарды толугу менен кайтаруу максатында “Керемет Банк” ААК менен сатып алуу-сатуу келишимин бир тараптан бузуу же бул кыймылсыз мүлктү кайра сатуу маселеси каралсын. Акча каражаттарын натыйжасыз пайдаланууга жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

“Кыргызкерамзит” жоопкерчилиги чектелген коому

Аныкталды жана корутунду

“Кыргызкерамзит” ЖЧКсы тарабынан 2022-жылдагы 27-июлундагы сатып алуу-сатуу келишимине ылайык, 1993-жылы чыгарылган мамлекеттик № 01KG472АСМ болгон Камаз 55102 маркасындагы (иден. №ХТС532000Р1061032) автоунаа каражатын 1 200,0 миң сомго сатып

алынган. Бирок, аталган автоунаа каражаты 2022-жылы толук сатып алынганына карабастан, техникалык паспорт боюнча Курманалиев Бактыбек Казыбековичке (сатуучу) катталып турганы, б.а. “Кыргызкерамзит” ЖЧКсынын атына каттоого өтө электиги аныкталган.

Сунуштама

“Кыргызкерамзит” ЖЧКсы тарабынан 2022-жылы 1 200,0 миң сомго сатып алынган 1993-жылы чыгарылган мамлекеттик № 01KG472АСМ 55102 маркасындагы Камаз автоунаа каражатын тиешелүү түрдө каттоо боюнча иштер жүргүзүлсүн.

Аныкталды жана кортунду

“Кыргызкерамзит” ЖЧКсы түзүлгөндөн тартып азыркы учурга чейин Беловодск айылынан 30 км аралыкта жайгашкан Москва районунун Ак-Суу капчыгайынын “Бултек” участкасынан сланец карьерин иштетүүгө лицензиясынын жоктугуна карабастан, “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан 2022-жылдын 25-июлунда “Керамзит” ЖЧКсынын уставдык капиталын толуктоо максатында 35 069,0 миң сом суммасында акча каражатын каржылоо менен, акча каражаттарынын натыйжасыз пайдаланылышына жол берилген. 2023-жылы “Кыргызиндустрия” ААКсы өз үлүшүнүн 27,94% өлчөмүндөгү бөлүгүн, Коомдун экинчи катышуучусу “Бишкек Курулуш Технологиялары” ЖЧКсына 20,0 млн сомго саткан.

Сунуштама

Сланец карьерин иштетүүгө лицензиянын жок болгондугуна карабастан, “Керамзит” ЖЧКсы долбоорун 35 069,0 миң сом суммасында каржылоо боюнча чечим кабыл алган кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

“Кыргызкыш” жоопкерчилиги чектелген коому

Аныкталды жана кортунду

“Кыргызкыш” ЖЧКсы тарабынан Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 10-июнундагы № 301 токтому менен бекитилген, Мамлекеттик жана муниципалдык ишканалар, уставдык капиталдагы катышуу үлүшүнүн 50 жана андан ашык пайызы мамлекетке таандык болгон чарбакер коомдор, анын ичинде алардын туунду чарбалык коомдору тарабынан сатып алууларды уюштуруунун жана ишке ашыруунун типтүү тартибинин талаптары сакталбастан, сатып алуу жол-жоболору жүргүзүлбөстөн жалпы 4 265,5 миң сомго сатып алууларды жүргүзүлгөн, анын ичинде:

- 2023-жылы 1 280,5 миң сомго курулуш материалдары жана запастык бөлүктөр;
- 2024-жылы 2 985,0 миң сомго Хонда Фит үлгүсүндөгү автотранспортунун жабдуулары жана запастык бөлүктөрдү сатып алынган.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 10-июнундагы № 301 токтому менен бекитилген, Мамлекеттик жана муниципалдык ишканалар, уставдык капиталдагы катышуу үлүшүнүн 50 жана андан ашык пайызы мамлекетке таандык болгон чарбакер коомдор, анын

ичинде алардын туунду чарбалык коомдору тарабынан сатып алууларды уюштуруунун жана ишке ашыруунун типтүү тартибин талаптары сакталбастан, сатып алуу жол-жоболору жүргүзүлбөстөн жалпы 4 265,5 миң сомго сатып алуулар жүргүзүүгө жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

“Көк-Алма” жоопкерчилиги чектелген коому

Аныкталды жана корутунду

2024-жылы “Көк-Алма” ЖЧКсынын директорунун чечими менен баланста турган Мерседес-Бенц 213CDI маркасындагы, 04KG902AA мам. номерлүү автоунаа каражаты 735,0 миң сомго сатылып, анын 244,8 миң сом суммасындагы бөлүгү мурда “Көк-Алма” ЖЧКсы тарабынан алынган кредитти жабууга жумшалган. Директордун түшүндүрмөсүнө ылайык, калган 490,2 миң сом суммасындагы акча каражаты коомдун кассасына кириштелбестен, директордун жеке муктаждыктарына пайдаланылган.

Сунуштама

“Көк-Алма” ЖЧКсынын директорунун жеке муктаждыктарына пайдаланылган 490,2 миң сом суммасындагы акча каражаты бюджет боюнча калыбына келтирилсин.

“Дустлик” ачык акционердик коому

Аныкталды жана корутунду

“Дустлик” ААКсы тарабынан берилген маалыматтарга ылайык, ижаранын суммасы 1,5 миң сомдон 25,0 миң сомго чейин көрсөтүлүп:

- 2023-жылы жалпы 3 994,4 миң сомго 81 ижарачы менен келишим түзүлгөн, анын ичинде: 4 юридикалык жак жана 77 жеке жак менен.
- 2024-жылы жалпы 3 568,4 миң сомго 76 ижарачы менен келишим түзүлгөн, анын ичинде 4 юридикалык жак жана 72 жеке жак менен.

Бирок “Дустлик” ААКсы тарабынан коомдун менчигинде турган имараттарды, курулуштарды, турак эмес жайларды ижарага берүүдө ижара келишиминин суммасы бааларга мониторинг жүргүзүлбөстөн, эки тараптын гана макулдугу боюнча белгиленген. Ошондой эле, “Дустлик” ААКсы тарабынан коомдун менчигинде турган имараттарды, курулуштарды, турак эмес жайларды ижарага берүүдө ижарага акыларынын эсептелишинин методикасы, нускамалары иштелип чыккан эмес, уюштуруучу тарабынан бекитилген эмес.

Сунуштама

“Дустлик” ААКсы тарабынан коомдун менчигинде турган имараттарды, курулуштарды, турак эмес жайларды ижарага берүү боюнча келишимдерди түзүүдө, ижара баасына кылдат мониторинг жүргүзүүнүн жыйынтыгын эске алуу менен, ижара акыларынын эсептелишинин методикасы, нускамалары иштелип чыксын жана уюштуруучу тарабынан бекитилсин.

“Кыргызфарфор” жоопкерчилиги чектелген коому

Аныкталды жана корутунду

“Кыргызфарфор” ЖЧКсынын катышуучуларынын 2022-жылдын 2-августундагы жалпы чогулушунун чечими менен “Кыргызфарфор” ЖЧКсынын уставдык капиталы 34 935 800 сомго чейин көбөйтүлгөн жана анын катышуучуларынын ортосунда төмөнкүдөй бөлүштүрүлгөн:

- “Кыргызиндустрия” ААКсы - 31 442 220 сом, бул коомдун уставдык капиталынын 90,0%;

- Уразматов Кадырбек Махамадалиевич – 3 493 580 сом, бул коомдун уставдык капиталынын 10,0%.

Бирок, Кыргыз Республикасынын Граждандык кодексинин 130-беренесинин 3-пунктун бузуу менен “Кыргызфарфор” ЖЧКсынын уставдык капиталынын 10,0% ээлик кылган катышуучусу К.М. Уразматов мамлекеттик каттоодон өткөн учурдан тартып азыркы учурга чейин өзүнүн уставдык капиталынын өлчөмүн кошпой келет, ал уюштуруу документтеринде 3 493,6 миң сом суммасында белгиленген.

Сунуштама

“Кыргызфарфор” ЖЧКсынын катышуучусу К.М. Уразматовдон уюштуруу документтеринде белгиленген 3 493,6 миң сом суммасындагы уставдык капиталдын өлчөмүн өндүрүү, же Кыргыз Республикасынын Граждандык кодексинин 130-беренесинин 3-пунктунун талаптарына ылайык тиешелүү чаралар жүргүзүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

“Кыргызиндустрия” ААКсынын 2022-жылдын 1-августундагы №59 буйругу менен жактырылган “Кыргыз Республикасынын аймагында кенди иштетүү, байытуучу фабриканы жана фарфор буюмдарын, анын ичинде ашкана идиштерин жасоочу заводду куруу” боюнча Бизнес-планга ылайык, “Кыргызиндустрия” ААКсы “Кыргызфарфор” ЖЧКсынын уюштуруучуларынын курамына кирген. “Кыргызфарфор” ЖЧКсынын уставдык капиталы 34 935,8 миң сом өлчөмүндө белгиленип, анын 90% “Кыргызиндустрия” ААКсына, калган 10% К.М. Уразматовго таандык болгон. Бул долбоорду ишке ашыруу максатында 2022-жылдын 2-августунда “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан уставдык капитал катары 34 935,8 миң сом өлчөмүндө акча каражаты которулуп, 2022-жылдын 1-декабрында 8000,0 миң сом кайра кайтарылып, уставдык капитал катары бөлүнгөн каражаттардын калдыгы 26 935,8 миң сомду түзгөн.

Бирок, “Кыргызфарфор” ЖЧКсынын уюштуруучулары: “Кыргызиндустрия” ААКсынын жана К.М. Уразматовдун “Үчкүрт” кенинин “Упаташ” участогун иштетүүгө лицензиясы болгон эмес. Жер казынасын иштетүү максатында, пайдалануу укугуна ээ болгон лицензиянын ээси “Хан-Кыпчак” ЖЧКсы болуп саналат. К.М. Уразматов болсо “Хан-Кыпчак” ЖЧКсынын уюштуруучуларынын бири. Ушуга байланыштуу, “Кыргызфарфор” ЖЧКсы “Хан-Кыпчак” ЖЧКсы менен “Үчкүрт” пайдалуу кенин казууга 2022-жылдын 3-августунда подряд келишимин түзгөн.

Бирок, аудит, “Кыргыз Республикасындагы лицензиялык-уруксат берүү тутуму жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 10-беренесинин 1-пунктуна ылайык, ишти жүзөгө ашыруу үчүн лицензияларды жана (же)

уруксаттарды башка жакка берүүгө тыюу салынат деген пикирин билдирет. Пайдалуу кен чыккан жерди казып алууга подряд келишими аркылуу иш жүргүзүү “Кыргыз Республикасынын аймагында кенди иштетүү, байытуучу фабриканы жана фарфор буюмдарын, анын ичинде ашкана идиштерин жасоочу заводду куруу” долбоору боюнча Бизнес-пландын негизги максаттарына толук өлчөмдө ылайык келбейт.

Сунуштама

“Кыргыз Республикасынын аймагында кенди иштетүү, байытуучу фабриканы жана фарфор буюмдарын, анын ичинде ашкана идиштерин жасоочу заводду куруу” долбоорун ишке ашыруу боюнча иштер “Кыргыз Республикасындагы лицензиялык-уруксат берүү тутуму жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын талаптарына ылайык жүргүзүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

2022-жылдын 10-августунда “Кыргызфарфор” ЖЧКсы менен Өзбекстандын аймагындагы ООО “ZHONG CHENG CERAMICS” ортосунда ижара жана кызмат көрсөтүү келишими түзүлгөн. Аталган келишимге ылайык, “Кыргызфарфор” ЖЧКсы заводдогу өндүрүштүк аянттарды ижарага алып, сырье ташыйт жана даяр продукция чыгарат. 4 айлык ижара акысынын суммасы 4 857,5 миң сомду түзгөн. Ушул максатта кенден 2200 тонна талаа шпаты (фарфор ташы) алынган жана Өзбекстандагы заводго 224,2 тонна чийки зат жеткирилген.

Бирок, 2023-жылдын 15-майында Өзбекстан Республикасындагы заводго барып келген техника илимдеринин доктору, КРСУнун профессору, тартылган эксперт С.Ж. Жекишеванын отчетуна ылайык: “Өндүрүштүн кубаттуулугу, товардык продукцияны чыгаруунун көлөмү жана комплекттелинген заводдук жабдуулардын жоктугуна байланыштуу ишкана Завод эмес Цех категориясына кирет. Ошондой эле цехте изилдөө лабораториясы жок болгонуна байланыштуу, лабораториялык сыноолордун корутундусун алууга мүмкүн эмес. Цехтин өндүрүш аянттарында өздүк цех буюмдары жана фарфор таштын негизинде ташылып келген тажрыйба партиясы чогуу болгондуктан, алардын айырмасын визуалдуу аныктоо мүмкүн эмес, анткени эсеп жана лабораториялык маалыматтар берилбеген жана тажрыйбалык буюмдарда таануу белгилери болгон эмес. Бул цехте фарфор таштын негизинде жасалган өздүк буюмдар жана тажрыйбалык партиялар лабораториялык сыноолорсуз эмпирикалык (сыноо жана ката ыкмамалары аркылуу) жол менен чыгарылгандыктан материал, эмгек, финансылык жана башка ресурстар боюнча да чоң чыгымдарга алып келген. Лабораториялык изилдөөлөрдүн жоктугунан, сыноо партиясынын чыгарылышы көптөгөн жараксыздыкка алып келген - 50 тонна сарпталган чийки зат. Буюмдар глазуранган, бирок глазурдун курамы белгилүү эмес, ошондуктан ким тарабынан жана кандай чийки материалдардын негизинде иштелип чыкканын аныктоо мүмкүн эмес”.

Ошентип, бул тармактын эксперти, изилдөөчү С.Ж. Жекишева тарабынан бардык эсептөөлөр жана жазуу түрүндө фарфор буюмдарын өндүрүү боюнча технологиялык операциянын жоктугунан, сунушталган

технологияны өндүрүш масштабында колдонууга мүмкүн эмес деген корутунду берилген.

Жогоруда баяндалгандардын негизинде, аудит “Кыргызфарфор” ЖЧКсынын жетекчилиги ишмердиктин түрүнө, мүнөзүнө, документтерине жана жабдууларына анализ жүргүзбөстөн, ООО “ZHONG CHENG CERAMICS” менен ижара жана кызмат көрсөтүү келишимин түзүшүп, натыйжада 4 857,5 миң сом суммасындагы ижара акы натыйжасыз пайдаланылган деген пикирин билдирет.

Ошондой эле эксперт С.Ж. Жекишеванын отчетуна ылайык, фарфор ташынын негизинде тиричилик фарфор буюмдарын өндүрүүнү уюштуруу мүмкүнчүлүгүн аныктоо боюнча лабораториялык изилдөөлөрдү жүргүзүү үчүн 5 тонна чийки зат жетиштүү болмок жана 224,2 тонна талап кылынбайт.

2023-жылдын 15-мартында “Кыргызфарфор” ЖЧКсы акт аркылуу 160,0 миң сом суммасындагы 3200 даана 50 сомдон идиш-аяк түрүндөгү даяр продукциянын тажрыйбалуу партиясын, 1 100,0 миң сом суммасындагы 200 тонна фарфор ташты жана 275,0 миң сом суммасындагы 50 тонна кайра иштетиле турган чийки затты ООО “ZHONG CHENG CERAMICS”тин директору С.С. Хаджаевке жооптуу сактоого өткөрүп берген.

Жыйынтыгында, “Кыргызфарфор” ЖЧКсы Өзбекстан Республикасына 219,2 тонна чийки затты ашыкча ташып кетүүнүн натыйжасында, бул көлөмдү иштетүүгө жана жеткирүүгө негизсиз чыгымдарды тарткан, ошондой эле келечекте аталган чийки затты кайтарып келүү боюнча дагы тартат.

Сунуштама

“Кыргызфарфор” ЖЧКсынын жетекчисинин аракеттерине юридикалык баа берүү үчүн маалымат укук коргоо органына берилет.

Бизнес-планды бекитүү жана анын аткарылышы

Аныкталды жана корутунду

“Кыргызиндустрия” ААКсынын 2022-жылдын 1-августундагы №59 буйругу менен бекитилген “Кыргызфарфор” долбоору боюнча Бизнес-планда “Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан бөлүнгөн акча каражаттары боюнча пландалган чыгымдардын толук чечмелениши көрсөтүлгөн эмес. Бирок “Кыргызфарфор” ЖЧКсынын директорунун каражат алуу боюнча арызында, “Кыргызиндустрия” ААКсынын каражаттары боюнча пландаштырылган чыгымдар толук жазылган. Долбоордун максаты иштин 1-этабын каржылоо, фарфор буюмдарын андан ары өндүрүүгө, толук лабораториялык сыноо үчүн керектүү чопо массасынын кондициясын алуу. Арызга ылайык, суралган сумма 34 935,8 миң сомду же 415 902 АКШ долларын түзүп, төмөнкү максаттарга жумшалышы керек эле:

- 16 700,0 миң сом - атайын техника түрүндө негизги каражаттарды жана үй вагон сатып алууга;
- 5 595,0 миң сом - кызматкерлердин эмгек акысы, тамак-аш, КММ аппараттын жана өнөр жай аянтын ижарага алуу түрүндө кен-байытуу иштерин уюштурууга;

- 9 450,0 миң сом - чопо массасын өндүрүү боюнча жабдууларды сатып алууга;
- 1 680,8 миң сом - жумушчулар үчүн турак жай жана бөлмөлөрдү ижарага алуу, тамак-аш, коммуналдык кызмат, бригаданы жалдоо түрүндөгү байытуу цехинин уюштуруу чыгымдарына;
- 1 330,0 миң сом - директор үчүн кызматтык автоунаа жана ноутбук сатып алууга жана 180,0 миң сом директордун эмгек акысы, командировкасы, тамак-ашы, КММ.

Аталган арызга ылайык, “Кыргызфарфор” ЖЧКсы тарабынан суралган сумма сарпталып, 2022-жылдын аягына карата жүк түшүрүү аянтка фарфор таш чийки затынынын 20 000 тонна запас базасын камдаш керек эле. Анын тоннасынын өздүк наркы 1 562 сом же 18,5 АКШ доллар болуп, Өзбекстанга сатуу баасы 60 АКШ долларды түзмөк.

Иш жүзүндө “Кыргызиндустрия” ААКсынын каражатына чопо өндүрүү боюнча жабдуулар алынган эмес, ошого байланыштуу фарфор ташынын чийки заты сатылган жана киреше түшкөн эмес.

Бирок, “Кыргызфарфор” ЖЧКсынын бухгалтердик эсебин кыйгап өтүп, фарфор ташынын чийки затын сатуу тобокелдиги бар экендиги белгиленет. Анткени негизги каражаттарды инвентаризациялоо учурунда, Таш-Көмүр шаарында “Кыргызфарфор” ЖЧКсынын эсебинде жок таштарды майдалоо тегирмени орнотулгандыгы, ошондой эле майдаланган фарфор ташынын чийки заты мүшөктөргө салынып жыйылып тургандыгы аныкталган (фотофиксациясы бар).

Түшүндүрмө: Руданын иш жүзүндө иштелип алынган көлөмүн аныктоо максатында, мурунку өлчөм менен азыркы өлчөмдү салыштыруу үчүн, маркшейдердик өлчөм жүргүзүү эксперттин жоктугуна байланыштуу мүмкүн болгон жок. Долбоордун куратору В.В. Исаеванын айтуусунда 2023-жылдын май айына карата маркшейдердик чен-өлчөм жүргүзүлгөн. “Кыргызфарфор” ЖЧКсынын директорунун орун басарынын түшүндүрмөсүнө ылайык, ишмердүүлүктүн баиталышынан азыркы учурга чейин карьерден 2500 тонна фарфор таш чийки заты иштелип чыгып, анын 250 тоннасы лабораториялык изилдөөлөрдү жүргүзүү үчүн Өзбекстан Республикасына жөнөтүлгөн.

Сунуштама

Иштелип чыккан руданын иш жүзүндөгү көлөмүн аныктоо максатында, маркшейдердик ченөөлөрдү жүргүзүү маселеси каралсын.

Аныкталды жана кортунду

“Кыргызфарфор” ЖЧКсы 2023-жылы “Хан-Кыпчак” ЖЧКсы лицензиатынын атынан 2022-жыл үчүн жер казынасын пайдалануу укугуна лицензияны кармоо үчүн 247,7 миң сом суммасында жыйымды негизсиз төлөгөн, бирок 2022-жылдын 3-августундагы подряд Келишиминде лицензиаттын атынан салык жана башка милдеттенмелерди төлөө каралган эмес.

Сунуштама

2022-жылга карата жер казынасын пайдалануу укугуна лицензияны кармоо үчүн негизсиз төлөнгөн 247,7 миң сомду “Хан-Кыпчак” ЖЧКсы лицензиатынан өндүрүү маселеси каралсын.

“Кыргызтопчу” жоопкерчилиги чектелген коому

Аныкталды жана корутунду

“Кыргызтопчу” жоопкерчилиги чектелген коомунда дал келбестиктин жалпы суммасы 984,3 миң сомду түзгөн, анын ичинде:

Коомдун 2023-жылдын августунан 2024-жылдын сентябрына чейинки мезгилдеги салыктык отчетторун салыштырууда 15 кызматкердин чегерилген эмгек акысы менен киреше салыгы жана мамлекеттик социалдык камсыздандыруу каражаттары боюнча берилген отчеттордун ортосунда дал келбестиктер (карама-каршылыктар) аныкталган.

Жалпы эсептелген эмгек акынын суммасы 3768,7 миң сомду түзгөн, анын ичинен, киреше салыгы - 291,4 миң сом, Социалдык фондго чегерүүлөр - 628,6 миң сом, Мамлекеттик пенсиялык фондго чегерүүлөр - 64,3 миң сом.

Бироку, берилген отчеттордо салыктардын жана төгүмдөрдүн суммасы нөлдүк катары көрсөтүлгөн, бул киреше салыгын жашырууну жана Кыргыз Республикасынын Салык кодексин бузууну көрсөтүшү мүмкүн.

Аудит учурунда киреше салыгы боюнча 291,4 миң сомго, Социалдык фондго чегерүүлөр боюнча 628,6 миң сомго жана Мамлекеттик пенсиялык фондго чегерүүлөр боюнча 64,3 миң сомго отчеттуулук такталып, тиешелүү оңдоолор киргизилди.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Салык кодексинин талаптарына ылайык, 291,4 миң сомго киреше салыгын, 628,6 миң сомго Социалдык фондго төгүмдөрдү жана 64,3 миң сомго Мамлекеттик пенсиялык фондго төгүмдөрдү тиешелүү бюджеттердин кирешесине которулсун.

Аныкталды жана корутунду

“Кыргызиндустрия” ААКсы тарабынан Коом түзүлгөн учурдан тартып уставдык капитал катары 67 963,5 миң сом же ишмердикти жүргүзүү үчүн каржылоонун болжолдонгон көлөмүнүн 32,9% жумшалган. 2023-2024-жылдар аралыгында иш жүргүзүлгөн эмес. 2024-жылдын акырына карата 6 негизги милдеттердин ичинен 2 жарым-жартылай ишке ашырылган жана калган милдеттери ишке ашырылган эмес. Коомдо иштеген кызматкерлердин саны 15 кызматкерди түзөт (пландаштырылган жумуш орундарынын 48%).

Коомду түзүү жана уюштуруучулар тарабынан финансылык каражаттарды бөлүү, долбоорду ийгиликтүү ишке ашыруу үчүн терс кесепеттерге алып келген финансылык мүмкүнчүлүктөрдү жана мүмкүн болуучу тобокелдиктерди эске албастан, иштеп жаткан рынокту ар тараптуу талдоосуз жүргүзүлгөн. Жогорудагы факторлордун негизинде аудит: “коюлган милдеттер жана максаттар ишке ашкан эмес” деген пикирге келди.

Сунуштама

“Кыргызтопчу” жоопкерчилиги чектелген коому боюнча өндүрүштүн реалдуу өнүгүү перспективаларын жана уюштуруучулардын финансылык

мүмкүнчүлүктөрүн эске алуу менен, өнөр жай баскычын өндүрүү жана сыдырма чогултуу боюнча мурда бекитилген бизнес-планы кайра каралып чыксын.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттигине:

Финансылык каражаттарды негизсиз бөлүүгө, коюлган максаттарга жана милдеттерге жетишпөөгө алып келген “Кыргызтопчу” жоопкерчилиги чектелген коомун түзүү жана аны каржылоо жөнүндө чечим кабыл алгандардын жоопкерчилиги каралсын.

“Кыргызтемирмык” жоопкерчилиги чектелген коому

Коомдун негизги ишмердүүлүгү болуп металл буюмдарын өндүрүү-жасоо саналат. Уставдык капиталы 31 184 000 сом (100,0%) өлчөмүндө аныкталган. Катышуучулардын салымы жана мүчөлөрдүн ортосундагы үлүштөр төмөнкүчө аныкталган:

- “Кыргызиндустрия” ААКсы	25 872 160 сом же 82,97 %;
- Абылкасымов Нуржан Кенжебекович	5 000 000 сом же 16,03%;
- Осмоналиев Чынгыз Каныбекович	311 840 сом же 1,00 %.

2023-2024-жылдардын киреше-чыгашалары

Коомдун негизги кирешеси өзү өндүргөн продукцияны (металл буюмдары:арматура, торлор, кыскычтар, мыктар, зым) сатуунун эсебинен түзүлгөн.

2023-жылы киреше 27 129,0 миң сомду, өздүк наркы 21 277,9 миң сомду түзгөн. Коомдун 2023-жыл үчүн жалпы чыгымдары 32 269,8 миң сомду түзгөн, анын ичинен: эмгек акы – 2 170,8 миң сом, Социалдык фондго чегерүүлөр - 212,2 миң сом, командировкалык чыгымдар - 15,6 миң сом, негизги каражаттарды оңдоо жана материалдарды эсептен чыгаруу боюнча чыгымдар - 570,1 миң сом, кызматтарга акы төлөө - 149,1 миң сом ж.б. Натыйжада 2023-жылдагы чыгаша 5 140,8 миң сомду түзгөн (27 129,0-32 269,8). 2024-жылы киреше 32 219,9 миң сомду, өздүк наркы 24 946,9 миң сомду түзгөн. Коомдун 2023-жыл үчүн жалпы чыгымдары 30 733,9 миң сомду түзгөн, анын ичинен: эмгек акы – 3 581,3 миң сом, социалдык чегерүүлөр - 256,5 миң сом, командировкалык чыгымдар - 21,0 миң сом, негизги каражаттарды оңдоо жана материалдарды эсептен чыгаруу боюнча чыгымдар - 33,3 миң сом, кызмат көрсөтүү жана электр энергиясы үчүн акы төлөө - 42,9 миң сом ж.б. Натыйжада 2024-жылдагы пайда 1 486,0 миң сомду түзгөн (32 219,9-30 733,9).

2024-жылдын жыйынтыгы боюнча дебитордук жана кредитордук карыздардын абалы

Аныкталды жана корутунду

“Кыргызтемирдик” ЖЧКсынын контрагенттери юридикалык жана жеке жактар болуп саналат. Сатып алуучулар негизинен ири дүң кардарлар: курулуш компаниялары, муниципалдык ишканалар, ошондой эле чакан жеке фирмалар жана чекене кардарлар.

2024-жылдын аягына карата дебитордук карыздын жалпы суммасы 12 493,1 миң сомду түзгөн, анын ичинде эң ири суммалар менен үч ири курулуш компаниясы: “Платинум” Биргелешкен компаниясы - 2 612,4 миң сом, “Корпорация Строй Ресурс” ЖЧКсы - 1 898,8 миң сом, First Leader (Фёст Лидер) – 1 863,7 миң сом. Калган 29 мекеме-ишканаларда 20 сомдон тартып 830 000 миң сомго чейин.

Кредитордук карыздар боюнча: сатып алуучулар жана кардарлар тарабынан (бухг.эсеп. 3210) жалпы 16 918,0 миң сом суммасында аванс катары которулган, анын ичинен эң көп төлөгөн мекемелер:

- “Көчмөн Сити” ЖЧКсы 12 891,8 миң сом же 76,2%;
- К.Б. Кыязов (жеке ишкер) 2 183,0 миң сом же 12,9%;
- Бишкек штамптоо заводу 1 060,0 миң сом же 6,3%.

Маалымат катары: “Кыргызтемирмык” ЖЧКсынын директору жана башкы бухгалтеринин түшүндүрмөсү боюнча: 2024-жылдын октябрь айында “Көчмөн Сити” ЖЧКсына товар иш жүзүндө берилген. Бирок, компьютердик программа убактылуу иштебей калгандыктан, электрондук эсеп-фактура каттоодон өтпөй калган. “Көчмөн Сити” ЖЧКсы азыркы мезгилде Мамлекеттик ипотекалык компанияга өткөрүлүп берилип, учурда кабыл алуу-өткөрүп берүү процесси аягына чыга электигине байланыштуу маселе ачык турат.

Сунуштама

Кредитордук карыздарды жоюу жана дебитордук карыздарды өндүрүү боюнча таасирдүү чаралар көрүлсүн.

“Кыргызиндустрия-РВНЛ” Жабык акционердик коому

“Кыргызиндустрия-РВНЛ” Жабык акционердик коому (мындан ары - Коом) уюштуруучуларынын (“Кыргызиндустрия” ААКсы жана “РЕИЛ ВИКАС НИГАМ ЛИМИТЕД (промоутер)” компаниясы) 2022-жылдын 5-декабрындагы №1 чечимине ылайык, 8 400,0 миң сом суммасындагы уставдык капитал менен түзүлгөн. Катышуучулардын үлүштөрү ар бирине 50%, б.а. 4 200,0 миң сомдон бөлүштүрүлгөн. Коомдун Уставы бекитилген.

Аныкталды жана корутунду

2023-жылдын 7-декабрында “Кыргызиндустрия-РВНЛ” ЖАКынын кезексиз жалпы чогулушу өткөрүлүп, Директорлор кеңешине 3 (үч) талапкер: Ж.О. Абдураимов, Винай Синх, Ю.В. Катютин шайланып, Винай Синханын иши кайтарымызсыз негизде ишке ашырылаары белгиленген. Бир жылдык мөөнөткө коомдун текшерүүчүсү болуп Б.Т. Батыркулов шайланып, ага ай сайын 60,0 миң сом өлчөмүндө сый акы каралган.

Мындан тышкары, Коомдун 2023-жылга бюджетин бекитүү жана ижара акысына 703,2 миң сом суммасындагы чыгымдарды бюджетке киргизүү жөнүндө чечим кабыл алынган. Иш жүзүндө 2023-жылы ижара чыгымдары болгон эмес.

“Кыргызиндустрия-РВНЛ” ЖАКы 2023-жылдын ичинде өзүнүн негизги багыты боюнча иш жүргүзбөгөндүгүн эске алуу менен, Директорлор кеңешинин эки мүчөсүнө жана Коомдун текшерүүчүсүнө бардык салыктарды

эсептен чыгарганга чейин 60,0 миң сом өлчөмүндө ай сайын берилүүчү сый акынын суммасын белгилөө боюнча чечими экономикалык жактан акталанбагандыгына жана Коомдун ишинин финансылык натыйжалары менен бекемделбегендигине байланыштуу, жогорку суммадагы сый акы дайындоо зарылчылыгы жок деп эсептейбиз.

Сунуштама

“Кыргызиндустрия-РВНЛ” ЖАКынын директорлор кеңешинин мүчөлөрүнө жана текшерүүчүсүнө ай сайын берилүүчү сый акылардын өлчөмдөрү кайра каралып, коомдун ишинин экономикалык көрсөткүчтөрүнө ылайык келтирилсин.

Аныкталды жана Корутунду

2023-2024-жылдары “Кыргызиндустрия-РВНЛ” ЖАКы Уставда аныкталган негизги ишмердигин жүргүзбөгөндүгүнө карабастан, Коомдун чыгымдары ал түзүлгөндөн бери жалпы 6 156,8 миң сомду түзгөн, анын ичинде 2023-жылы - 385,4 миң сом (“Эмгек акы” – 293,3 миң сом, реестрди жүргүзүү – 16,0 миң сом, кызмат көрсөтүүлөр – 41,2 миң сом, айып пулдар – 35,0 миң сом), 2024-жылы - 5 771,5 миң сом (“Эмгек акы” – 3 814,5 миң сом, “Соцфондго чегерүүлөр” – 1 391,9 миң сом, “Киреше салыгы” - 486,7 миң сом, “Таштанды салыгы” - 0,9 миң сом, реестрди жүргүзүү - 30,0 миң сом, кызмат көрсөтүүлөр - 44,5 миң сом, КММ - 3,0 миң сом), же болбосо уставдык капитал 6 156,8 миң сомго азайган же натыйжасыз пайдаланылган.

Эмгек акыга чыгашалар, анын ичинде ал боюнча салыктар кыйла көбөйдү, 2023-жылы 293,3 миң сом болсо, 2024-жылы 9 айда 5 693,0 миң сомго чейин же 19 эсе көбөйдү.

2024-жылдын октябрынан тартып Коомдун иши, макулдашуу боюнча Индия жана башка инвесторлор тарабынан долбоорду каржылоо башталганга чейин убактылуу токтотулган.

Коомдун акча каражаттарын, анын алыш-бериш эсебин кошумча толукталбастан, туруктуу чыгымдоо уставдык капиталдын азайышына алып келет. Уставдык капиталды “Чарбалык шериктештиктер жана коомдор жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамында белгиленген минималдуу өлчөмдөн азайтуу, акционердик коомду жоюу үчүн негиз болот.

Сунуштама

“Кыргызиндустрия” ААКсы, “Кыргызиндустрия-РВНЛ” ЖАКынын уюштуруучусу катары, мындан ары акча каражаттарын натыйжасыз пайдаланууга жол берилбесин.

“Кыргызиндустрия-РВНЛ” ЖАКы тарабынан уюштуруу түзүмү оптималдаштырылсын, штаттык ырааттаманы пландоодо коомдун кызматкерлеринин маяналары реалдуу кирешелердин алкагында, аткарылуучу иштердин көлөмүнүн чегинде, милдеттүү төлөмдөрдү эске алуу менен кайра каралып чыксын.

Аудиттин жүрүшүндө, Кыргыз Республикасынын Улуттук коопсуздук мамлекеттик комитетинин оозеби суроо-талабы боюнча 2023-жылдын

1-январынан тартып 2024-жылдын 31-декабрына чейинки мезгил аралыгына карата “Кыргызиндустрия” ачык акционердик коомунун ишине жүргүзүлгөн шайкештик аудити жөнүндө маалымат 2025-жылдын 13-мартында № 01-7/468 каты менен жөнөтүлгөндүгү эске алынсын.

“Кыргызиндустрия” ААКсынын жана анын туунду ишканаларынын/ЖЧКлардын ишине жүргүзүлгөн шайкештик аудитинин жыйынтыгы боюнча төмөнкүдөй финансылык бузуулар жана кемчиликтер аныкталды:

- Сатып алуу чөйрөсүндөгү талаптарды бузуулар	821 087,9 миң сом;
- Дебитордук карыздарды эсепке алуудагы бузуулар	218 234,7 миң сом;
➤ <i>Аткаруучу ишкана/уюмдарга негизсиз аванстык төлөмдөр анын ичинде: “Корпорация строй Ресурс” ЖЧКсы</i>	<i>214 848,1 миң сом,</i>
➤ <i>“Металл Строй” ЖЧКсы</i>	<i>209 777,7 миң сом;</i>
➤ <i>белгиленген өлчөмдөн ашык аванс/төлөмдөр</i>	<i>5 070,4 миң.сом;</i>
- Уставдык капитал чөйрөсүндөгү бузуулар	3 386,6 миң сом;
- Каражаттарды натыйжасыз пайдалануу	211 823,9 миң сом;
- Мүлктү ижарага берүү чөйрөсүндөгү бузуулар	89 905,3 миң сом;
- Кредитордук карызды эсепке алуудагы бузуулар	15 980,2 миң сом;
- Аткарылган капиталдык оңдоо иштердин көлөмүн жогорулатуу	12 891,8 миң сом;
- Кирешени азайтуу	7 371,7 миң сом;
- Бухгалтердик эсептин отчеттуулугунун бузулушу	3 985,6 миң сом;
- Эмгек акыны негизсиз төлөөлөр	2 711,8 миң сом;
- Продукцияны өздүк наркынан төмөн сатуу	1 391,2 миң сом;
- Нак акча каражаты жана ТМБнын кем чыгышы	977,7 миң сом;
- Отчет берилбеген подотчеттук суммалар	911,0 миң сом;
- Соцфондго кошумча чегерилген кирешелер	708,7 миң сом;
- Салык мыйзамдарын бузуулар	692,9 миң сом;
	291,4 миң сом;

Аудитор

П.С. Батиров